

ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**Η ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΜΥΘΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ:**

ΑΠΟΨΕΙΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ - ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΩΝ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ Σ.Ε.Υ.Π. ΤΟΥ ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ

Σπουδάστριες: Δεμερτζή Χρυσούλα
Δημάδη Παρασκευή

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Παπαδάκη Βασιλεία

Ηράκλειο 2016

Ευχαριστίες

Έχοντας έρθει η ώρα της ολοκλήρωσης της πτυχιακής μας εργασίας δεν θα μπορούσαμε να μην εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας σε όλους όσους συνέβαλλαν στην διεξαγωγή της.

Θα θέλαμε αρχικά να ευχαριστήσουμε τους/τις σπουδαστές/στριες αλλά και το εκπαιδευτικό προσωπικό του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας και του Τμήματος της Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Κρήτης για την συμμετοχή τους στην έρευνα και την συμβολή τους στην ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας.

Σημαντικός αρωγός στην προσπάθεια μας στάθηκε η επιβλέπουσα καθηγήτρια μας, κα. Παπαδάκη Βασιλεία, καθώς, παρά την απόσταση, κατέστη δυνατό να πραγματοποιηθεί μια επικοινωνιακή συνεργασία, όπως επίσης και για την συμπαράσταση και καθοδήγηση στο σημαντικό έργο μας όσο και για τις πολύτιμες γνώσεις και εμπειρίες που μας μετέδωσε.

Τέλος, στο πλαίσιο της πολύτιμης αυτής εμπειρίας, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε η μία την άλλη για το συνεχές ενδιαφέρον, την αφοσίωση, την υπομονή και την επιμονή που επιδείξαμε όλο αυτό το διάστημα, την συγκέντρωση στο κοινό μας έργο, καθώς και για τις ατελείωτες ώρες συνεργασίας!!!

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Γενικά

Η σεξουαλική επιθετικότητα είναι ένα έγκλημα το οποίο πλήττει στην πλειοψηφία του και τα δύο φύλα ανεξαρτήτως ηλικίας, καταγωγής, θρησκείας και κοινωνικής τάξης αποτελώντας ένα μεγάλο πρόβλημα σε ολόκληρο τον κόσμο. Ένα ζήτημα συννυφασμένο με την σεξουαλική επιθετικότητα είναι οι μύθοι γύρω από αυτή. Οι μύθοι είναι συμπεριφορές και απόψεις που είναι γενικά λανθασμένες, όμως παραμένουν διαχρονικοί και αναφέρονται σε όλες τις κοινωνίες. Η αποδοχή των μύθων γύρω από την σεξουαλική επιθετικότητα είναι ένας παράγοντας που συμβάλλει στην στερεοτυπική αντιμετώπιση του ρόλου του φύλου. Οι έρευνες που έχουν γίνει στην χώρα μας είναι ελάχιστες έτσι ώστε να εκτιμούν το μέγεθος του προβλήματος, ειδικότερα στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της υγείας. Ο σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η εξέταση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων για την σεξουαλική επιθετικότητα των σπουδαστών/στριών της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας – Πρόνοιας του Τ.Ε.Ι. Κρήτης. Πιο συγκεκριμένα, μελετώντας το ζήτημα αυτό διερευνάται κατά πόσο οι σπουδαστές/στρίες των συγκεκριμένων σχολών υιοθετούν προκαταλήψεις και στερεότυπα γύρω από το θέμα αυτό ή αν είναι ελεύθεροι από τέτοιου είδους σκέψεις.

Μεθοδολογία

Το δείγμα μας αποτέλεσαν 322 σπουδαστές/στρίες της σχολής Σ.Ε.Υ.Π του Τ.Ε.Ι. Κρήτης, στο Ηράκλειο. Για την υλοποίηση της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο, το οποίο εξέταζε τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, και την αποδοχή ή όχι 30 μύθων για την σεξουαλική επιθετικότητα. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε είναι το το Acceptance of Modern Myths About Sexual Aggression Scale – AMSSA, το οποίο μετέφρασε και στάθμισε στα ελληνικά η κα. Χατζή, καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας του Πάντειου Πανεπιστημίου δίνοντας την άδεια χρήσης του στην κα. Παπαδάκη Βασιλεία για την διεξαγωγή της έρευνας στην πτυχιακή.

Αποτελέσματα

Από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας προκύπτει ότι οι σπουδαστές/στρίες της Σ.Ε.Υ.Π του ΤΕΙ Κρήτης τείνουν να αποδέχονται τους περισσότερους από τους μύθους. Σύμφωνα με τους μέσους όρους κάθε απάντησης φαίνεται πως οι 16 από τους 30 μύθους τυγχάνουν μεγαλύτερης αποδοχής από την πλειοψηφία του δείγματος. Η ηλικία δεν επηρεάζει την αποδοχή των μύθων καθώς δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα. Το φύλο επηρεάζει την αποδοχή ή μη των μύθων και μάλιστα φαίνεται από την διαφορετική στάση που τηρούν οι γυναίκες, οι οποίες διαφωνούν στους περισσότερους μύθους συγκριτικά με τους άνδρες. Ακόμα, το τμήμα επηρεάζει την αποδοχή ή μη των μύθων. Διαπιστώθηκε ότι οι σπουδαστές/στρίες Κοινωνικής εργασίας τείνουν να διαφωνούν σε κάποιους μύθους περισσότερο συγκριτικά με τους σπουδαστές/στρίες Νοσηλευτικής. Φαίνεται μάλιστα ότι οι σπουδαστές/στρίες της Νοσηλευτικής συγκεντρώνουν κατά μέσο όρο πιο μεγάλο σκορ, πράγμα που σημαίνει μεγαλύτερη αποδοχή των μύθων, από αυτό των σπουδαστών/στριών της Κοινωνικής Εργασίας. Οι σπουδαστές/στρίες 4ου και άνω έτους να διαφωνούν με κάποιους μύθους περισσότερο σε σύγκριση με τα μικρότερα έτη.

Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της μελέτης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στην όποια προσπάθεια πρόληψης και αντιμετώπισης της αποδοχής των μύθων και των επιπτώσεών τους. Μέσω της εκπαίδευσης των σπουδαστών/στριών θα πρέπει να γίνει πιο ξεκάθαρη η στάση τους για το συγκεκριμένο ζήτημα έτσι ώστε να είναι ακόμα περισσότερο ευαισθητοποιημένοι. Εάν λοιπόν, αποκτήσουν μια σταθερή και συνάμα συνειδητή στάση απέναντι στην αποδοχή των μύθων γύρω από την σεξουαλική επιθετικότητα κατά την διάρκεια των σπουδών τους τότε την ίδια στάση θα κρατούν και ως επαγγελματίες.

Λέξεις – κλειδιά

Σεξουαλική επιθετικότητα, μύθοι, Κοινωνική Εργασία, Νοσηλευτική, σπουδαστές/στρίες.

ABSTRACT

General

Sexual aggression is a crime that concerns both genders regardless of age, origin, religion or social status and is a major issue for the whole world. An issue intertwined with sexual aggression are the myths that surround it. Myths are ways in which people act toward this matter and their views, that are generally wrong, but are not affected by the passage of time and are related to all societies. The acceptance of myths about sexual aggression is a factor that contributes to a stereotyped view of gender roles. Studies being held in our country are very few and can't assess the weight of the problem, especially in the field of higher education or health. The purpose of this study is to assess the level of acceptance of modern myths by the students of School of Health and Social Welfare of the TEI of Crete. In particular, the results of this study measure whether the students affiliate with prejudiced ideas and widely held views around this topic, or are free of these opinions.

Methodology

The sample consisted of 322 students of S.H.S.W of the TEI of Crete, IN Herakleion. The questionnaire used in the study was the "Acceptance of Modern Myths About Sexual Aggression Scale – AMSSA. (Hantzi et al., *Validation of the Greek Acceptance of Modern Myths about Sexual Aggression (AMMSA) scale*, XVIII Workshop Aggression, Bielefeld University, November 7th-9th 2013)

Results

It appears that the students of S.H.S.W of the TEI of Crete tend to be in alignment with most of these myths. According to the average results in each answer, it seems that 16 out of 30 myths are more accepted by the majority of the sample. Age doesn't affect the acceptance of myths. Gender influences the acceptance of myths, women seem to disagree with most myths compared to men. The Department in which students study affects the acceptance of these myths. Students of the Department of Social Work tend to disagree more regarding some myths compared to students of the

Department of Nursing. It seems that students of Nursing had a higher average score which means greater alignment to these myths compared to students of Social Work. Students of 4th year and above tend to disagree more on some myths compared to students from the earlier years.

Conclusions

The results of this study should be considered in any attempt to preventing and confronting the acceptance of these myths and their repercussions. Through the education students may acquire less biased views and they can be more sensitized. This in turn will make them better practitioners.

Keywords

Sexual Aggression, myths, Social Work, Nursing, student.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες.....	0
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	2
ABSTRACT	4
Αντί προλόγου	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
1.ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	10
1.1 Ορισμοί γύρω από την σεξουαλική επιθετικότητα	10
1.2 Σεξισμός	13
1.3 Προφίλ δράστη- θύματος	15
1.4 Οι κοινωνικές διαστάσεις του φαινομένου της σεξουαλικής επιθετικότητας	20
1.5 Τα ψυχολογικά προβλήματα του θύτη ως αιτία της σεξουαλικής επιθετικότητας	26
1.6 Συνέπειες της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το θύμα.....	28
2. ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	30
2.1 Η Νομοθεσία για την Σεξουαλική Επιθετικότητα	30
2.2 Οι θέσεις του ΟΗΕ για την σεξουαλική βία.....	32
2.3 Ανθρώπινα Δικαιώματα.....	34
2.4 Έρευνες- Στατιστικά στοιχεία	38
3. ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΜΥΘΟΙ.....	41
3.1 Οι μύθοι	41
3.2 Μύθοι και πραγματικότητα.....	44
4. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	48
4.1 Σε επίπεδο πρόληψης.....	48
4.1.1 Από την σκοπιά της Κοινωνικής Εργασίας	50
4.1.2. Από την σκοπιά της Νοσηλευτικής	51

4.2 Σε επίπεδο αντιμετώπισης.....	52
4.2.1. Από την σκοπιά της Κοινωνικής Εργασίας.....	53
4.2.2. Από την σκοπιά της Νοσηλευτικής	54
5. Η ΕΡΕΥΝΑ	56
5.1 Σκοπός Μελέτης.....	56
5.2 Διατύπωση Ερευνητικών Ερωτημάτων ή Υποθέσεων.....	56
5.3 Μεθοδολογία Έρευνας/Δειγματοληψία	56
5.4 Ερευνητικά Εργαλεία	57
5.5 Στατιστική Ανάλυση	58
6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	59
6.1 Κοινωνικά και Δημογραφικά Χαρακτηριστικά των Συμμετεχόντων	59
6.2 Μέσες τιμές ερωτημάτων	61
6.3 Κατηγοριοποίηση των μύθων και συσχέτιση των κατηγοριών με το φύλο, το έτος και το τμήμα	65
6.4 Οι φοιτητές της Κοινωνικής Εργασίας και της Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Κρήτης αποδέχονται τους μύθους γύρω από την Σεξουαλική Επιθετικότητα;.....	71
6.5 Σχετίζεται η ηλικία των ερωτηθέντων με την αποδοχή ή μη των μύθων;	72
6.6 Το φύλο επηρεάζει την αποδοχή ή όχι των εν λόγω μύθων;	72
6.7 Κατά πόσο το τμήμα που φοιτούν (Κοινωνική Εργασία/Νοσηλευτική) επηρεάζει τις απόψεις των φοιτητών για το συγκεκριμένο ζήτημα;	73
6.8 Υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του έτους φοίτησης και της αποδοχής των μύθων αυτών;.....	75
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	76
7.1 Συμπεράσματα - συζήτηση.....	76
7.2 Περιορισμοί Έρευνας.....	79
7.3 Προτάσεις.....	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	82
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	87

Αντί προλόγου

«Η κοινωνία προετοιμάζει το έγκλημα. Ο εγκληματίας το διαπράττει.»
Βίκτωρ Ουγκώ, 1802-1885, Γάλλος συγγραφέας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί οφείλουν να προασπίζονται το δικαίωμα για προστασία όσων βρίσκονται σε κίνδυνο κακοποίησης, εκμετάλλευσης, κακομεταχείρισης και βίας». (Banks, 1995 στο Δημοπούλου-Λαγωνίκα, 2009)

Μία από τις θεμελιώδεις αρχές Νοσηλευτικής Δεοντολογίας είναι: «ο ωφελιμισμός, που σημαίνει πως οι Νοσηλευτές παρέχουν ολιστική φροντίδα, η οποία στοχεύει στην ικανοποίηση των βιολογικών, ψυχολογικών, συναισθηματικών, πνευματικών και κοινωνικών αναγκών των ατόμων». (Εθνικός Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας, 2011).

Σε περιπτώσεις σεξουαλικής επίθεσης σε βάρος ενός ατόμου εμπλέκεται ένα ευρύ φάσμα φορέων και υπηρεσιών. Η Νοσηλευτική Υπηρεσία μαζί με το Ιατρικό προσωπικό έρχονται αντιμέτωποι με το θύμα και τον θύτη σε αρκετές περιπτώσεις, σε πρώτο χρόνο, ενώ σε δεύτερο χρόνο αφού διαγνωστεί η σεξουαλική επίθεση και/ή οποιαδήποτε άλλη μορφή κακοποίησης ή επίθεσης, ενημερώνεται η Κοινωνική Υπηρεσία . Η ανάγκη για τήρηση και πίστη στις αρχές και αξίες των δυο επαγγελμάτων όταν πρόκειται για ένα τόσο ευαίσθητο κοινωνικό φαινόμενο κρίνεται κάτι παραπάνω από επιβεβλημένη. Αναγκαία κρίνεται επίσης, και η απουσία προκαταλήψεων, στερεοτυπικών αντιλήψεων αλλά και ρατσιστικών αισθημάτων από τους Κοινωνικούς Λειτουργούς και τους Νοσηλευτές απέναντι στα θύματα, εφόσον στόχος είναι η καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση και η άμβλυση των επιπτώσεων της βίας που δέχθηκαν.

Η παρούσα πτυχιακή επιδιώκει να μελετήσει το κατά πόσο οι σπουδαστές/στριες της Κοινωνικής Εργασίας και της Νοσηλευτικής αποδέχονται τους μύθους γύρω από το φαινόμενο της σεξουαλικής επιθετικότητας έτσι ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα για το πόσο έτοιμοι είναι ως μελλοντικοί επαγγελματίες να αντιμετωπίσουν σχετικά περιστατικά με αντικειμενικότητα, απαλλαγμένοι από στερεότυπα και προκαταλήψεις.

1.ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

1.1 Ορισμοί γύρω από την σεξουαλική επιθετικότητα

Η σεξουαλική επιθετικότητα και η σεξουαλική παρέκκλιση αποτελούν ένα φαινόμενο με σοβαρές ψυχολογικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις. Είναι προφανές ότι η σεξουαλική επιθετικότητα είναι ένα φαινόμενο πολυσχιδές και περιλαμβάνει αρκετές ετερογενείς ομάδες ατόμων. Έτσι κρίνεται αναγκαία η όσο το δυνατό σφαιρική αντίληψη του φαινομένου. (Γιωτάκος, 2004).

Η σεξουαλική επιθετικότητα, περιλαμβάνει ηδονοβλεψία, επιδειξιμανία, τηλεφωνήματα με αισχρό λεξιλόγιο, σεξουαλικά πειράγματα, αποπλανήσεις και βιασμοί όχι μόνο από αγνώστους αλλά και γνωστούς αλλά και από ανθρώπους με κοινωνικό κύρος όπως γιατροί, κληρικοί, εκπαιδευτικοί κ.α. Ένα μεγάλο μέρος της παρεκκλίνουσας ή επιθετικής σεξουαλικής συμπεριφοράς φαίνεται να καλύπτεται και από την διάγνωση «Παραφιλική διαταραχή» και σχετίζεται ακόμα με σύνδετες ψυχοσεξουαλικές διαταραχές οι οποίες χαρακτηρίζονται από επαναλαμβανόμενες σεξουαλικές φαντασιώσεις, παρορμήσεις και πρακτικές, όπως παιδοφιλία, επιδειξιμανία, φετιχισμός, εφαισιμανία, σεξουαλικός μαζοχισμός, σεξουαλικός σαδισμός, ηδονοβλεψία, παρενδυματικός φετιχισμός, και μια ξεχωριστή κατηγορία για άλλες παραφυλίες μη προσδιοριζόμενες αλλιώς. (Γιωτάκος, 2004)

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ορίζει τη σεξουαλική βία, ως: «οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη, απόπειρα σεξουαλικής πράξης, ανεπιθύμητα σεξουαλικά σχόλια ή ενέργειες για σωματεμπορία, ή ενέργεια που με οποιοδήποτε άλλο τρόπο κατευθύνεται κατά της σεξουαλικότητας ενός ατόμου με καταναγκασμό, από οποιοδήποτε πρόσωπο, ανεξάρτητα από τη σχέση τους με το θύμα, σε οποιοδήποτε μέρος, που περιλαμβάνει το σπίτι και την εργασία αλλά δεν περιορίζεται μόνο σε αυτά» (Π.Ο.Υ. 2002).

Η πιο σημαντική μορφή βίας είναι ο βιασμός. Ο ορισμός του βιασμού διαφέρει ανάλογα με την ιστορική περίοδο και την πολιτισμική παράδοση και

αντανακλά τις ισχύουσες αντιλήψεις γύρω από την γυναίκα, το φύλο, το σώμα, την ηθική, το ανθρωπινό δικαίωμα και την βία. (Στρατηγάκη, 2006)

Το έγκλημα του βιασμού αποτελεί τον πλέον αποτρόπαιο τρόπο άσκησης σεξουαλικής βίας αφού παραβιάζει καταφανώς τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, δηλαδή της γενετήσιας ελευθερίας και της αυτοδιάθεσης του σώματος του ατόμου. (Στρατηγάκη, 2006)

Σύμφωνα με την Σαρελή (2006:404) «βιασμός θεωρείται η διείσδυση ενός πέους στον κόλπο, πρωκτό ή στόμα άλλου χωρίς συγκατάθεση. Μπορεί να διαπραχθεί εναντίον ανδρών ή γυναικών, όταν όμως προϋποθέτει διείσδυση πέους μπορεί να τελεστεί μόνο απο άνδρα. Σεξουαλική επίθεση θεωρείται η διείσδυση στον πρωκτό ή στον κόλπο άλλου με οποιοδήποτε άλλο μέρος του σώματος ή με αντικείμενο. Ακόμα, σεξουαλική επίθεση θεωρείται οποιαδήποτε σεξουαλική επαφή με το σώμα του άλλου ατόμου, ντυμένου ή γυμνού, είτε με το σώμα του δράστη είτε με κάποιο αντικείμενο.»

Ως βιασμός ορίζεται η βίαιη και παρά τη θέληση ενός ατόμου σαρκική εμπειρία. Σύμφωνα με το μέγεθος της επιθετικότητας κατά το επεισόδιο διακρίνουμε τη βία εκείνη που μόλις επαρκεί για την ολοκλήρωση της διάπραξης και την υπερβολική βία με κατάχρηση της επιθετικότητας. Αν και η διάκριση αυτή φαίνεται ικανοποιητική και συνεχίζει να αποτελεί έναν βασικό διακριτικό παράγοντα, σε αρκετά συστήματα ταξινόμησης, παραμένει προβληματικός ο καθορισμός της πρόθεσης της ασκούμενης βίας στις περιπτώσεις των σωματικών τραυματισμών.

(<http://www.klimaka.org.gr/newsite/library/psycho/menuενα4.html> , 4/7/2014)

Σύμφωνα με τον Γιωτάκο (2004), η παλαιότερη θέση των νομικών υποστήριξε ότι ο βιασμός ήταν η «βίαιη και παρά την θέληση της γυναίκας σαρκική εμπειρία» , όπου ως σαρκική εμπειρία εθεωρείτο η διείσδυση του πέους στον κόλπο. Πρόσφατες απόψεις, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που αφορούν στο Ελληνικό Ποινικό Δίκαιο περιγράφουν ως βιασμό τον « εξαναγκασμό άλλου σε συνουσία εξώγαμη ή επιχείρηση ασελγούς πράξης». Η θέση αυτή δεν προσδιορίζει φύλο αφήνει όμως έξω περιστατικά σεξουαλικής επιθετικότητας που μπορεί να διαδραματίζονται στα πλαίσια του έγγαμου βίου. Η παρορμητικότητα, η πολλαπλή παραπτωματικότητα και

η δυσκολία συναίσθησης των συναισθημάτων των άλλων αποτελούν κοινά χαρακτηριστικά των βιαστών. Από κάποιους υποστηρίχθηκε ότι ο βιασμός θα πρέπει να ταξινομηθεί στις παραφιλίες, αφού, σε κάποια τουλάχιστον περιστατικά οι ψυχολογικές διαδικασίες και πρακτικές του βιαστή μοιάζουν με αυτές του παραφιλικού ατόμου.

Βιασμός μπορεί να υπάρξει και στα πλαίσια του γάμου. Οι γυναίκες σε αυτή την περίπτωση εξαναγκάζονται να κάνουν σεξ με το σύντροφο τους και δεν εκλαμβάνουν τον εξαναγκασμό αυτόν ως βιασμό. Οι γυναίκες που δέχονται αυτές τις συμπεριφορές εκτός γάμου βρίσκουν πολλές δικαιολογίες προκειμένου να μην αντιμετωπίσουν την σκληρή πραγματικότητα. Συχνά, ο συζυγικός βιασμός συνυπάρχει με τη σωματική κακοποίηση της γυναίκας και έχει αναφερθεί ότι «στόχος του είναι η απόκτηση ελέγχου και επιβολής, και όχι η ικανοποίηση σεξουαλικών αναγκών». (Γιωτάκος,2008).

Τέλος, εκτός από τους βιασμούς κατά των γυναικών, υπάρχουν βιασμοί μεταξύ των αντρών και βιασμοί με δράστες γυναίκες. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι κάποιοι άνδρες δέχονται σεξουαλική βία από γυναίκες, ωστόσο όσον αφορά στην Ελλάδα το πρόβλημα δεν παίρνει διαστάσεις καθώς δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για να στηρίξουν τους ισχυρισμούς ότι η γυναικεία βία είναι τόσο διαδεδομένη όσο η ανδρική αλλά ούτε έχει υπάρξει καταδίκη για τέτοια περίπτωση από κάποιο δικαστήριο. Οι περισσότεροι άνδρες-θύματα δυσκολεύονται να μιλήσουν για την κατάστασή τους και συνήθως τα μέσα ενημέρωσης και οι περισσότερες υπηρεσίες βοήθειας αγνοούν το πρόβλημα. Στην κοινωνία μας, η σεξουαλική κακοποίηση των ανδρών αποτελεί ένα θέμα ταμπού, αγνοίας και ελλιπούς πληροφόρησης, για το οποίο όλοι αποφεύγουν να μιλούν. (Σαρελή, 2006)

1.2 Σεξισμός

Ο **σεξισμός** αναφέρεται στο σύνολο των περίπλοκων διεργασιών που διαιωνίζουν την ανισότητα των δύο φύλων. Όπως ο ρατσισμός, έτσι και ο σεξισμός λειτουργεί σε δύο επίπεδα. Σε *ατομικό επίπεδο*, ο σεξισμός είναι η πεποίθηση ότι το ένα από τα δύο φύλα είναι ανώτερο από το άλλο. Αυτή η μορφή σεξισμού εμπρικλείει δύο βασικές αρχές: (ένα) ότι λόγω των έμφυτων βιολογικών διαφορών τους, οι άνδρες και οι γυναίκες προορίζονται από την φύση τους για την επιτέλεση διαφορετικών ρόλων και (δύο) ότι αυτή είναι η βασική αιτία για την διαφορετική κατανομή των κοινωνικών θέσεων, της εξουσίας και του εισοδήματος στα δύο φύλα. Σε *θεσμικό επίπεδο*, ο σεξισμός αναφέρεται σε πολιτικές, διαδικασίες και πρακτικές που παράγουν άνισα αποτελέσματα για τους άνδρες και τις γυναίκες. Θεωρητικά, ο σεξισμός μπορεί να αναφέρεται στην μειονεκτική θέση τόσο του γυναικείου όσο και του ανδρικού φύλου. Στην πράξη όμως, τα θύματα της έμφυλης ανισότητας, τόσο κατά το παρελθόν όσο και σήμερα είναι κατά κανόνα οι γυναίκες. Συνήθως, λοιπόν, ο όρος σεξισμός αναφέρεται στο σύνολο των πολιτισμικών και κοινωνικών προτύπων που νομιμοποιούν και αναπαράγουν την μειονεκτική θέση των γυναικών.

Ο σεξισμός λειτουργεί σε βάρος των γυναικών με τον ίδιο τρόπο που λειτουργεί ο ρατσισμός σε βάρος των ατόμων που ανήκουν στις φυλετικές μειονότητες. Στις περισσότερες κοινωνίες, όμως, οι γυναίκες παρά τα κοινά χαρακτηριστικά που έχουν με τις μειονοτικές ομάδες, δεν αποτελούν μειονότητα. Καθώς οι γυναίκες έχουν υψηλότερο προσδόκιμο ζωής από τους άνδρες, ο γυναικείος πληθυσμός είναι μεγαλύτερος από τον ανδρικό. Ο σεξισμός εν συνεχεία, όχι μόνο υποβιβάζει τις γυναίκες, αλλά επηρεάζει βαθιά τις υπάρχουσες ιδέες, για την κοινωνική ζωή και για την θέση των δύο φύλων σε αυτή. Όπως το έθεσε η κοινωνιολόγος Jessie Bernanrd (1987 στο Hughes & Kroehler, 2007) σε μια μελέτη της για τις συνέπειες του σεξισμού:

[Σεξισμός είναι] η ασυνείδητη, δεδομένη, υποτιθέμενη, αδιαμφισβήτητη, ανεργμάτιστη και αναντίρρητη αποδοχή της ιδέας ότι ο κόσμος όπως τον βλέπουν οι άνδρες είναι ο μοναδικός δυνατός κόσμος, ότι η κοινωνική ζωή όπως την δημιούργησαν οι άνδρες είναι η μοναδική κοινωνική ζωή, ότι οι αξίες που έχουν αναπτύξει οι άνδρες είναι οι μοναδικές αξίες, ότι ο τρόπος με τον οποίο ερμηνεύουν οι άνδρες το φύλο είναι ο

μοναδικός με τον οποίο μπορεί να ερμηνευτεί το φύλο και ότι ο τρόπος με τον οποίο βλέπουν οι άνδρες τις γυναίκες είναι ο μόνος με τον οποίο μπορεί να τις δει κανείς.

Σε δημοσίευση της στην εφημερίδα Καθημερινή πριν από ένα χρόνο, η καθηγήτρια Οικονομικών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και αντιπρόεδρος της Δράσης, Αντιγόνη Λυμπεράκη, ανέφερε τις διαστάσεις του σεξισμού μέσω δύο ιστοριών και έθεσε τα εξής ζητήματα:

Σε πρώτο επίπεδο, όσο υπάρχει το σεξιστικό στερεότυπο, θα βρίσκονται γυναίκες στη δυσάρεστη θέση να δέχονται ευγενικά μια φιλοφρόνηση που στη βάση της έχει μια προσβολή.

Σε δεύτερο επίπεδο, οι ανοιχτές διακρίσεις εξάπτουν την αγανάκτηση. Τα στερεότυπα από την άλλη λειτουργούν πιο ύπουλα, αφού αναγκάζουν το ίδιο το θύμα να συνεργεί στον διασυρμό του.

(<http://www.kathimerini.gr>, 4/7/2014)

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Κανταρτζή (1991:31) «οι ετικέτες αρσενικό και θηλυκό μας προΐδεάζουν σχετικά με το τι πρέπει να περιμένουμε από το πρόσωπο στο οποίο αναφερόμαστε. Τα στερεότυπα των φύλων μεταφέρουν απόψεις ότι ορισμένα χαρακτηριστικά κατανέμονται στα άτομα αναλογα με το αν είναι αρσενικά ή θηλυκά. Έτσι, με την κατηγοριοποίηση αυτή οι ρόλοι του άνδρα και της γυναίκας θεωρούνται αντίθετοι. Το τμήμα αυτό της προκατάληψης που βασίζεται στην κατηγοριοποίηση ενός ατόμου με βάση το φύλο του λεγεται σεξισμός και έχει ως αποτέλεσμα άδικες διακρίσεις.»

Η σεξιστική ιδεολογία υπάρχει στις ίδιες τις λέξεις και το νοημά τους, στην χρήση της γλώσσας, στην γραμματική και στο συντακτικό. Η γλώσσα όχι μόνο εκφράζει τις κυρίαρχες αντιλήψεις και διακρίσεις των φύλων αλλά στην συνέχεια διαπαιδαγωγεί και επιβάλλει αυτές τις αντιλήψεις, αναπαράγοντας έτσι την διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στα φύλα και διαιωνίζοντας την ιδεολογική υποτέλεια των γυναικών. Εν κατακλείδι, ο γλωσσικός σεξισμός δεν αποτελεί αιτία αλλά συνέπεια της κοινωνικής ανισότητας γι αυτό και δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ο καταλυτικός ρόλος της γλωσσικής αλλαγής στην συνειδητοποίηση των έμμεσων μορφών σεξισμού.

1.3 Προφίλ δράστη- θύματος

Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στα χαρακτηριστικά του δράστη μίας σεξουαλικά επιθετικής πράξης και του θύματος αυτής. Τουλάχιστον 10 – 20% των ενήλικων γυναικών πέφτει θύμα σεξουαλικής επίθεσης ενώ περίπου στα μισά περιστατικά σωματικής κακοποίησης συνυπάρχει και σεξουαλική κακοποίηση, μόνο ένα στα δέκα θύματα βιασμού αναφέρει σε κάποιον το γεγονός. Η τάση για αναζήτηση νέων εμπειριών, η παρορμητικότητα και η έλλειψη ενσυναίσθησης αποτελούν κοινά στοιχεία των δραστών σεξουαλικών επιθέσεων, όπως επίσης και η έλλειψη στενών διαπροσωπικών σχέσεων. (Γιωτάκος, 2006)

➤ Προφίλ Δράστη

Έχει ταυτοποιηθεί ένας αριθμός παραγόντων που παίζουν σημαντικό ρόλο στην αναπτυξη σεξουαλικής επιθετικότητας.

Διαπροσωπικοί παράγοντες όπως αρνητικές και απομακρυσμένες σχέσεις με γονείς, ασταθής ή αμελής φροντίδα, απώλεια γονέως λόγω θανάτου, χωρισμού ή διαζυγίου και υψηλή συχνότητα σωματικής ή σεξουαλικής κακοποίησης χαρακτηρίζουν τις πρώιμες παιδικές εμπειρίες πολλών σεξουαλικών παραπτωματιών. Έχοντας λοιπόν υπόψη τις προαναφερθείσες διαταραγμένες οικογενειακές σχέσεις δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι οι βιαστές παρουσιάζουν προβληματικό κοινωνικό ιστορικό. Οι περισσότεροι δράστες έχουν ελάχιστους δεσμούς φιλίας και σε αυξημένο βαθμό είναι κοινωνικά απομονωμένα άτομα.

Όσον αφορά το ιστορικό εκπαίδευσης των δραστών, φαίνεται ότι οι βιαστές τείνουν να εγκαταλείπουν το σχολείο τους ενώ μπορεί κανείς να διακρίνει δυσκολίες παρακολούθησης, παρορμητικότητα, έλλειψη στόχων, χαμηλή αυτοπεποίθηση και έλλειψη επιμονής.

Τέλος, σχετικά με το εργασιακό ιστορικό των δραστών φαίνεται πως είναι ασταθές ενώ η πλειοψηφία ασκεί ανειδίκευτες εργασίες.

Οι άνδρες με σοβαρή σεξουαλική επιθετικότητα παρουσιάζουν τα παρακάτω κοινά χαρακτηριστικά:

- ✓ Πρώιμες και συχνές σεξουαλικές εμπειρίες με συνοδεία χαλαρών πεποιθήσεων για την σεξουαλικότητα
- ✓ Αυξημένη ενασχόληση με την πορνογραφία

- ✓ Υπήρξαν μάρτυρες παρεκκλίνουσας σεξουαλικής δραστηριότητας
- ✓ Επιθυμία εξευτελισμού του θύματος (Γιωτάκος & Τσιλιάκου 2008)

Σύμφωνα με τον Γιωτάκο (2004:2) η πολύχρονη έρευνα ταυτοποίησε κάποια ιδιαίτερα ψυχολογικά χαρακτηριστικά στα άτομα με σεξουαλική επιθετικότητα. Η ποσότητα και η ποιότητα της επιθετικότητας (**aggression**) φαίνεται ότι διαφοροποιεί τους σεξουαλικούς παραπρωματίες που χρησιμοποιούν την ισχύ τους με σκοπό να κάμψουν την αντίσταση του θύματος. Η παρορμητικότητα (**impulsivity**) των ατόμων αυτών έχει θεωρηθεί, τόσο ως μέρος μιας ευρύτερης οντότητας, για παράδειγμα ψυχοπαθητική διαταραχή προσωπικότητας, όσο και ως ανεξάρτητη διάσταση. Υποστηρίζεται ότι η παρορμητικότητα παραμένει σταθερή στη διάρκεια της ζωής, σχετίζεται με ποικίλες ψυχιατρικές καταστάσεις και αποτελεί ισχυρό προγνωστικό παράγοντα για υποτροπή της σεξουαλικής παραπρωματικότητας. Η παράμετρος των παράλογων πεποιθήσεων/γνωσιακής διαστρέβλωσης (**irrational attitudes/cognitive distortion**) αποτελεί ενδιαφέρουσα περιοχή έρευνας και, όπως και στην περίπτωση των σεξουαλικών φαντασιώσεων, η θεραπευτική παρέμβαση εστιάζεται στην τροποποίηση των πεποιθήσεων αυτών.

Ο ρόλος της ψυχοπαθητικότητας στην σεξουαλική επίθεση σχετίζεται με μια ομάδα συναισθημάτων και συμπεριφορών, όπως σημαντική έλλειψη τύψεων ή ενοχών και δυσκολίας συναίσθησης των αισθημάτων και δικαιωμάτων των άλλων ενώ έχει φανεί ότι μπορεί να διαφοροποιήσει ομάδες σεξουαλικών παραπρωματιών.

Αποτελεί κοινό εύρημα ότι οι βιαστές αλλά και γενικότερα οι σεξουαλικοί παραπρωματίες αρνούνται την ανάληψη ευθύνης της εγκληματικής τους πράξης. Φαίνεται λοιπόν, ότι το φαινόμενο της έλλειψης ανάληψης ευθύνης συνδέεται στενά με το φαινόμενο της σεξουαλικής επιθετικότητας. Ακόμη, οι σεξουαλικοί παραπρωματίες αρνούνται πολλές πλευρές της κατηγορίας χωρίς να αντιπαραθέτουν σοβαρά επιχειρήματα, τείνοντας να ελαχιστοποιούν την έκταση της διάπραξης και τις συνέπειές της. Εκτός από την άρνηση και ελαχιστοποίηση, παρουσιάζουν διαστροφή στην αντίληψη της συμπεριφοράς των θυμάτων γεγονός που ενισχύει την τάση τους να δικαιολογούν την συμπεριφορά τους. Τα γενικά αυτά χαρακτηριστικά για την αδυναμία ανάληψης της ευθύνης συνδέονται στενά με την σεξουαλική επιθετικότητα και τα άτομα τείνουν να αποδίδουν ίση ευθύνη ή και όλες τις ευθύνες στα θύματά τους. (Γιωτάκος, 2006)

Οι βιαστές παρουσιάζουν συννοσηρότητα με κατάχρηση ουσιών, ιδιαίτερα κατάχρηση αλκοόλ, διαταραχή διαγωγής και διαταραχή ελλειμματικής προσοχής, αγχώδη καταθλιπτική διαταραχή και διαταραχή κοινωνικής φοβίας με συνοδό διαταραχή στις κοινωνικές δεξιότητες. Έχει βρεθεί επίσης σημαντική συννοσηρότητα με παραφυλικές διαταραχές όπως επίσης με κοινωνικά μη αποκλίνουσες μορφές σεξουαλικότητας π.χ καταναγκαστική αυτοϊκανοποίηση. Τα άτομα με παραφυλική διαταραχή φαίνεται να αναφέρουν συχνότερα αυξημένη σεξουαλική διέγερση, κατάσταση που χαρακτηρίστηκε ως σεξουαλική εξάρτηση (**sexual addiction**), σεξουαλικός καταναγκασμός (**sexual compulsivity**) σεξουαλική παρορμητικότητα (**sexual impulsivity**) και ανδρικός υπερσεξουαλισμός.

Κοινωνικοί ρόλοι

Ακόμη, είναι σημαντικό να αναφερθεί πως η σεξουαλική επιθετικότητα σχετίζεται άμεσα και με τους κοινωνικούς ρόλους των φύλων. Το κοινωνικό φύλο (gender) αφορά την κοινωνική και πολιτισμική διαφοροποίηση ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες. Οι έμφυλοι ρόλοι καθορίζονται από την κοινωνία και τον πολιτισμό αφού πρόκειται για πολιτισμικά χαρακτηριστικά που καθορίζουν την συμπεριφορά των ανθρώπων αναλόγως με το φύλο τους. Το φύλο συνδυάζεται με την κοινωνική τάξη και τη φυλή του ατόμου σχηματίζοντας μια συγκεκριμένη εμπειρία ζωής η οποία διαφέρει σημαντικά από αυτή που βιώνει κάποιος με διαφορετικό συνδυασμό αυτών των τριών κοινωνικών θέσεων. (Hughes & Kroehler, 2007)

«Ενώ η σεξουαλικότητα δομείται κοινωνικά μέσω του λόγου που την αφορά, είναι αξιοσημείωτο ότι οι σεξουαλικές πρακτικές των υποκειμένων μπορούν να τους προσδίδουν, στις καθημερινές αντιλήψεις, ταυτότητες φύλου: έτσι, «πραγματικός άνδρας» είναι αυτός που διεισδύει και «πραγματική γυναίκα» είναι αυτή που έχει σεξουαλικές σχέσεις με άνδρες. Δηλαδή από έκφραση του (βιολογικού) φύλου, η σεξουαλικότητα των υποκειμένων και οι πρακτικές που απορρέουν από αυτήν, ανάγονται σε παράγοντες που αποδίδουν στα ίδια ταυτότητες (κοινωνικού φύλου)». (Παντελίδου Μαλουτά Μ., 2002:163)

«Μολονότι η ανισότητα των δύο φύλων υποβιβάζει συνολικά τις γυναίκες σε μειονεκτικότερη θέση, οι εμπειρίες των γυναικών εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες, όπως το αν μια γυναίκα είναι Ασιάτισσα, μαύρη, λευκή, πλούσια, φτωχή ή ανήκει στην μεσαία τάξη. Γενικότερα, οι κοινωνικές στάσεις, τα πρότυπα και οι

θεσμοί σε όλες τις κοινωνίες, μεταχειρίζονται τις γυναίκες ως κατώτερες και αυτή η κοινωνική διάκριση ξεκινά συνήθως ήδη από την ώρα της γέννησης». (Hughes M & Kroehler C, 2007: 421, 427)

➤ Προφίλ Θύματος

Η περιγραφή των χαρακτηριστικών του θύματος μπορεί να βοηθήσει τον κλινικό ώστε να διευκρινίσει τον προτιμότερο στόχο των βιαστών. Η εκτίμηση θα πρέπει αρχικά να εστιάζεται στα μείζονα δημογραφικά χαρακτηριστικά του θύματος, όπως η ηλικία, φύλο και πιθανή ευαλωτότητα λόγω ανικανότητας ή αναπηρίας. Είναι επίσης κρίσιμη η γνώση της διαφοράς ηλικίας μεταξύ θύματος και θύτη και η φύση της σχέσης τους. Οι βιαστές μπορεί να διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το εάν εστιάζουν την προσοχή τους στον εαυτό τους, στη σχέση τους με το θύμα ή αποκλειστικά στο θύμα. Για παράδειγμα, στις περιπτώσεις των βιασμών οι οποίοι γίνονται σε πλαίσια σχέσης φιλίας ή συζύγων, ο θύτης συχνά υποστηρίζει ότι είχε κάθε δικαίωμα να απαιτήσει και να εξαναγκάσει το θύμα σε σεξουαλική πράξη.

Επίσης, μπορεί να πιστεύει ότι το θύμα πράγματι επιθυμούσε να κάνει σεξ μαζί του ή ακόμη ότι το θύμα έδειχνε συναίνεση στις απαιτήσεις του. Εάν όμως η προσοχή του βιαστή επικεντρώνεται στην τάση του να κυριαρχήσει, είναι τελείως απίθανο να προβληματιστεί πάνω στις απόψεις του θύματος ή πάνω σε θέματα που αφορούν τα δικαιώματα του ατόμου. Οι διαφοροποιήσεις αυτές είναι σημαντικές για την κατανόηση του τρόπου διάπραξης του βιασμού, τον τύπο του θύματος, τον βαθμό βιαιότητας που ασκήθηκε, καθώς και την φύση της σχέσης που υπήρχε ανάμεσα στο θύμα και το θύτη. Η εκτίμηση της κατηγοριοποίησης που κάνει ο βιαστής για το θύμα, δηλαδή σύντροφος, σχέση, φίλη ή φλέρτ, η ερμηνεία που δίνει για τις αντιδράσεις του θύματος, τα συναισθήματά του για το θύμα και η ικανότητα κατανόησης των σκέψεων, συναισθημάτων και αντιδράσεων του θύματος, δίνει σημαντικές πληροφορίες, για την υποκείμενη γνωσιακή και συναισθηματική διεργασία του βιαστή.

(<http://www.klimaka.org.gr/newsite/library/psycho/menuενα4.html> , 6/7/2014)

Έχει αποδειχθεί ότι οι γυναίκες που έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής βίας, βρίσκουν ελάχιστη ανταπόκριση και αρνητική αντιμετώπιση από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Όταν οι γυναίκες-θύματα βιασμού παρεκκλίνουν

από το κυρίαρχο στερεότυπο του φύλου τους, τότε οι μαρτυρίες τους δε γίνονται πιστευτές από τους επίσημους φορείς του ποινικού συστήματος π.χ. όταν μια ανύπαντρη γυναίκα, ελευθέρων ηθών και με πολλές σεξουαλικές εμπειρίες πέσει θύμα βιασμού, είναι σχεδόν απίθανο να γίνει πιστευτή από τις διωκτικές αρχές. (Τσιγκρής, 1996)

Μια άλλη πεποίθηση γύρω από το προφίλ του θύματος είναι ότι οι γυναίκες προκαλούν το βιασμό με την εμφάνισή τους ή την συμπεριφορά τους ή ότι οι γυναίκες εμπλέκονται σε σεξουαλική δραστηριότητα με τη θέλησή τους και μετά παραπονιούνται για βιασμό. Φράσεις όπως ‘πήγαινε γυρεύοντας’, ‘στην πραγματικότητα το ήθελε’, ‘λέει ψέματα, πρώτα συμφώνησε και μετά μετάνιωσε’, ‘δεν πληγώθηκε πραγματικά’ δείχνουν πως αρκετοί άνθρωποι και κυρίως οι άντρες πιστεύουν πως το θύμα είναι αυτό που προκάλεσε τον βιασμό. Είτε γιατί βρισκόταν σε κάποιο μπαρ, είτε γιατί περπατούσε μόνη της στο δρόμο, είτε γιατί φλέρταρε μαζί τους, είτε γιατί φορούσε προκλητικά ρούχα ή γιατί συμπεριφερόταν προκλητικά. (Thio, 2003)

Είναι επίσης σημαντικό να εκτιμηθεί ο τύπος της σεξουαλικής δραστηριότητας κατά της διάρκεια της διάπραξης. Για παράδειγμα, περιελάμβανε επαφή με τα χέρια, στοματικό σεξ, διείσδυση με το πέος ή άλλο αντικείμενο, υπερβολική και σαδιστικού τύπου βία ή τραυματισμό;

(<http://www.klimaka.org.gr/newsite/library/psycho/menuένα4.html> , 6/7/2014)

1.4 Οι κοινωνικές διαστάσεις του φαινομένου της σεξουαλικής επιθετικότητας

Σύμφωνα με τον Thio (2003), είναι φανερό ότι πολλές κοινωνίες καταδικάζουν ανοιχτά τον βιασμό ως ένα σοβαρό έγκλημα. Είναι όμως λιγότερο φανερό ότι οι ίδιες οι κοινωνίες έχουν ένα κρυμμένο πολιτισμικό πλαίσιο του βιασμού, ένα πλαίσιο το οποίο ενθαρρύνει τους άντρες να επιτίθονται στις γυναίκες. Βέβαια το πολιτισμικό πλαίσιο του βιασμού δεν επιδρά το ίδιο σε όλους τους άντρες καθώς τότε όλοι οι άντρες θα βίαζαν. Αντιθέτως, κάποιοι είναι περισσότερο επιρρεπείς από τους άλλους παρά το γεγονός ότι όλοι ζουν κάτω από την επιδραση του ίδιου του πολιτισμικού πλαισίου. Έρευνες έχουν δείξει ότι εκείνοι που είναι ανώριμοι, ανεύθυνοι και δεν έχουν κοινωνική συνείδηση επηρεάζονται πολύ περισσότερο από την κουλτούρα αυτή με αποτέλεσμα να ασκούν σεξουαλική βία στις γυναίκες.

Οι νόμοι που αφορούν τον βιασμό εμφανίζονται να προστατεύουν τα συμφέροντα των γυναικών. Στην πραγματικότητα όμως, προστατεύουν σε μεγάλο βαθμό τα συμφέροντα των αντρών. Αυτό συμβαίνει διότι η κοινωνία αντιμετωπίζει την γυναίκα ως ένα κομμάτι ιδιοκτησίας το οποίο πριν τον γάμο ανήκει στον πατέρα και μετά τον γάμο στον σύζυγο της. Εάν ένας άντρας βιάσει μια ανυπανρη γυναίκα τότε θεωρείται ότι διαπράττει ένα έγκλημα βανδαλισμού ενάντια στον πατέρα της, ενώ αν είναι παντρεμένη, ενάντια στον σύζυγό της.

Παρακάτω ο Thio (2003) παρουσιάζει πέντε οπτικές σχετικά με τις κοινωνικές διαστάσεις του φαινομένου της σεξουαλικής επιθετικότητας.

Πρώτον, όταν έχει πέσει μια γυναίκα θύμα βιασμού τότε θεωρείται πως έχει «καταστραφεί», έχει «διαφθαρεί». Η χρησιμοποίηση αυτών των εκφράσεων φανερώνει ότι μια γυναίκα που έχει πέσει θύμα βιασμού αντιμετωπίζεται ως «ιδιοκτησία» του άντρα, στον οποίο ανήκει, που έχει πια καταστραφεί.

Δεύτερον, όταν η σύζυγος ενός άντρα έχει πέσει θύμα βιασμού εκείνος συνήθως αισθάνεται να την αγαπάει λιγότερο από πριν. Αισθάνεται περίπου όπως και για ένα κομμάτι της περιουσίας του, το οποίο έχει καταστραφεί. Εάν αντιμετωπίσει την γυναίκα του ως ανθρώπινο όν που έχει αισθήματα, ο άντρας λογικά θα της δείξει

περισσότερη αγάπη, στοργή και κατανόηση, ίσως διότι, μετά τον βιασμό της ως άνθρωπος χρειάζεται περισσότερη συναισθηματική υποστήριξη.

Τρίτον, όσο περισσότερο «χρησιμοποιημένο» είναι ένα αντικείμενο τόσο λιγότερη αξία θεωρείται ότι έχει. Παρομοίως, σε μια κοινωνία όπου η γυναίκα θεωρείται σεξουαλικό αντικείμενο, όσο περισσότερο έμπειρη είναι σεξουαλικά τόσο περισσότερο μειώνεται η αξία της ως περιουσιακού στοιχείου. Μια τέτοια γυναίκα θεωρείται από την κοινωνία «φτηνή», «έκφυλη», «πόρνη» κτλ. Ίσως αυτό εξηγεί και το γεγονός ότι είναι δύσκολο να καταδικαστεί ένας βιαστής.

Τέταρτον, η ιστορία του ανθρώπινου γένους είναι γεμάτη με παραδείγματα όπου οι κατακτητές εκτός από την καταστροφή στον κατεκτημένο λαό, βίαζαν και τις γυναίκες θεωρώντας ότι αποτελούν μέρος αυτής της περιουσίας. Για παράδειγμα κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, Γερμανοί στρατιώτες βίαζαν Εβραίες και Ρωσίδες γυναίκες μετά την κατάληψη πολλών χωριών και πόλεων στην Ευρώπη. Ένα άλλο, πιο πρόσφατο παράδειγμα είναι αυτό του 1992, όπου οι Σέρβοι στρατιώτες βίαζαν χιλιάδες Μουσουλμάνες γυναίκες στην Βοσνία στην προσπάθειά τους για «κάθαρση του έθνους».

Πέμπτον, η ευρεία διαθεσιμότητα της πορνογραφίας, ειδικά εκείνης που αφορά στην βία εις βάρος των γυναικών ενισχύει την εικόνα της γυναίκας ως σεξουαλικού αντικειμένου του άντρα. Εξευτελίζοντας τις γυναίκες με αυτόν τον τρόπο η πορνογραφία αυξάνει την αναισθησία των αντρών απέναντι στις γυναίκες. Όπως έχουν δείξει αρκετές μελέτες, η εκτεταμένη έκθεση στην πορνογραφία εξοικειώνει τους άντρες με την ιδέα του βιασμού και επομένως τον θεωρούν ασήμαντο. Οι άνδρες που παρακολουθούν πορνογραφία για αρκετό διάστημα, σύμφωνα με αυτές τις μελέτες συνηγορούν υπέρ της λιγότερο αυστηρής ποινής για τους βιαστές και δείχνουν λιγότερη συμπάθεια απέναντι στα θύματα.

Ουσιαστικά λοιπόν ο βιασμός πηγάζει από την έλλειψη σεβασμού προς το γυναικείο φύλο. Οι κοινωνιολόγοι Diana Scully και Joseph Marolla (1985 στο Thio, 2003) μετά από συνεντεύξεις με 114 καταδικασμένους βιαστές βρήκαν ότι η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των βιαστών δεν πίστευε ποτέ ότι θα φυλακίζονταν για αυτό που έκαναν. Οι άντρες αυτοί θεωρούν τις γυναίκες ως σεξουαλικά αντικείμενα τα οποία έχουν το δικαίωμα να τα χρησιμοποιήσουν για την σεξουαλική τους ευχαρίστηση.

Ακόμα, σε μια κοινωνία η οποία επιβραβεύει τον ανδρισμό, οι άνδρες δέχονται πίεση να συμμετάσχουν σε αυτό που ονομάζουμε αγώνα απόδειξης του ανδρισμού. Πρόκειμένου να ανακηρυχθεί νικητής, ένας άντρας πρέπει να κατακτήσει όσο το δυνατό περισσότερες γυναίκες. Σ' έναν τέτοιο αγώνα απόδειξης του ανδρισμού, οι άντρες αντιμετωπίζουν τις γυναίκες ως αντικείμενα, ενώ συχνά αναφέρονται σε αυτές σαν να είναι ένα κομμάτι κρέας ή πόρνες. Η κοινωνική πίεση συχνά ασκείται από φίλους και οδηγεί συχνά τους άντρες, ιδιαίτερα τους εφήβους, να φοβούνται να συμπεριφερθούν με ευγένεια και διακριτικότητα. Αντίθετα, τους οδηγεί σε επίδειξη επιθετικότητας και βιαιότητας, με πιο πιθανή συνέπεια την άσκηση σεξουαλικής βίας οποιουδήποτε βαθμού απέναντι στις γυναίκες.

Στην ουσία όμως ο άντρας έχει διδαχθεί αυτόν τον ρόλο. Έτσι λοιπόν, ο ρόλος αυτός του άντρα απαιτεί την συμμετοχή στην επίτευξη της κοινωνικής αλλά και της σεξουαλικής σχέσης με μια γυναίκα. Θα πρέπει να είναι επιθετικός και να χρησιμοποιεί την απαραίτητη βία για να καταφέρει να κατακτήσει μια γυναίκα. Ο πολιτισμός μας, δίνει αυτήν την ευθύνη στην γυναίκα. Εκείνη πρέπει να καθορίσει τα όρια της βίας που ο άντρας επιτρέπεται να χρησιμοποιήσει. Από την άλλη μεριά οι άνδρες συχνά διδάσκονται αυτόν τον τρόπο της σεξουαλικής συμπεριφοράς από την τηλεόραση, τον κινηματογράφο και τα βιβλία «τσέπης», όπου ο ήρωας με δύναμη και επιμονή αγκαλιάζει και φιλάει την ηρωίδα, αγνοώντας την αντίστασή της και επιβραβεύεται στο τέλος με την ερωτική παράδοσή της. Στην πραγματικότητα όμως μια τέτοια σεξουαλική επιθετικότητα μπορεί ευκολα να οδηγήσει στον βιασμό.

Όσον αφορά τις γυναίκες, για να μπορούν πιο ευκολα οι άντρες να βιάζουν, το πολιτισμικό πλαίσιο του βιασμού διδάσκει στα νεαρά κορίτσια να παίζουν τον στερεότυπο γυναικείο ρόλο. Σε αντίθεση με τα αγόρια τα κορίτσια διδάσκονται να είναι «γλυκά και καλά». Δηλαδή, ενώ τα αγόρια μαθαίνουν να είναι σκληρά και ενεργητικά, στην αντίπερα όχθη τα κορίτσια πρέπει να είναι γλυκά και παθητικά και αντίστοιχα με τους άνδρες, τα κορίτσια μαθαίνουν από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τον κινηματογράφο ότι στις γυναίκες αρέσουν οι σκληροί και δυνατοί άντρες και επομένως περιμένουν από τους άντρες να είναι σκληροί μαζί τους.

Όταν κάθε ένα από τα δύο φύλα συμπεριφέρεται όπως το άλλο, θεωρείται μη ομαλό. Αλλά για τον άνδρα μπορεί να θεωρηθεί βρισιά, αν του πεις ότι φέρεται σαν κορίτσι, ενώ για το κορίτσι μπορεί να είναι κοπλιμέντο να της πουν ότι

συμπεριφέρεται σαν άνδρας. Φέρεται σαν άνδρας είναι μία έκφραση που σημαίνει συμπεριφορά θετική και αξιέπαινη, σημαίνει ότι φέρεται σύμφωνα με τις αρετές του φύλου, όχι μόνο για άνδρα αλλά και για υποκείμενο γυναίκα. Τα αγόρια ενθαρρύνονται να είναι άνδρες και αυτό σημαίνει να είναι δυνατοί, γενναίοι, σωστοί. Τα κορίτσια αντίθετα δεν θα ακούσουν την προτροπή να είναι γυναίκες. Και αν τους πουν να είναι κυρίες, αυτό σημαίνει το να φέρονται θηλυκά, δηλαδή να μιλούν σιγά, να περπατούν προσεκτικά, να κάθονται με τα γόνατα ενωμένα. Μια γυναίκα πρέπει να μιλάει πάντα σαν κυρία. Ακόμη και ο άνδρας που ασχολείται με γυναικείες δραστηριότητες αναμένεται ότι θα μιλά έτσι. Μια γυναίκα ποτέ δεν πρέπει να μιλά όπως ένας άνδρας γιατί τότε θεωρείται αγενής και επιθετική. (Κανταρτζή 1991)

Σεξουαλική ανεκτικότητα

Ο κοινωνιολόγος Duncan Chappell και οι συνάδελφοί τους (1971 στο Thio, 2003) προσπάθησαν να εξηγήσουν γιατί υπάρχουν περισσότεροι βιασμοί σε κάποιες κοινωνίες από ότι σε κάποιες άλλες. Αρχικά, παρουσιάζουν ένα διαδεδομένο, εύλογο ισχυρισμό, με τον οποίο διαφωνούν. Σύμφωνα με αυτόν τον ισχυρισμό, η έλλειψη ευκαιριών για εξωγαμιαίες σεξουαλικές σχέσεις, γεγονός το οποίο ισχύει σε μία σεξουαλική περιοριστική κοινωνία, οδηγεί σε πολλά περιστατικά βιασμών. Αυτό σημαίνει ότι σε μία περισσότερο σεξουαλικά ανεκτική κοινωνία που υπάρχουν άφθονες ευκαιρίες για εξωγαμιαίο σεξ υπάρχει λιγότερη ανάγκη για διάπραξη βιασμού και, ως εκ τούτου, θα' πρεπε να υπάρχουν λιγότεροι βιασμοί. Σε αντίθεση με αυτόν τον ισχυρισμό, ο Chappell και οι συνεργάτες του υποστηρίζουν ότι μία πιο ανεκτική κοινωνία θα οδηγούσε σε περισσότερους βιασμούς. Χρησιμοποιούν την θεωρία της σχετικής απογοήτευσης, για να εξηγήσουν πώς η σεξουαλική ανεκτικότητα προκαλεί το βιασμό.

Σε μία κοινωνία με περιορισμούς, ο άντρας εκλαμβάνει την απόρριψη μίας γυναίκας με πιο μαλακό τρόπο. Προστατεύει τον εγωισμό του, πιστεύοντας ότι τον απέρριψε, όχι γιατί δεν είναι γοητευτικός, αλλά γιατί η κοινωνία της απαγορεύει να δεχθεί τη σεξουαλική του πρόκληση. Αλλά σε μία ανεκτική κοινωνία, ένας άντρας δεν μπορεί να εκλογικεύσει την απόρριψή του μ' αυτόν τον τρόπο. Αντίθετα, είναι πιο πιθανό να εκλάβει την απόρριψη προσωπικά και να πιστεύει ότι είναι δικό του λάθος. Συνεπώς, εύκολα μπορεί να πληγωθεί και επομένως να νιώσει σεξουαλική

απογοήτευση. Αυτή η σεξουαλική απογοήτευση ενδεχομένως να οδηγήσει μία μερίδα του ανδρικού πληθυσμού σε μία ανεκτική κοινωνία, στην εκδήλωση κάποιας μορφής σεξουαλικής επίθεσης.

Ανισότητα των δύο φύλων

Σύμφωνα με την Τσαούση, η διεθνής νομική κοινότητα, στην προσπάθειά της να εξετάσει τα προβλήματα που προκύπτουν από την ανισότητα των φύλων, τα οποία είναι πολυεπίπεδα, επιχειρεί μέσω συντονισμένων δράσεων να αντιμετωπίσει τα θέματα ανισότητας ως προβλήματα που σχετίζονται με την προσβολή και την καταπάτηση θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων. (Τσαούση, 2006 <http://old.phs.uoa.gr/~ahatzis/SGH12.pdf> , 20/12/2014)

Όπως αναφέρει ο Hughes (2007), τη δεκαετία του 1990, το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ επικέντρωσε για πρώτη φορά την ετήσια έκθεσή του για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην μεταχείριση των γυναικών. Στην έκθεση του 2002, η εικόνα τα ευρήματα από 193 χώρες ήταν απογοητευτική, καθώς καταγράφηκαν πλήθος κρουσμάτων καθημερινών διακρίσεων και εκμετάλλευσης. Σύμφωνα με την έκθεση αυτή, η οικογενειακή βία και οι οικογενειακές διακρίσεις σε βάρος των γυναικών αποτελούν σοβαρά προβλήματα σε πολλές χώρες του κόσμου. Στην Γκάνα, στο Μπαγκλαντές και σε άλλες χώρες κάνει θραύση η παράνομη διακίνηση γυναικών και παιδιών από τα διεθνή κυκλώματα σεξουαλικού εμπορίου και καταναγκαστικής εργασίας.

Την δεκαετία του 1990 σε έκθεση του προγράμματος ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, αναφερόταν ότι δεν υπάρχει ούτε ένα κράτος στον κόσμο το οποίο να αντιμετωπίζει ισότιμα τους άνδρες και τις γυναίκες. Οι φανατικοί ισλαμιστές, που πολεμούν του δυτικού τύπου δικαιωμάτων των γυναικών, κερδίζουν έδαφος τα τελευταία χρόνια στις χώρες της Μέσης Ανατολής.

Στις αναπτυσσόμενες χώρες, μία στις έξι μητέρες αναπτύσσει μακροχρόνιες σωματικές αναπηρίες, λόγω επιπλοκών στην εγκυμοσύνη και στη γέννα. Περισσότερα από ένα στα τέσσερα μωρά παγκοσμίως γεννήθηκαν έπειτα από ανεπιθύμητη κύηση. Στην σημερινή εποχή πρέπει να σημειωθεί, όμως, ότι οι γυναίκες έχουν πολύ περισσότερες δυνατότητες ελέγχου της γονιμότητάς τους.

Σε ολόκληρο τον κόσμο, γυναίκες πέφτουν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης. Μία διαχρονική μορφή κακοποίησης, σε ορισμένους λαούς είναι και το έθιμο της κλειτοριδεκτομής. Υπολογίζεται ότι 85 με 114 εκατομμύρια γυναίκες στην Αφρική, στην Μέση Ανατολή και στην Νοτιοανατολική Ασία υπέστησαν κάποια μορφή αυτής της δοκιμασίας, η οποία συνήθως αποσκοπεί στην «διασφάλιση» της παρθενίας των γυναικών και στην εξάλειψη της σεξουαλικής απόλαυσης. Μια άλλη μορφή σεξουαλικής κακοποίησης είναι η μετάδοση του ιού του AIDS σε νεαρές γυναίκες και μικρά κορίτσια από μεγαλύτερους σε ηλικία άνδρες. Σύμφωνα με έκθεση του ΟΗΕ τα μισά από τα κρούσματα AIDS διεθνώς αφορούν γυναίκες.

Τέλος, τα δύο τρίτα του αναλόγου πληθυσμού παγκοσμίως είναι γυναίκες. (Hughes & Kroehler, 2007). Η ισότητα ανάμεσα στα φύλα αποτελεί ένα καίριο θέμα των σύγχρονων κοινωνιών. Ιδιαίτερα η ισορροπία στο θέμα της ισότητας ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες στον χώρο της εκπαίδευσης αποτελεί μία σημαντική παράμετρο των πολιτικών για την ισότητα των φύλων και έχει ως στόχο την βελτίωση της ποιότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων. (Ευριπίδου Μιχαηλίδου, 2014, http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=910&Itemid=383 , 20/12/2014)

1.5 Τα ψυχολογικά προβλήματα του θύτη ως αιτία της σεξουαλικής επιθετικότητας

Διάφοροι ερευνητές έχουν προσπαθήσει να εξηγήσουν γιατί κάποια άτομα είναι πιο πιθανό από άλλα να διαπράξουν βιασμό ή γιατί κάποιες ομάδες ή κοινωνίες παρουσιάζουν υψηλότερο ποσοστό βιασμών. Οι ψυχολόγοι, γενικά, αποδίδουν τον βιασμό σε κάποιο ψυχολογικό πρόβλημα που έχει ο δράστης. Από την άλλη πλευρά, οι κοινωνιολόγοι θεωρούν, ότι οι βιαστές είναι βασικά φυσιολογικά άτομα και ότι δε διαφέρουν ψυχολογικά από το μέσο άνθρωπο. Διάφοροι κοινωνιολόγοι, όμως, εξηγούν το φαινόμενο του βιασμού διαφορετικά, συνεπώς υπάρχουν και διαφορετικές κοινωνιολογικές οπτικές όσον αφορά το φαινόμενο. Κάποιοι το αποδίδουν στην σεξουαλική ανεκτικότητα, και κάποιοι άλλοι το θεωρούν ως μία έκφραση της ανισότητας των δύο φύλων. (Thio,2003)

Ψυχολογικά προβλήματα

Όσον αφορά την ύπαρξη ψυχολογικών προβλημάτων στον δράστη μίας σεξουαλικής επιθετικής πράξης, ο Thio, (2003), υποστηρίζει πως σε γενικές γραμμές οι ψυχολόγοι, οι ψυχίατροι και οι ψυχαναλυτές, συμφωνούν ότι οι βιαστές υποφέρουν από προβλήματα προσωπικότητας ή από συναισθηματική διαταραχή. Οι ψυχολόγοι Groth και Birnbaum (1983 στο Thio, 2003) γράφουν: « Η πλειοψηφία αυτών των δραστών δεν είναι ούτε τρελοί ούτε απλά υγιείς και επιθετικοί νέοι. Ο βιαστής, στην πραγματικότητα, είναι ένα άτομο που έχει σοβαρές ψυχολογικές δυσκολίες, οι οποίες τον κάνουν να μειονεκτεί στις σχέσεις του με τα άλλα άτομα και οι οποίες βγαίνουν στην επιφάνεια, όταν βρίσκεται σε ένταση, μέσω της σεξουαλικής συμπεριφοράς του –ουσιαστικά με τον βιασμό».

Άλλοι ψυχολόγοι και ψυχίατροι έχουν εκφράσει μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες απόψεις σχετικά με τα ψυχολογικά προβλήματα που μπορεί να παρουσιάζει ένας βιαστής:

1. Ο βιαστής διακατέχεται από αισθήματα ευνουχισμού ή σεξουαλικής ανεπάρκειας, τα οποία καλύπτει επιδεικνύοντας μία ισχυρή και υπερ-επιθετική σεξουαλική συμπεριφορά.

2. Βασανίζεται από εσωτερική σύγκρουση, εσωτερική δυσαρμονία και κοινωνική απομόνωση.
3. Φοβάται να αποκαλύψει την ομοφυλοφιλική του τάση, την οποία μπορεί να καταπιέσει μόνο με το να είναι εξαιρετικά επιθετικός απέναντι στις γυναίκες.
4. Μπορεί να αφυπνιστεί σεξουαλικά μόνο από τις γυναίκες που αντιστέκονται στις προτάσεις του.
5. Οδηγείται από το Οιδιπόδειο Σύμπλεγμα- την σεξουαλική επιθυμία προς την μητέρα του- στο να βιάσει μία γυναίκα η οποία του αντιστέκεται, όπως ακριβώς θα αντιστεκόταν και η μητέρα του, αν επιτιθόταν σε αυτήν.
6. Είχε υπερδιεγερθεί σεξουαλικά στην παιδική του ηλικία από την μητέρα του, η οποία του συμπεριφερόταν με τρόπο γοητευτικό αλλά και σκληρό.

Αν και όλα αυτά τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά διαφέρουν το ένα από το άλλο, εντούτοις δίνουν μία εικόνα του ατόμου αυτού. Ο βιαστής είναι ένας άντρας, ο οποίος, λόγω της δυσάρεστης παιδικής του ηλικίας έχει αναπτύξει μία προβληματική προσωπικότητα, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αποκτήσει μια ολοκληρωμένη σχέση με μία γυναίκα -αδυναμία που χαρακτηρίζεται ως «**σεξουαλική ανεπάρκεια**». Ένας συνηθισμένος τρόπος, με τον οποίο οι βιαστές εκφράζουν την σεξουαλική τους ανεπάρκεια, είναι να φαντασιώνονται πρώτα και μετά να κάνουν πράξη την φαντασίωσή τους, βιάζοντας μία γυναίκα.

Η κριτική που άσκησε στην παραπάνω θεωρία ο Thio (2003), περιλαμβάνει πως μία τέτοια ψυχολογική θεωρία μπορεί να εξηγήσει λίγες μόνο υποθέσεις βιασμού.

1.6 Συνέπειες της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το θύμα

Ο βιασμός είναι κατά κάποιον τρόπο ένας ιδιαίτερος τύπος εγκλήματος και διαφέρει από τον φόνο, την κλοπή και άλλα εγκλήματα. Ενώ το καθένα από τα άλλα είδη εγκλημάτων ολοκληρώνεται κατά κύριο λόγο με την διάπραξη του, ο βιασμός είναι πιο πιθανό να αποτελεί μία συνεχιζόμενη διαδικασία, κατά την οποία το θύμα εξακολουθεί να υποφέρει και μετά την διάπραξη του. Παρακάτω θα εξεταστούν οι συνέπειες που επιφέρει ο βιασμός στο θύμα.

Η αντίδραση του θύματος στο βιασμό

Οι αντιδράσεις των θυμάτων όσον αφορά στον βιασμό τους ποικίλουν. Στο ένα άκρο υπάρχουν τα θύματα που δεν δείχνουν να ενδιαφέρονται. Στο αντίθετο άκρο βρίσκονται τα θύματα που έχουν τραυματιστεί τόσο πολύ ψυχικά από το συμβάν ώστε να πέφτουν σε κατάθλιψη, αποπειρώνται να αυτοκτονήσουν ή όντως αυτοκτονούν. Στην μέση των ακραίων αντιδράσεων βρίσκεται η μεγάλη πλειοψηφία των θυμάτων βιασμού. Σε αυτήν την περίπτωση, το θύμα αρχικά βιώνει ένα σοκ, δεν εμπιστεύεται τους ανθρώπους, αισθάνεται οργή και φόβο, ή περνάει μία περίοδο κατάθλιψης, αλλά τελικά καταφέρνει να συνέλθει.

Αυτή η ποικιλία που χαρακτηρίζει τις αντιδράσεις των θυμάτων είναι προφανές ότι σχετίζεται με κάποιους παράγοντες, όπως είναι ο βαθμός της βίας που έχει υποστεί το θύμα, η ηλικία του θύματος, το κοινωνικο-ταξικό και πολιτισμικό υπόβαθρό του και η προηγούμενη σεξουαλική εμπειρία του. Εάν μία γυναίκα έχει υποστεί έναν άγριο βιασμό, είναι σχετικά νέα, προέρχεται από οικογένεια της ανώτερης ή μεσαίας κοινωνικής τάξης, και δεν είχε καθόλου ή σχετικά μικρή σεξουαλική εμπειρία, τότε είναι πιθανό οι συνέπειες του βιασμού πάνω της να είναι σχετικά σοβαρές. Επιπλέον, το τραύμα θα είναι πολύ μεγαλύτερο, εάν το θύμα έχει βιώσει μία μεγάλη αλλαγή στη ζωή του (διαζύγιο, χωρισμό ή ανεργία) μέσα στο διάστημα ενός έτους πριν το βιασμό.

Οι Bart και O' Brien (1984 στο Thio, 2003) έχουν βρει, τα θύματα του βιασμού που είχαν αντισταθεί στον βιαστή τους, φωνάζοντας ή χτυπώντας, προσαρμόζονται ξανά στην ζωή πιο εύκολα από ότι τα θύματα που υπέστησαν τον

βιασμό τους παθητικά κλαίγοντας και ικετεύοντας. Όσον αφορά τις γυναίκες που βιάστηκαν από γνωστό τους άτομο ή τον σύζυγό τους, μπορούν να ξεπεράσουν τον βιασμό τους σχετικά πιο γρήγορα, χωρίς φυσικά αυτό να είναι απόλυτο εάν συνειδητοποιήσουν ότι δεν ευθύνονται οι ίδιες, αλλά ευθύνεται ολοκληρωτικά ο βιαστής τους, και επίσης εάν μπορέσουν, να πείσουν τον εαυτό τους ότι ακόμη και αν η κρίση τους για άτομο αυτό ήταν λανθασμένη, δεν είναι αυτές υπεύθυνες για την επίθεση.

2. ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1 Η Νομοθεσία για την Σεξουαλική Επιθετικότητα

Κάνοντας μια μικρή ιστορική αναδρομή αντιλαμβάνεται κανείς πως πάντα οι ρυθμίσεις για τα σεξουαλικά εγκλήματα κατείχαν σημαντική θέση.

Το 1834 ο Ποινικός Νόμος προέβλεπε στο κεφάλαιο «περι βλάβης των ηθών» την τιμωρία του βιαστή. Το άρθρο 273 του Ποινικού Κώδικα τιμωρούσε τον αξαναγκασμό σε οποιαδήποτε γεννητήσια πράξη, ανεξάρτητα από το φύλο του θύματος, με διαβάθμιση των ποινών ανάλογα με τις συνέπειες της δραστηριότητας.

Ο Ποινικός Κώδικας του 1950 που διατήρησε τον τίτλο «εγκλήματα κατά των ηθών» το έγκλημα του βιασμού διασπάται σε δύο υποστάσεις και διαφοροποιείται η ποινική ευθύνη ανάλογα με το αν υπήρξε εξαναγκασμός σε συνουσία οπότε θύμα είναι πάντα η γυναίκα και εξαναγκασμός σε άλλες ασελγείς πράξεις, ο οποίος τιμωρείται ελαφρύτερα ανεξάρτητα από το φύλο του δράστη ή του θύματος (Γιωτάκος & Τσιλιάκου, 2008).

Σήμερα, σύμφωνα με την ελληνική ποινική νομοθεσία και όπως ρητά ορίζεται στο *άρθρο 336* του Ποινικού Κώδικα, θύμα βιασμού μπορεί να καταστεί οποιοσδήποτε, ανεξαρτήτως φύλου. Αυτή η ουδετερόφυλη ρύθμιση προέκυψε κατά την νομοθετική μεταρύθμιση που εφαρμόστηκε στα εγκλήματα κατά της γεννητήσιας ελευθερίας με τον νόμο 1419 του 1984 δεδομένου ότι μέχρι τότε τιμωρούνταν ο γυναικείος βιασμός. Ωστόσο υπήρχε ποινική ρύθμιση το παλαιό *άρθρο 337* του ποινικού Κώδικα που τιμωρούσε τον εξαναγκασμό άνδρα σε γεννητήσιες πράξεις αλλά με πολύ μικρότερη ποινή για τον γυναικείο βιασμό απειλούνταν με κάθειρξη 5-20 χρόνια ενώ στην άλλη περίπτωση 5-10 χρόνια. Ο νομοθέτης του 1984 ενοποίησε της δύο διατάξεις και έτσι η ρύθμιση που προέκυψε είναι εναρμονισμένη με την ανάγκη προστασίας από την δικαιοσύνη και των δύο φύλων. (Γιωτάκος & Πρεκατέ, 2006). Συγκεκριμένα:

Σύμφωνα με τον Ποινικό κώδικα, κεφάλαιο 19, *άρθρο 8* του νόμου 1419/1984 «Όποιος με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου εξαναγκάζει άλλον σε συνουσία ή σε άλλη ασελγή πράξη ή σε ανοχή της τιμωρείται με κάθειρξη. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου έγινε από δύο ή

περισσότερους δράστες που ενεργούσαν από κοινού, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών».

Σύμφωνα με το *άρθρο 337* για την προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας: όποιος με ασελγείς χειρονομίες ή προτάσεις που αφορούν ασελγείς πράξεις, προσβάλλει βάνουσα την αξιοπρέπεια του άλλου στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή χρηματική ποινή. Με φυλάκιση τριών μηνών μέχρι και δύο ετών τιμωρείται η πράξη της προηγούμενης παραγράφου εάν ο παθών είναι νεότερος από 12 ετών.

Σύμφωνα με το *άρθρο 340* του ΠΚ για να στοιχειοθετηθεί η επιβαρυντική περίπτωση του θανατηφόρου βιασμού πρέπει ο θάνατος του βιασθέντος να είναι συνέπεια του βιασμού και να οφείλεται σε αμέλεια του δράστη. Η προβλεπόμενη ποινή για την περίπτωση αυτή είναι κάθειρξη τουλάχιστον 10ετών ή ισόβια κάθειρξη (Σπανακη & Τσαπαλάκη 2011).

Όσον αφορά την συζυγική βία μέχρι και το 2006 στην Ελλάδα, διωκόταν μόνο ως κοινή σωματική βλάβη καθώς δεν αναγνωριζόνταν ούτε καν το έγκλημα του βιασμού μέσα στην οικογένεια. Ο νόμος 3500/2006 «για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις», αυξάνει σημαντικά τις ποινές, όταν οι εκδηλώσεις βίας γίνονται μέσα στο πλαίσιο της οικογένειας, ποινικοποιεί τον βιασμό μέσα στον γάμο, προβλέπει την επιβολή περιοριστικών όρων στους δράστες με σκοπό την προστασία των θυμάτων και πλήθος άκομα ρυθμίσεων.

Τα περισσότερα σύγχρονα νομοθετικά πλαίσια θεωρούν απαραίτητα στοιχεία για την στοιχειοθέτηση του βιασμού, την ύπαρξη συνουσίας, την χρήση βίας και την απουσία συναίνεσης από το θύμα. Στην Ελλάδα, η δίωξη του εγκλήματος του βιασμού όπως άλλωστε και της σωματεμπορίας, προσκρούει συχνά σε πολλαπλά εμπόδια, ακόμα και όταν έχουν γίνει οι σχετικές καταγγελίες ή έχει κινηθεί η αυτεπάγγελτη διαδικασία της ποινικής δίωξης. Η οργάνωση και η λειτουργία του αστυνομικού και δικαστικού συστήματος δεν είναι προσαρμοσμένες στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του εγκλήματος. (Στρατηγάκη, 2006)

2.2 Οι θέσεις του ΟΗΕ για την σεξουαλική βία

Το 1979 ψηφίζεται στον ΟΗΕ η διεθνής σύμβαση για την «εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών», που έχει ισχύ νόμου στις χώρες που την επικύρωσαν (στην Ελλάδα τέθηκε σε ισχύ με τον Ν. 1342/1983). Στην σύμβαση αυτή γίνεται αναφορά μόνο στην εμπορία και πορνεία των γυναικών. Το 1993 στο πρώτο εξειδικευμένο κείμενο του ΟΗΕ για την βία κατά των γυναικών την «Διακήρυξη για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών», ορίζεται η βία κατά των γυναικών ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 1995 στο πρόγραμμα δράσης της 4^{ης} Παγκόσμιας Διάσκεψης του ΟΗΕ για τις γυναίκες, τονίζεται ότι:

«Η βία κατά των γυναικών είναι η έκφραση της ιστορικά διαπιστωμένης ανισότητας στις σχέσεις ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών, που οδήγησε στην κυριαρχία των ανδρών επί των γυναικών και στις διακρίσεις κατά των γυναικών, με αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της ανάπτυξής τους και αποτελεί παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των γυναικών που τις εμποδίζει να απολαμβάνουν αυτά τα δικαιώματα και τις ελευθερίες (ΟΗΕ, 1996 στο Στρατηγάκη, 2006)»

Στο ίδιο κείμενο η βία ορίζεται ως:

«Κάθε βιαία ενέργεια που βασίζεται στο φύλο και έχει αποτέλεσμα, ή μπορεί να έχει αποτέλεσμα, τη φυσική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή πόνο στις γυναίκες, περιλαμβανομένων και των απειλών τέτοιων ενεργειών, καθώς επίσης και την εξαναγκαστική ή αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας, ανεξάρτητα από το αν αυτή συμβαίνει στον δημόσιο ή ιδιωτικό χώρο. (ΟΗΕ, 1996 στο Στρατηγάκη, 2006)»

Πέρα όμως από αυτές τις συμβάσεις και τα άρθρα, η H Margot Wallstrom, ειδική εκπρόσωπος του γενικού γραμματέα ΟΗΕ για τη σεξουαλική βία κατά τη διάρκεια πολεμικών συγκρούσεων σε άρθρο της στην Καθημερινή τονίζει πως το φαινόμενο της σεξουαλικής βίας παρατηρείται ακόμη και κατά τη διάρκεια πολεμικών συγκρούσεων. Μολονότι, η σεξουαλική βία ως τακτική πολέμου είναι διαχρονικό ζήτημα, και παρόλες τις προσπάθειες που γίνονται από τις Οργανώσεις και τους Οργανισμούς που ασχολούνται με την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, δεν έχει εξαλειφθεί πλήρως. Για πρώτη φορά τα εγκλήματα σεξουαλικής βίας κατά την διάρκεια πολεμικών συγκρούσεων καταγγέλλονται στον κατάλογο που εμπεριέχεται στην ετήσια έκθεση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ. Ο συγκεκριμένος κατάλογος

είναι ένα νέο εργαλείο που διαθέτει το Συμβούλιο Ασφαλείας για την καταπολέμηση της ατιμωρησίας όλων αυτών των εγκλημάτων σεξουαλικής βίας.

Στη Συρία, υπάρχουν μαρτυρίες ανδρών που δήλωσαν ότι κακοποιήθηκαν σεξουαλικά, ενώ έγιναν και μάρτυρες βιασμού έφηβων αγοριών. Στη Λιβύη, γυναίκες απήχθησαν και βιάστηκαν, ενώ και άνδρες βιάστηκαν σε φυλακές με σκοπό την απόσπαση πληροφοριών. (Wallstrom 2012)

Τέλος, πολύ σημαντική ήταν και η παρέμβαση του Μπαν Κι Μουν - Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ με το κείμενό του στην Καθημερινή. Πιο συγκεκριμένα: «Η βία κατά των γυναικών συνδέεται επίσης με τη διάδοση του HIV/AIDS. Σε ορισμένες χώρες, μία στις τρεις γυναίκες θα γίνουν θύματα ξυλοδαρμού, θα εξαναγκαστούν σε σεξουαλική συνεύρεση ή θα κακοποιηθούν κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Γυναίκες και κορίτσια γίνονται, σκόπιμα και συστηματικά, θύματα βιασμού και σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων». (Μουν 2009)

2.3 Ανθρώπινα Δικαιώματα

«Η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση το 1948, καθορίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες, για όλες τις γυναίκες και όλους τους άντρες. Μεταξύ αυτών, είναι το δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την ιθαγένεια, στην ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας, στην εργασία, στην εκπαίδευση, το δικαίωμα στην τροφή και την κατοικία και το δικαίωμα συμμετοχής στη διακυβέρνηση. Η Διακήρυξη έθεσε τις βάσεις για περισσότερες από 80 συνθήκες και διακηρύξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα». (ΟΗΕ, 1979)

Παρακάτω αναφέρονται κάποια από τα Ανθρώπινα Δικαιώματα που παραβιάζονται στις περιπτώσεις σεξουαλικής βίας όπως τα παραθέτει ο Μη Κερδοσκοπικός Οργανισμός, *Ενωμένοι για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα*:

1. Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι
2. Το δικαίωμα στην ζωή, ελευθερία και προσωπική ασφάλεια
3. Απαγορεύεται να ζει κανείς υπό καθεστώς δουλείας
4. Δεν επιτρέπονται τα βασανιστήρια
5. Ισότητα απέναντι στον Νόμο, καμία διάκριση για κανένα λόγο
6. Δικαίωμα στο γάμο και στην οικογένεια, μόνο με την πλήρη συναίνεση των μελλονύμφων
7. Δικαίωμα σε αξιόλογο βιοτικό επίπεδο, προστασία μητρότητας και παιδικής ηλικίας, και ασφάλιση
8. Το δικαίωμα στην υπευθυνότητα και τον σεβασμό απέναντι στις ελευθερίες και τα δικαιώματα των άλλων

Η βία κατά των γυναικών εξακολουθεί να αποτελεί πιεστικό πρόβλημα στα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς υπονομεύει θεμελιώδη δικαιώματα των γυναικών, όπως η αξιοπρέπεια, η πρόσβαση στη δικαιοσύνη και η ισότητα των φύλων. Ο αντίκτυπος της βίας κατά των γυναικών υπερβαίνει κατά πολύ τους άμεσα εμπλεκόμενους –θύμα

(τα) και θύτη(ες)– πλήττοντας οικογένειες, κοινότητες και την ευρύτερη κοινωνία. Η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών συνιστά βασική αρχή της ΕΕ. Κατοχυρώνεται στις συνθήκες της ΕΕ και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (FRA – Οργανισμός Θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014)

Πολλοί οργανισμοί σε όλο τον κόσμο έχουν αφιερώσει τις προσπάθειές τους στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στον τερματισμό των παραβιάσεών τους. Η υποστήριξη από τους πολίτες και η καταδίκη των παραβιάσεων είναι σημαντική για την επιτυχία τους, καθώς οι οργανισμοί για τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι περισσότερο αποτελεσματικοί όταν στο αίτημά τους για αποκατάσταση συνηγορεί και μεγάλο πλήθος πολιτών. (United for Human Rights, 2008)

- **Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Γυναικών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου**

Σύμφωνα με την Στρατηγική (2008) η Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Γυναικών θεσμοθετήθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 1984. Η αύξηση του ποσοστού των γυναικών που συμμετείχαν στο Κοινοβούλιο, αύξησε παράλληλα και το ενδιαφέρον των ευρωπαϊκών οργάνων για τα δικαιώματα των γυναικών και για την ισότητα των φύλων. Δρώντας καθαρά υπέρ της προάσπισης και διασφάλισης των γυναικείων δικαιωμάτων, εισήχθησαν στην ευρωπαϊκή πολιτική ατζέντα με πρωτοβουλία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, ζητήματα όπως η υγεία των γυναικών, η βία και η σωματεμπορία ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και θεσμικές αλλαγές ειδικότερα στις Συνθήκες. Στον αγώνα διεκδίκησης της ισότητας των φύλων στην Συνταγματική Συνθήκη έπαιξε πρωταρχικό ρόλο η μοναδική Ελληνίδα πρόεδρος (2002- 2004) της Επιτροπής Άννα Καραμάνου.

- **Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών**

«Το 1989 ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών (ΕΛΓ) με πρωτοβουλία των στελεχών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και εξελίχθηκε γρήγορα στη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οργάνωση γυναικών. Κύριοι σκοποί του ΕΛΓ είναι να ενημερώνει, να κινητοποιεί και να ευαισθητοποιεί γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα και ειδικότερα αυτά των γυναικών, τις γυναικείες οργανώσεις αλλά και για τις

ευρωπαϊκές πολιτικές, με στόχο να εντάξει την ισότητα σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές. Τα τελευταία χρόνια το ΕΛΓ έχει δραστηριοποιηθεί σε πολλούς «νέους» τομείς ανισότητας, όπως η βία κατά των γυναικών, η παράνομη διακίνηση γυναικών με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση, η γυναικεία μετανάστευση κλπ.» (Στρατηγάκη Μ, 2008:57)

Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ Μπαν Κι Μουν, σε δήλωσή του στις 8 Μαρτίου, που είναι η Διεθνής Ημέρα Γυναικών, είπε: «Καθώς γιορτάζουμε τη , πρέπει να κοιτάξουμε πίσω στη χρονιά που πέρασε, μια χρονιά γεμάτη εγκλήματα βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών και να αναρωτηθούμε πώς πρέπει να δράσουμε στο μέλλον.

Μια νέα κοπέλα υπέστη ομαδικό βιασμό μέχρι θανάτου. Μία άλλη αυτοκτόνησε από την ντροπή που θα έπρεπε να νιώθουν οι δράστες, όχι εκείνη. Νεαρές έφηβοι πυροβολήθηκαν από κοντινή απόσταση, επειδή τόλμησαν να αναζητήσουν τη μόρφωση.

Οι θηριωδίες αυτές, που δικαίως προκάλεσαν την παγκόσμια οργή, αποτελούν μέρος ενός μεγαλύτερου προβλήματος που πλήττει σχεδόν κάθε κοινωνία και κάθε τομέα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Τα Ηνωμένα Έθνη προωθούν την εκστρατεία του προγράμματος UNiTE για τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών που βασίζεται στην απλή αλλά ισχυρή αρχή ότι όλες οι γυναίκες και τα κορίτσια έχουν το θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα να ζουν χωρίς βία.» (Μούν, 2013)

Τέλος, η Ναβί Πιλάϊ, Ύπατη αρμοστής του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σε άρθρο της στην Ελευθεροτυπία αναφέρει πως «οι γυναίκες παγιδεύονται μέσα στους τοίχους του σπιτιού τους εξαιτίας της απομόνωσης και της αίσθησης αδυναμίας που δημιουργεί η βία. Πολλές επιθέσεις κατά των γυναικών γίνονται στο σπίτι και παραμένουν στο σκοτάδι αντί να καταγγεληθούν για αυτό που πραγματικά είναι: κατάφωρες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Παρ' όλο που η οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών τούς επιτρέπει να ξεφύγουν από τον κοινωνικό καταναγκασμό, την ενδοοικογενειακή βία και την υποταγή, η βία κατά των γυναικών αυξάνεται ακόμη και σε χώρες όπου οι γυναίκες έχουν κατακτήσει την οικονομική ανεξαρτησία και το υψηλό κοινωνικό κύρος.

Η συνήθης αντίδραση στην ενδοοικογενειακή βία είναι η απομάκρυνση των γυναικών από το περιβάλλον στο οποίο ζουν και η φιλοξενία τους σε κέντρα προστασίας γυναικών. Αντίθετα, οι δράστες σπάνια αναγκάζονται να εγκαταλείψουν το σπίτι ή τον κοινωνικό τους περίγυρο.» (Πιλάϊ , 2010)

2.4 Έρευνες- Στατιστικά στοιχεία

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται έρευνες που διεξήχθησαν και αφορούν την καταπάτηση των γυναικείων δικαιωμάτων, τη βία απέναντι στο γυναικείο φύλο τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που τηρεί η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, την δεκαετία 1991-2000 τελέστηκαν 1712 βιασμοί σε γυναίκες ενώ οι απόπειρες έφταναν τις 645. Την επόμενη δεκαετία (2001-2011) ο αριθμός των ολοκληρωμένων πράξεων βιασμού ανερχεται σε 2021, υπάρχει αύξηση κάτι περισσότερο από 309 περιστατικά βιασμών. Αυτό που παρατηρείται στην δεκαετία του 2001-2011 είναι αύξηση τόσο των βιασμών όσο και της απόπειρας βιασμού, σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία. (Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, 2011)

Στις 27 Μαρτίου 2013 η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων εξέδωσε Δελτίο Τύπου για τα 2 χρόνια λειτουργίας της Τηλεφωνικής Γραμμής SOS 15900, και έδωσε στη δημοσιότητα στοιχεία που αφορούν τις κλήσεις που έγιναν. Στο διάστημα (11/3/2011 έως 11/3/2013) η Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900, που παρέχει ψυχοκοινωνική στήριξη και συμβουλευτική σε γυναίκες θύματα βίας, δέχθηκε 10176 κλήσεις και 74 ηλεκτρονικά μηνύματα. Παρακάτω τίθενται τα αποτελέσματα από την ανάλυση των κλήσεων:

Επί του συνόλου των κλήσεων, το 79% αφορούσε σε καταγγελίες περιπτώσεων έμφυλης βίας, το 74% αφορούσε σε καταγγελίες των ίδιων των κακοποιημένων γυναικών ενώ το 26% αφορούσε σε καταγγελίες από τρίτα πρόσωπα. Στις περιπτώσεις όπου κάλεσαν τα ίδια τα θύματα το 78% των κλήσεων αφορούσαν σε ενδοοικογενειακή βία, το 1% σε σεξουαλική παρενόχληση, το 1% σε περιπτώσεις βιασμού, ενώ ένα πολύ μικρό ποσοστό ήταν καταγγελίες πορνείας και trafficking. Τέλος το 12% αφορούσε σε καταγγελία άλλων μορφών βίας. Τα αιτήματα των κλήσεων αυτών στο μεγαλύτερο μέρος αφορούσαν σε ψυχοκοινωνική στήριξη και σε μικρότερο βαθμό αναζήτησαν νομική βοήθεια/συμβουλευτική, φιλοξενία και εύρεση εργασίας. Άξιο αναφοράς είναι ότι το 62% των γυναικών που κάλεσαν είναι μητέρες.

Για την εργασιακή τους κατάσταση φαίνεται ότι: 28% είναι απασχολούμενες 31% είναι άνεργες και το 13% είναι οικονομικά ανενεργές Όσον αφορά την οικογενειακή τους κατάσταση το 48% είναι έγγαμες, το 10% είναι άγαμες, το 8% σε διάσταση, το 5% διαζευγμένες, το 1% χήρες και το 3% σε συμβίωση. Όσον αφορά την ηλικία των γυναικών που το 52 % ήταν μεταξύ 25 έως 54 ετών, ενώ η μικρότερη καταγεγραμμένη ηλικία ήταν 15 ετών. Εξετάζοντας το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών διακρίνεται πως οι περισσότερες έχουν ολοκληρώσει έως και την τριτοβάθμια εκπαίδευση ενώ ένα ελάχιστο ποσοστό είναι τυπικά αναλφάβητες.

Ως προς την οικονομική κατάσταση, από τις γυναίκες που απάντησαν στην αντίστοιχη ερώτηση, το 20% την περιγράφουν ως κακή, το 19% την αναφέρουν ως μέτρια και το 11% ως καλή. (Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, 2013)

Η πανευρωπαϊκή έρευνα που έλαβε χώρα το 2014 από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έφερε στο φως ευρήματα εξαιρετικής σημασίας για το έγκλημα της σεξουαλικής βίας. Οι ερωτήσεις που διεξήχθησαν, σχετίζονταν με εμπειρίες φυσικής, σεξουαλικής και ψυχολογικής κακοποίησης, συμπεριλαμβάνοντας την ενδοοικογενειακή βία και ακόμη άσκηση βίας κατά την παιδική ηλικία. Οι ερωτήσεις αφορούσαν ακόμη την επίμονη παρακολούθηση και τη σεξουαλική παρενόχληση, καθώς και το ρόλο των νέων τεχνολογιών στις νέες μορφές κακοποίησης. Οι ερωτηθείσες είχαν επιλεγεί τυχαία και τα αποτελέσματα της έρευνας είναι αντιπροσωπευτικά τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Είναι κοινά αποδεκτό πως η σεξουαλική βία είναι ένα ευρέως διαδεδομένο έγκλημα που δεν γνωρίζει σύνορα, φυλή, θρησκεία, φύλο, ηλικία και κοινωνική τάξη, καθώς επίσης είναι εξίσου αποδεκτό ότι η κοινωνία δεν αντιμετωπίζει με τον πρέποντα τρόπο το ζήτημα. Μία στις τρεις γυναίκες της Ευρώπης έχει πέσει θύμα φυσικής ή / και σεξουαλικής βίας και κακοποίησης από την ηλικία των 15 ετών. Αυτό αντιστοιχεί σε 62 εκατομμύρια γυναίκες. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας 1 στις 10 γυναίκες έχει πέσει θύμα κάποιας μορφής σεξουαλικής βίας από την ηλικία των 15 ετών και άνω, ενώ στην ίδια ηλικιακή κλίμακα 1 στις 20 έχει υποστεί βιασμό.

Όσον αφορά στα θύματα που υπέστησαν σεξουαλική βία από άτομα που δεν ήταν σύντροφοι, 1 στις 10 ανέφερε ότι στην χειρότερη εκδοχή της βίας που δέχθηκε, οι συμμετέχοντες ήταν περισσότεροι του ενός. Όντας ειδική περίπτωση τα θύματα με

περισσότερους του ενός δράστες, χρήζουν και ειδικής, ενισχυμένης υποστήριξης για να επανέλθουν.

Στην περίπτωση που τα θύματα κακοποιήθηκαν από τον σύντροφό τους, το 22% υπέστη σωματική ή και σεξουαλική βία, επομένως το κράτος οφείλει να αντιμετωπίσει την συντροφική βία ως ζήτημα δημόσιας και όχι ιδιωτικής φύσεως. Η αντιμετώπιση του φαινομένου της συντροφικής βίας ως δημόσιο ζήτημα θα συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της βίας εντός των σχέσεων.

Τέλος, εξαιρετικά σημαντικό και άξιο αναφοράς από τα ευρήματα είναι πως ένα στα τέσσερα θύματα ανεξάρτητα αν η βία προέρχονταν από σύντροφο ή όχι, δεν επικοινωνήσαν με τις Αρχές ή με κάποιο άλλο αρμόδιο Όργανο, μετά την πιο σοβαρή επίθεση που δέχθηκαν, καθώς ένιωθαν ντροπή ή αμηχανία. Κρίνεται άμεση ανάγκη λοιπόν, οι υπηρεσίες που ασχολούνται με θύματα σεξουαλικής βίας να δείχνουν εξαιρετική ευαισθησία και να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να κάμψουν τα συναισθήματα περί υπαιτιότητας του θύματος, αυτοκατηγορίας και ντροπής. (FRA – Οργανισμός Θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014)

3. ΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΜΥΘΟΙ

3.1 Οι μύθοι

Ο Burt το 1980, δημιούργησε τον όρο «μύθοι γύρω από το βιασμό», για να περιγράψει απόψεις, τις οποίες χαρακτήρισε προκατειλημμένες, στερεοτυπικές ή λανθασμένες. Οι απόψεις αυτές ευτελίζουν ή δικαιολογούν την αντρική σεξουαλική βία προς τις γυναίκες και εμπεριέχουν το μερίδιο ευθύνης των θυμάτων, την αθωότητα των δραστών και την ανεπάρκεια του βιασμού ως ενα σοβαρό έγκλημα. Τέτοιες, μπορεί να είναι ότι α) «Πήγαινε γυρεύοντας», β) «Δεν ήταν ουσιαστικά βιασμός», γ) «Δεν το ήθελε ο δράστης», δ) «Το ήθελε εκείνη», ε) «Είπε ψέματα εκείνη», στ) «Δεν είναι σοβαρό γεγονός ο βιασμός», ζ) «Μόνο τα κακά κορίτσια βιάζονται», η) «Κάθε υγιής γυναίκα μπορεί να αντισταθεί στο βιασμό, αν πραγματικά το θέλει» (Charpleau κ.α, 2008). Ο Bohner και οι συνάδελφοί του πρόσθεσαν ότι αυτές οι απόψεις «κατηγορούν το θύμα και αθωώνουν το δράστη» (Craig κ.α, 2009).

Μια άλλη προσέγγιση για τον ορισμό της έννοιας «μύθος» εστιάζει σε τρεις όψεις: Πρώτον, ότι οι μύθοι είναι λανθασμένες ή προκατειλημμένες απόψεις, δεύτερον, είναι ευρέως διαδεδομένες και τρίτον συμβάλλουν στο να εξηγούνται και να δικαιολογούνται τα υπάρχοντα «κοινωνικά στερεότυπα». Αυτό απεικονίζεται και με έναν ακόμα ορισμό που προτείνεται από τους Lonsway και Fitzgerald (1994): «Οι μύθοι του βιασμού είναι συμπεριφορές και απόψεις που είναι γενικά λανθασμένες, όμως διατηρούνται σε ευρεία κλίμακα και με επίμονο τρόπο, και αυτό συμβάλλει στην υποβάθμιση και αιτιολόγηση της αντρικής σεξουαλικής επιθετικότητας απέναντι στις γυναίκες».

Ένας πιο γενικός ορισμός για τους μύθους του βιασμού δεν επικεντρώνεται στο περιεχόμενο και τις λειτουργίες των μύθων γύρω από τον βιασμό, αλλά στο γεγονός ότι οι μύθοι, είναι περιγραφικές ή καθοδηγητικές απόψεις για τον βιασμό (για τα αίτια, το περιεχόμενο, τις συνέπειες, τους δράστες, τα θύματα και τις επιδράσεις του βιασμού), που τείνουν να αρνούνται, να υποβαθμίζουν ή και να δικαιολογούν την σεξουαλική βία που οι άντρες ασκούν στις γυναίκες (Bohner, 1998:14).

Βρέθηκε ότι ο καλύτερος παράγοντας εκτίμησης αποδοχής ή όχι των μύθων αυτών είναι η αποδοχή ή όχι της διαπροσωπικής βίας. Άλλοι ισχυροί παράγοντες εκτίμησης είναι η στερεότυπη αντιμετώπιση του ρόλου του φύλου και οι ανταγωνιστικές σεξουαλικές πεποιθήσεις. Γι' αυτό, άτομα, που από την μια πλευρά κατέκριναν τους άλλους βάσει άκαμπτης πίστης στους στερεοτυπικούς ρόλους των φύλων, ταυτόχρονα υπήρξαν και υποστηρικτές στην διαμάχη που υπάρχει ανάμεσα στα δύο φύλα, για την κυριαρχία μεταξύ τους. Ακόμα πιστεύουν, πως οι άντρες θα πρέπει να είναι πάντα νικητές αυτής της έμφυλης κόντρας, ακόμη και με την χρήση βίας ενώ είναι πολύ πιθανό να αποκηρύξουν τα γυναικεία θύματα βιασμού (Charleau κ.α, 2008). Επιπλέον, οι μύθοι γύρω από το βιασμό και η αποδοχή αυτών, παίζουν επίσης, κεντρικό ρόλο στη διατήρηση της αντρικής κυριαρχίας. Πιο συγκεκριμένα, οι μύθοι, οι οποίοι κατηγορούν το θύμα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσο εκφοβισμού των γυναικών, και αυτός ο εκφοβισμός και αποδοχή των μύθων ενισχύουν την κοινωνική ιεραρχία στην οποία επικρατούν οι άντρες (Craig κ.α, 2009).

Όταν μια γυναίκα δέχεται μια πρόσκληση από έναν άγνωστο για ένα ποτό ή για μια βόλτα, ο Amir (1972 στο Thio, 2003) θεωρεί αυτή την συμπεριφορά ως σεξουαλική πρόκληση. Αλλά η ιδέα του βιασμού που προκαλείται από το θύμα, είναι περισσότερο μια προκατειλημμένη άποψη των ανδρών παρά μια ακριβής διάκριση του εγκλήματος του βιασμού. Η ιδέα αυτή έχει επικριθεί ως σεξιστικός μύθος.

Από την στιγμή που τα θύματα έχουν προσπαθήσει να σταματήσουν την διάπραξη του βιασμού δεν είναι δυνατόν να συμβάλλουν στην διάπραξη του. Υπάρχει μια θεμελιώδης διαφορά ανάμεσα στην σεξουαλική επαφή πριν τον βιασμό η οποία δεν περιλαμβάνει τη χρήση βίας και γι αυτό δεν θεωρείται έγκλημα, και τον ίδιο τον βιασμό ο οποίος περιλαμβάνει την χρήση βίας και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο αποτελεί έγκλημα. Δυστυχώς πολλοί άνδρες δεν αναγνωρίζουν αυτή την διαφορά ανάμεσα στην ηθελημένη σεξουαλική σχέση και στην επιβαλλόμενη με την βία σεξουαλική επαφή.

Οι Gerger κ.α, (2007), προτείνουν ότι η αποδοχή των μύθων για το βιασμό, ενδεχομένως να λειτουργεί ως ένας ρυθμιστής άγχους που επιτρέπει στις γυναίκες να μειώσουν την υποκειμενική αίσθηση που έχουν, ότι δηλαδή είναι ευάλωτες στην σεξουαλική επίθεση και να προστατεύσουν την αυτοεκτίμησή τους. Οι γυναίκες που

επιδιοκίμαζον τους μύθους για τον βιασμό, θεωρούν ότι ο βιασμός συμβαίνει μόνο σε έναν τύπο γυναικών (δηλαδή σε αυτές που φέρονται «ακατάλληλα»), τις οποίες γυναίκες τις αντιμετωπίζουν ως ανόμιες με τον εαυτό τους, ενώ οι γυναίκες που απορρίπτουν τους μύθους για τον βιασμό, ερμηνεύουν τον βιασμό ως μία πιθανή απειλή προς όλες τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων και των ιδίων.

Στην ουσία, πολλοί άνθρωποι και κυρίως άνδρες θεωρούν το θύμα υπεύθυνο για τον βιασμό. Υποστηρίζουν ότι η γυναίκα προκάλεσε με κάποιον τρόπο τον δράστη είτε γιατί βρισκόταν σε κάποιο μπαρ ή περπατούσε μόνη της την νύχτα, είτε γιατί φορούσε προκλητικά ρούχα, είτε γιατί φλέρταρε μαζί του, είτε γιατί συμπεριφερόταν προκλητικά. Αυτές οι απόψεις, για την ευθύνη που φέρει το θύμα ενός βιασμού αποκαλύπτουν τη σεξιστική προσπάθεια της κοινωνίας «να βάλει την γυναίκα στην θέση της» χωρίς να έχει την ίδια ελευθερία με τους άνδρες. Επίσης, ενισχύονται από τον ισχυρισμό ότι υπάρχει μόνο σεξουαλικό κίνητρο για την διάπραξη ενός βιασμού. Αυτό εξηγεί το γιατί όπως δείχνουν κάποιες μελέτες, οι άνδρες τείνουν να θεωρούν περισσότερο υπεύθυνες για τον βιασμό τις μή εκλυστικές γυναίκες από τις εκλυστικές (Thio, 2003).

Εξετάζοντας συγκεκριμένες λειτουργίες όπου η αποδοχή των μύθων για τον βιασμό αναφέρεται στους άνδρες, ο Bohner και οι συνάδελφοί του διαφώνησαν ότι οι μύθοι για τον βιασμό μπορεί να χρησιμοποιούνται ώστε να εξορθολογήσουν και να δικαιολογήσουν τις τάσεις των ιδίων των αντρών να εμπλέκονται στην σεξουαλική επιθετικότητα (βλ επίσης Burt ,1980).

Πολύ λίγα είναι γνωστά για τους μύθους όσον αφορά το βιασμό αντρών, αλλά προηγούμενες έρευνες αναγνώρισαν τις ακόλουθες πεποιθήσεις: α) ο βιασμός από αρσενικό δράστη ισοδυναμεί με απώλεια της αρρενωπότητας, β) οι άντρες που κακοποιούνται σεξουαλικά πρέπει να είναι ομοφυλόφιλοι, γ) οι άντρες δε μπορούν να λειτουργήσουν σεξουαλικά αν δεν είναι ερεθισμένοι, δ) οι άντρες δε μπορούν να αναγκαστούν να συμμετάσχουν σε ερωτική πράξη παρά τη θέλησή τους, ε) οι άντρες δεν επηρεάζονται από τη σεξουαλική κακοποίηση όσο οι γυναίκες, στ) οι άντρες είναι συνέχεια έτοιμοι να ανταποκριθούν σε μια σεξουαλική πρόκληση, ζ) ένας άντρας αναμένεται να μπορεί να προστατευθεί από σεξουαλική κακοποίηση και η) οι άντρες βιάζονται μόνο στις φυλακές (Charpleau κ.α, 2008).

Από την αξιολόγηση των μύθων γύρω από τον βιασμό των αντρών, το συμπέρασμα που αναδύθηκε ήταν ότι οι άντρες ήταν πιο δεκτικοί σε τέτοιους μύθους απ' ό,τι οι γυναίκες. Επιπλέον, με εξαίρεση το μύθο που αρνείται την ύπαρξη ανδρικού βιασμού, θεωρείται περισσότερο αποδεκτός ο μύθος όπου ο θύτης είναι γυναίκα. Δεν έχει γίνει αρκετή έρευνα όμως για την περαιτέρω κατανόηση τους και δεν είναι σαφές πως αναπτύσσονται τέτοιοι μύθοι, ποιός τους πιστεύει και το ρόλο που παίζουν στη στάση απέναντι σε άντρες θύματα βιασμού (Charpleau, Oswald, Russell, 2008).

3.2 Μύθοι και πραγματικότητα

Κάποιοι ακόμα μύθοι οι οποίοι δεν έχουν αναλυθεί σε βάθος είναι:

1. **Μύθος:** Αν μια γυναίκα δεν παλέψει στην ουσία δεν έχει βιαστεί.
Πραγματικότητα : Στις περισσότερες περιπτώσεις το θύμα είναι ανίκανο να παλέψει ώστε να προκαλέσει κάποιο σωματικό τραύμα, βλάβη ή φόβο.
2. **Μύθος:** Σε περιπτώσεις σεξουαλικής επιθετικότητας και βιασμού, υπάρχουν επικοινωνιακά προβλήματα του τύπου «αυτός είπε/ αυτή είπε».
Πραγματικότητα: Υπάρχουν πάρα πολλοί τρόποι να πεις «ΟΧΙ» είτε μέσω της λεκτικής ή της μη λεκτικής επικοινωνίας. Οι δράστες επιλέγουν να συνεχίζουν παρόλο που λαμβάνουν ξεκάθαρα μηνύματα ότι το θύμα αισθάνεται άβολα. Επιλέγουν να προσπαθούν να το κάνουν να «χαλαρώσει» παρά να κάνουν πίσω. Πολλοί θύτες καταθέτουν ότι το σεξ ήταν συνεναιτικό, υποβαθμίζοντας την άποψη ότι το θύμα πιάστηκε ή εξαναγκάστηκε.
3. **Μύθος:** Μόνο οι ελκυστικές γυναίκες δέχονται σεξουαλική επίθεση.
Πραγματικότητα: Το ηλικιακό εύρος και η εξωτερική εμφάνιση είναι κάτι που ελάχιστα απασχολεί τους δράστες. Οι δράστες συχνά επιλέγουν θύματα περισσότερο ευάλωτα σε μια επίθεση π.χ ηλικιωμένους, παιδιά, σωματικά ή συναισθηματικά ανάπηρα άτομα και χρήστες ουσιών.
4. **Μύθος:** Οι δράστες είναι συνήθως ψυχοπαθείς ή ύποπτοι άνδρες σε σκοτεινά σοκάκια.

Πραγματικότητα: Οι δράστες μπορεί να είναι γοητευτικοί, πειστικοί ή κάποιοι απο το στενό περιβάλλον του θύματος όπως συνάδελφοι, φίλοι ή μέλη της οικογένειας.

5. **Μύθος:** Οι άνδρες βιάζουν επειδή δεν μπορούν να ελέγξουν τη σεξουαλική ορμή τους.

Πραγματικότητα: Το σεξουαλικό κίνητρο είναι περισσότερο αποδεκτό. Αυτή η άποψη υποστηρίζει πως ο βιασμός συμβαίνει λόγω της εξελικτικής διαδικασίας. Για παράδειγμα, ο βιασμός λόγω σεξουαλικών αναγκών, συχνά πιστεύεται ότι συμβαίνει ως προσαρμοστική συμπεριφορά στην έλλειψη συναινετικού σεξ ή παράπλευρη προσαρμοστική συμπεριφορά, με την έννοια ότι «οι άντρες είναι σχεδιασμένοι να είναι σεξουαλικά ενεργοί και οι γυναίκες διαλέγουν το ταίρι τους, πράγμα που πολλές φορές οδηγεί σε βιασμό». (Craig κ.α, 2009). Δεν υπάρχει καμιά ιατρική απόδειξη που να συνηγορεί ότι οι άνδρες βιολογικά έχουν ανεξέλεγκτες σεξουαλικές ορμές. Ο βιασμός είναι μια πράξη βίας που διαπράττεται απο επιθυμία για δύναμη και έλεγχο.

6. **Μύθος:** Είναι απίθανο ένας σύντροφος να επιτεθεί σεξουαλικά στον άλλον.

Πραγματικότητα: Ασχέτως με το είδος της σχέσης, αν ένα άτομο δεν συνενιάσει σε οποιαδήποτε σεξουαλική δραστηριότητα, είτε άνδρας είτε γυναίκα, τότε υπάρχει κακοποίηση.

7. **Μύθος:** Ένας πραγματικός άνδρας μπορεί και πρέπει πάντα να είναι ικανός να αντισταθεί σε μια επίθεση.

Πραγματικότητα: Είναι σύνηθες και για τους άνδρες και για τις γυναίκες να παγώνουν κατα την διάρκεια της σεξουαλικής επίθεσης και σε κάποιες περιπτώσεις τα ναρκωτικά, το αλκοόλ, η παρουσία όπλου και η απειλή για άλλου είδους βλάβη μπορεί να εμποδίσουν κάποιον να αντισταθεί στην επίθεση.

8. **Μύθος:** Η ζήλια σε μια σχέση είναι σημάδι αγάπης.

Πραγματικότητα: Η ζήλια είναι ένα φυσιολογικό συναίσθημα. Παρόλα αυτά, όταν ένα άτομο κατηγορεί συνεχώς τον/την σύντροφό του / της ότι φλερτάρει ή τον / την απατά και είναι καχύποπτος με κάθε άτομο στην ζωή του / της συντρόφου του / της, τότε αυτό είναι κτητική συμπεριφορά που συνοδεύεται απο επιθυμία για έλεγχο και όχι αγάπη.

9. **Μύθος:** Όταν ένα άτομο χτυπάει τον σύντροφό του, τότε ο δεύτερος έχει προκαλέσει τον πρώτο, κατα κάποιο τρόπο.

Πραγματικότητα: Παρόλο που ο θυμός μπορεί να προκληθεί εν μέσω μιας διαφωνίας, η κακοποίηση είναι η επιλογή του δράστη ώστε να ελέγξει το θύμα κατά την διάρκεια της διαφωνίας. Είναι μια ηθελημένη πράξη ή μια σειρά πράξεων σχεδιασμένες, ώστε να αναγκάσουν το θύμα να υποταχθεί στην θέληση του δράστη.

10. **Μύθος:** Το μόνο αποδεκτό είδος κακοποίησης σε μια σχέση είναι η σωματική κακοποίηση.

Πραγματικότητα: Οι δράστες της βίας ασκούν έλεγχο πάνω στο θύμα με την χρήση σωματικής, σεξουαλικής, οικονομικής ή συναισθηματικής βίας (<http://swc.osu.edu/sexual-violence/sexual-violence-education/myths-vs-facts/> 1/3/2015).

Οι Gerger κ.α, (2007), συγγραφείς της κλίμακας για την αποδοχή των σύγχρονων μύθων για την σεξουαλική επιθετικότητα (AMMSA, acceptance of modern myths about sexual aggression) που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα εργασία για την διεξαγωγή του ερευνητικού μέρους, συμπεριέλαβαν στο ερωτηματολόγιο στοιχεία – απόψεις που ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες: α) *άρνηση της έκτασης του προβλήματος* (δηλαδή, «Πολλές γυναίκες τείνουν να παρερμηνεύουν μία καλοπροαίρετη χειρονομία ως “σεξουαλική επίθεση”»), β) *ανταγωνισμός προς τις απαιτήσεις των θυμάτων* (δηλαδή « Αν και τα θύματα ένοπλης ληστείας ζουν με τον φόβο για την ζωή τους, λαμβάνουν πολύ λιγότερη ψυχολογική υποστήριξη από ότι τα θύματα βιασμού»), γ) *έλλειψη υποστηρίξης πολιτικών που θα συμβάλλουν στην ανακούφιση των επιπτώσεων της σεξουαλικής βίας* (δηλαδή « Τη σήμερα ημέρα, τα θύματα σεξουαλικής επίθεσης λαμβάνουν επαρκή βοήθεια μέσω των καταφυγίων της κακοποιημένης γυναίκας, υποστηρικτικές ομάδες και θεραπείες»), δ) *απόψεις ότι η αντρική πίεση είναι φυσιολογική συνιστώσα των σεξουαλικών σχέσεων* (δηλαδή «Όταν μία γυναίκα ξεκινά μία σχέση με έναν άντρα, οφείλει να γνωρίζει ότι ο άντρας θα διεκδικήσει το δικαίωμα του να κάνει σεξ») και ε) *απόψεις που απαλλάσσουν τους άντρες θύτες κατηγορώντας το θύμα ή τις περιστάσεις* (δηλαδή «Το αλκοόλ είναι συχνά ο ένοχος όταν ένας άντρας βιάζει μια γυναίκα»).

Τέλος, γίνεται φανερό, ότι άτομα που αποδέχονται τους μύθους περισσότερο, τείνουν να κατηγορήσουν τα θύματα και λιγότερο τους θύτες, ενώ πιστεύουν πως ο βιασμός δεν είναι τόσο τραυματική εμπειρία, σε σχέση με τα άτομα που τους αποδέχονται λιγότερο. Επιπρόσθετα, είναι ευρέως αποδεκτό ότι η απόδοση ευθυνών

επηρεάζεται από το φύλο του κριτή. Πιο συγκεκριμένα, έχει παρατηρηθεί ότι οι άντρες κατηγορούν τις γυναίκες θύματα περισσότερο από τους άντρες δράστες ενώ οι γυναίκες πράττουν το αντίθετο. Οι μύθοι μπορεί να συντηρούνται και να επιρίπτουν ευθύνες στο θύτη ή θύμα μέσω του τρόπου που τα περιστατικά βιασμού παρουσιάζονται στο κοινό από τα ΜΜΕ και το δικαστικό σύστημα. Οι μύθοι αυτοί διαγιγνώσκονται επίσης όταν άτομα υποστηρίζουν την πίστη σε ένα δίκαιο κόσμο ή τον κύκλο των ευθυνών. Οι γυναίκες συνήθως υποστηρίζουν τη θεωρία του δίκαιου κόσμου, η οποία επιρίπτει ευθύνες στο θύμα και οι άντρες τον κύκλο των ευθυνών, ο οποίος αποδίδει ευθύνες στο θύτη (Trangsrud, 2010).

4. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Το ερώτημα που συχνά τίθεται από τους επαγγελματίες είναι ποιος φορέας ή ποια υπηρεσία θα πρέπει να αναλάβει την ευθύνη να χειρίζεται περιπτώσεις σεξουαλικής επιθετικότητας. Ένα άλλο ερώτημα που απασχολεί συχνά, είναι ποιες ειδικότητες θα πρέπει να στελεχώνουν τις εν λόγω υπηρεσίες, πιο συγκεκριμένα, θα είναι ψυχίατροι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, νοσηλευτικό-ιατρικό προσωπικό (Κανδυλάκη, 2005); Είναι πολύ σημαντική η διεπιστημονική συνεργασία ανάμεσα στις παραπάνω ειδικότητες, όχι μόνο ανάμεσα στις υπηρεσίες, αλλά και ενδοϋπηρεσιακά έτσι ώστε να αναδειχθεί η αποτελεσματικότητα των κοινωνικών και άλλων υπηρεσιών, στο ζήτημα της πρόληψης, αλλά και αντιμετώπισης του φαινομένου (Γιωτάκος & Πρεκατέ, 2006). Οι συνεργασίες αυτές χαρακτηρίζονται από αμοιβαιότητα και αλληλεξάρτηση. Άλλωστε όπως αναφέρει και η Κανδυλάκη (2005) «για τους Κοινωνικούς Λειτουργούς είναι σύνηθες να εργάζονται στο πλαίσιο διεπιστημονικής ομάδας και να αναζητούν υποστηρικτικούς μηχανισμούς από διεπαγγελματικές σχέσεις (εποπτεία), είτε μέσα στην ίδια υπηρεσία, στην οποία απασχολούνται, είτε στην συνεργασία με άλλους φορείς και υπηρεσίες».

Το πρόβλημα της κακοποίησης έχοντας λάβει τεράστιες διαστάσεις στην κοινωνία, είχε σαν αφορμή την εμπλοκή όλο και περισσότερων επαγγελματιών τόσο από τον χώρο των κοινωνικών όσο και από τον χώρο των ιατρικών επαγγελμάτων. Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει μία προσέγγιση στον τρόπο με τον οποίο προλαμβάνονται και αντιμετωπίζονται περιστατικά σεξουαλικής επιθετικότητας από τις επιστήμες της Κοινωνικής Εργασίας και της Νοσηλευτικής.

4.1 Σε επίπεδο πρόληψης

Σύμφωνα με τον Edwards, η πρόληψη ορίζεται ως η αποτροπή γεγονότων που προκαλούν αρνητικές συνέπειες και «αφορά αφενός στην ενημέρωση των ατόμων και

αφετέρου στη λήψη μέτρων για την εξάλειψη των αιτιών που προκαλούν την εκδήλωση βίας (Edwards, 1995:45).

Η πρόληψη από φορείς προστασίας και βοήθειας προς τα θύματα βίας χωρίζεται σε τρία βασικά επίπεδα:

- 1. Πρωτογενές επίπεδο:** Αναφέρεται στην λήψη μέτρων για την προστασία των ατόμων από πιθανή εμπειρία κακοποίησης αλλά και τον εκμηδενισμό των πιθανοτήτων βίωσης αντίστοιχων εμπειριών. Επίσης έχει ως μακροπρόθεσμο στόχο την εξαφάνιση του προβλήματος στην κοινωνία. Σε γενικές γραμμές η πρωτογενής πρόληψη προτείνει την μείωση του στερεότυπου διαχωρισμού των φύλων, την ελάττωση της προβολής βίαιων προγραμμάτων στα ΜΜΕ, να αμβλυνθεί η σκληρότητα στην πειθάρχηση των παιδιών χρησιμοποιώντας θετικά κίνητρα και όχι σωματικές τιμωρίες και τέλος να κατανοηθεί η κυκλική θεωρία της βίας αλλά και οι διάφορες μορφές των τεχνικών κακοποίησης.
- 2. Δευτερογενές επίπεδο:** Αυτό το επίπεδο συνιστά πιο στοχευμένες παρεμβάσεις. Για παράδειγμα, επισκέψεις στο σπίτι, τηλεφωνήματα, νομική συμβουλευτική, οικονομική ενίσχυση και παροχή σχετικών πληροφοριών. Στόχος των παρεμβάσεων είναι να κατανοήσει το θύμα ότι έχει υποστεί κακοποίηση και ότι αυτό που συνέβη δεν είναι φυσιολογικό. Είναι πολύ σημαντικό το ίδιο το θύμα να αποφασίσει το είδος της παρέμβασης που χρειάζεται.
- 3. Τριτογενές επίπεδο:** Σε αυτό το επίπεδο δίνεται έμφαση στο γεγονός ότι το θύμα χρειάζεται ένα περιβάλλον που θα το στηρίξει ολικά έως ότου να είναι ικανό να λάβει αποφάσεις για λογαριασμό του. Η παρέμβαση θα πρέπει να είναι άμεση και να προσφέρει την μέγιστη δυνατή ασφάλεια στο άτομο. (Χατζηφωτίου, 2005)

Οι προϋποθέσεις επιτυχίας των τριών επιπέδων πρόληψης είναι αρχικά η εξατομικευμένη αντιμετώπιση και η ιδιαίτερη αντιμετώπιση από τους ειδικούς. Στη συνέχεια, καθοριστικό ρόλο έχει η ειδική και διαρκής εκπαίδευση των επαγγελματιών που εμπλέκονται στις υποθέσεις. Επίσης, η συνεργασία Αρχών, υπηρεσιών και ειδικών. Ακόμη, η τήρηση του απορρήτου και η δωρεάν παροχή βοήθειας στις Μονάδες στήριξης και βοήθειας. Τέλος, η διαρκής αξιολόγηση των προγραμμάτων, η εμπλοκή εθελοντών αλλά και η συμμετοχή οργάνωσεων που ασχολούνται με την

σεξουαλική επιθετικότητα, έχουν ενεργό ρόλο στην επιτυχία της πρόληψης της βίας (Κεφαλοπούλου & Μπουρή, 2006)

4.1.1 Από την σκοπιά της Κοινωνικής Εργασίας

Η Χατζηφωτίου (2005) αναφέρει τα διάφορα επίπεδα δράσης και παρέμβασης για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας, όπως την εξειδίκευση των επαγγελματιών που εμπλέκονται στην υπόθεση, την συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση για την δημιουργία ενός ισχυρού δικτύου κοινωνικής φροντίδας για την προστασία των θυμάτων και τρίτον την χάραξη κοινωνικής πολιτικής για την καταπολέμηση της βίας με ένα εθνικό σχέδιο δράσης.

Σύμφωνα με τον Thomson (1995, στο Κανδυλάκη, 2005) οι πέντε καίριες λειτουργίες κοινωνικής υποστήριξης που μειώνουν τις αρνητικές συνέπειες για τον εξυπηρετούμενο και τον προστατεύουν από νέες καταστάσεις του ενδεχομένου του προκαλέσουν άγχος είναι: α) η συναισθηματική υποστήριξη, μέσα από τη διαβεβαίωση ότι το άτομο δεν είναι μόνο, β) η συμβουλευτική και η καθοδήγηση για την αντιμετώπιση γεγονότων που αποτελούν πρόκληση ζωής, γ) η πληροφόρηση για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τις υλικές παροχές, δ) η εκπαίδευση σε δεξιότητες για την είσοδο στην αγορά εργασίας και την διατήρηση της θέσης και ε) η πρόληψη για την περαιτέρω έκθεση σε κίνδυνο κακοποίησης.

Η Banks (1995, στο Δημοπούλου & Λαγωνίκα, 2006) «προτρέπει τους Κοινωνικούς Λειτουργούς να προασπίζονται το δικαίωμα για την προστασία όσων βρίσκονται σε κίνδυνο κακοποίησης, εκμετάλλευσης, κακομεταχείρισης και βίας». Αυτό θα γίνει με το να γνωρίζουν και να είναι ευαισθητοποιημένοι ως προς την καταπιεστική στάση της κοινωνίας σχετικά με την φυλή, την κοινωνική τάξη και το φύλο, την ύπαρξη κοινωνικού στιγματισμού, την κατανόηση των διαφορετικών αναγκών του κάθε φύλου και τέλος την ανάπτυξη κοινωνικής πολιτικής που έχει ως στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων και της καταπίεσης.

4.1.2. Από την σκοπιά της Νοσηλευτικής

Οι επαγγελματίες της υγειονομικής περίθαλψης που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικούς χώρους υγείας πρέπει να είναι έτοιμοι να παράσχουν υπηρεσίες με ευαισθητοποίηση ως προς τα δύο φύλα (Παπαδακάκη et al, 2012).

Οι επαγγελματίες υγείας είναι οι πρώτοι και σε πολλές περιπτώσεις ίσως τα μοναδικά άτομα που έχουν επαγγελματική επαφή με τις κακοποιημένες γυναίκες. Όμως, στην πράξη, οι περισσότεροι εργαζόμενοι στο χώρο υγείας δεν καταφέρνουν να προσεγγίσουν την βία ως πρόβλημα υγείας. Για τους επαγγελματίες της νοσοκομειακής κοινότητας, η αναγνώριση ενός περιστατικού που έχει κακοποιηθεί δεν είναι απλώς η αποκάλυψη μιας δεδομένης κατάστασης. Πρέπει να αναγνωρίζουν την πηγή του προβλήματος και να δίνουν λύσεις και ουσιαστική βοήθεια.

Σχετικά με τις στάσεις που οφείλει να τηρεί το Νοσηλευτικό Προσωπικό ως προς την πρόληψη, η αναγκαιότητα για διαμόρφωση θετικής στάσης έτσι ώστε να εξαιρεθούν οι διακρίσεις απέναντι στα θύματα βίας, κρίνεται απαραίτητη. Ακόμη είναι απαραίτητη η ενθάρρυνση των θυμάτων που έχουν υποστεί βία, να εξωτερικεύουν τα συναισθήματά τους τόσο για την καλύτερη νοσηλεία τους, όσο και για την πρόληψη πιθανών επόμενων επιθέσεων (Πενταράκη, 2004).

Οι ακόλουθες συστάσεις όπως τις καταγράφουν η Παπαδακάκη κ.α (2012:27) «θα βελτιώσουν την πρόληψη του φαινομένου της βίας καθώς και την αποτελεσματική διαχείριση στο χώρο της υγειονομικής περίθαλψης:

1. Η προπτυχιακή εκπαίδευση των επαγγελματιών στον τομέα της υγείας θα πρέπει να επανεξεταστεί προκειμένου να διασφαλιστεί η πρώιμη έκθεση σε πληροφορίες που αφορούν στην βία». Είναι κοινά αποδεκτό ότι η σεξουαλική βία αποτελεί ένα ειδικό θέμα και δεν εντάσσεται στα προγράμματα σπουδών τόσο της Κοινωνικής Εργασίας όσο και της Νοσηλευτικής, παρά μόνο δίνονται βασικές κατευθύνσεις και όχι εξέταση σε βάθος.
2. Πρέπει να αναπτυχθούν επαγγελματικά πρωτόκολλα, για τον εντοπισμό και τη διαχείριση της βίας προκειμένου να βοηθηθεί το προσωπικό υγειονομικής

περίθαλψης στη λήψη ορθολογικών αποφάσεων που βασίζονται σε συγκεκριμένες επιλογές φροντίδας (Παπαδακάκη κ.α, 2012:27).

Τέλος είναι πολύ σημαντικό ο Νοσηλευτής να γνωρίζει τους δείκτες σεξουαλικής κακοποίησης όπως για παράδειγμα, αποκάλυπτη σεξουαλική συμπεριφορά/ομιλία, τραυματισμοί και ερεθισμοί στα γεννητικά όργανα, στον πρωκτό, τους μηρούς και το στήθος, ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη/έκτρωση και άλλα (Πενταράκη, 2004).

4.2 Σε επίπεδο αντιμετώπισης

Η βία προκαλεί σύγχυση, θεωρείται ακόμα και ντροπή και τα θύματα καλούνται να αποδεχθούν ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης που τους αποδίδεται τόσο από την κοινωνία όσο και από τους επαγγελματίες που εμπλέκονται με την πρόληψη και την καταστολή της βίας. Παρατηρείται πολύ συχνά ότι οι επαγγελματίες δεν έχουν την κατάλληλη προετοιμασία ή την τεχνογνωσία για να προβούν στην ουσιαστική στήριξη αυτών των γυναικών.

Το ζήτημα της βίας αποτελεί ένα πολύπλευρο φαινόμενο το οποίο χρήζει θεωρητικής ανάλυσης αλλά και πρόκλησης για τον σχεδιασμό κοινωνικής πολιτικής. Η κοινωνική και νοσηλευτική υπηρεσία που έρχεται αντιμέτωπη με τέτοιες περιπτώσεις βίας είναι αναγκαίο να γνωρίζει και να κατανοεί πλήρως όλες τις πλευρές τις. Είναι άλλωστε αρκετές οι φορές που χρειάζεται περισσότερη και πολύπλευρη πληροφόρηση για τη διαγνωστική εκτίμηση της κατάστασης και των αναγκών των θυμάτων ενώ όπως ήδη αναφέρθηκε είναι αναγκαίο να αξιοποιηθούν περισσότεροι του ενός ειδικοί για τον σχεδιασμό στρατηγικής παρέμβασης.

Είναι γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν είναι ξεκάθαρη η αποκλειστική ευθύνη για την διαχείριση περιπτώσεων βίας και κακοποίησης από μια συγκεκριμένη υπηρεσία καθώς δεν έχει δημιουργηθεί ένα σαφές θεσμικό πλαίσιο. Η ευελιξία αυτή δεν είναι απαραίτητα αρνητική αρκεί να υπάρξει συστηματική ευαισθητοποίηση στους πιθανά εμπλεκόμενους επαγγελματίες, να αναπτυχθεί ένα δίκτυο συνεργασίας μεταξύ υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο αλλά και να ανακινηθούν προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης (Κανδυλάκη, 2005).

4.2.1. Από την σκοπιά της Κοινωνικής Εργασίας

Για την αντιμετώπιση περιστατικών σεξουαλικής επιθετικότητας, βίας και κακοποίησης οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να αναγνωρίσουν πως δύο από τις βασικές αρχές της καλής πρακτικής είναι η αυτοδιάθεση και η ενδυνάμωση που είναι χρήσιμες τόσο στην φάση της πρόληψης όσο και της αντιμετώπισης. Σύμφωνα με τους Compton και Galaway (1989 στο Δημοπούλου & Λαγωνίκα, 2006:77) αυτοδιάθεση σημαίνει «ότι ο εξυπηρετούμενος όχι μόνο επιτρέπεται αλλά και ενθαρρύνεται να αποφασίζει για τα θέματα του με την ελπίδα ότι τις περισσότερες φορές αυτές οι αποφάσεις είναι υπεύθυνες και σύμφωνες με το καλό της κοινότητας. Στην αρχή αυτή ενυπάρχει η ιδέα των εναλλακτικών δυνατοτήτων και επιλογών. Στην πράξη ο εξυπηρετούμενος ενθαρρύνεται να βρει εναλλακτικές πηγές βοήθειας ή άλλες λύσεις». Σύμφωνα με τον Thompson(2000, στο Δημοπούλου & Λαγωνίκα, 2006:80) όταν ο εξυπηρετούμενος καταφέρει να αποκτήσει μεγαλύτερο έλεγχο επάνω στη ζωή του και στις καταστάσεις που του συμβαίνουν, τότε έχει επιτευχθεί η αρχή της ενδυνάμωσης. Σε αυτή την αρχή είναι απαραίτητη η σύνδεση της κατάστασης στο προσωπικό επίπεδο, με το ευρύτερο κοινωνικό πρόβλημα που εντάσσεται, αφού πρώτα κατανοήσει τις πολιτικές δυνάμεις που το προκαλούν, καθώς πολλές φορές κατηγορεί τον ίδιο τον εαυτό του ως μοναδικό υπαίτιο των προβλημάτων του.

Η προσέγγιση που απαιτείται θα μπορούσε να περιγραφεί ως παρέμβαση στην κρίση. Είναι πολυδιάστατη, πολυεπίπεδη και απαιτεί την συνεργασία διαφορετικών υπηρεσιών και φορέων. Η Golan (1984 στο Κανδυλάκη, 2008) προτείνει ένα μοντέλο βραχείας παρέμβασης στην κρίση που περιλαμβάνει οκτώ περίπου συνεδρίες και χωρίζεται σε τρεις φάσεις. Κατά την αρχική φάση γίνεται εκτίμηση της κατάστασης και προσδιορισμός των στόχων που θέτει ο εξυπηρετούμενος σε συνεργασία πάντα με τον επαγγελματία. Η μέση φάση επικεντρώνεται στην επίλυση του προβλήματος και την εκμάθηση νέων τρόπων αντιμετώπισης και η τελική φάση ασχολείται με το κλείσιμο της συνεργασίας και την διασύνδεση με δομές υποστήριξης του ατόμου αξιοποιώντας ομάδες αυτοβοήθειας ή πόρους στην κοινότητα.

Οι δεξιότητες που χρησιμοποιεί ο κοινωνικός λειτουργός είναι η ενεργητική ακρόαση, η ενσυναίσθηση η διερεύνηση του προβλήματος και η εκτίμηση των

ατομικών αναγκών και των δυνατοτήτων των συμβουλευόμενων καθώς και των κοινοτικών πόρων που μπορούν να αξιοποιηθούν για την εκτόνωση και την επίλυση της κρίσης. Είναι πολύ σημαντικό ο κοινωνικός λειτουργός να αποδέχεται το περιεχόμενο της κρίσης έτσι όπως το αντιλαμβάνεται το άτομο.

4.2.2. Από την σκοπιά της Νοσηλευτικής

Εξετάζοντας το ζήτημα της σεξουαλικής επιθετικότητας από την πλευρά της Νοσηλευτικής φαίνεται πως είναι αναγκαίο σε επίπεδο γνώσεων να ορίζουν και να περιγράφουν τις συναισθηματικές και σωματικές επιπτώσεις της βίας κατά των γυναικών, να γνωρίζουν ποια πρέπει να είναι η αποτελεσματική αντιμετώπιση και διαχείριση των κακοποιημένων γυναικών και να γνωρίζουν πώς να προσεγγίζουν τις γυναίκες-θύματα κακοποίησης.

Οι δεξιότητες που καλούνται να έχουν οι νοσηλευτές είναι η ικανότητα να εκτιμούν και να αντιμετωπίζουν με τις κατάλληλες τεχνικές δεξιότητες τις γυναίκες που έχουν υποστεί βία αλλά και η ικανότητα να χαράξουν μέτρα αντιμετώπισης των γυναικών που έχουν υποστεί βία στο τμήμα των επειγόντων περιστατικών.

Βασικές αρχές κατά την διαδικασία ανίχνευσης της κακοποίησης από το νοσηλευτικό προσωπικό

- Η ασφάλεια του θύματος και των παιδιών είναι πρωταρχικής σημασίας. Είναι σημαντικό το θύμα να βρίσκεται μόνο του και όχι με άλλους συγγενείς, φίλους, σύντροφο ή παιδιά, όταν γίνονται οι ερωτήσεις
- Συγκέντρωση όλης της προσοχής στο θύμα (η οπτική επαφή είναι σημαντική). Αποφυγή της ενασχόλησης με οτιδήποτε άλλο εκείνη την στιγμή
- Αποφυγή θέσης καθίσματος που θα μπορούσε να θεωρηθεί απειλητική από το θύμα
- Ανάπτυξη εμπιστοσύνης με το θύμα . Κατανόησή και αποδοχή των εμπειριών και απόψεών του ατόμου

- Την αρχή κάνει ο επαγγελματίας με ερωτήσεις χωρίς να περιμένει να ξεκινήσει το θύμα.. Με τον τρόπο αυτό δίνεται το μήνυμα ότι αναλαμβάνει την επαγγελματική ευθύνη για την κατάσταση που βρίσκεται το άτομο και έτσι βοηθάμε στο χτίσιμο της εμπιστοσύνης με τον νοσηλευτή
- Ο επαγγελματίας δημιουργεί το κλίμα έτσι ώστε το θύμα να μην αισθάνεται άσχημα που συζητά για το θέμα αυτό και ότι δεν είναι το μόνο που του συμβαίνει κάτι τέτοιο.
- Δεν θα πρέπει ο νοσηλευτής να εκδηλώσει τα συναισθήματά του από τις περιγραφές των βίαιων επεισοδίων που θα αρχίσει να περιγράφει το άτομο. Η έκπληξη στο άκουσμα των γεγονότων θα το κάνει να φοβηθεί, να απομονωθεί και να πιστέψει ότι βιώνει κάτι εξαιρετικά μοναδικό (Πενταράκη, 2004).

Εν κατακλείδι, ο συντονισμός μεταξύ Κοινωνικών Υπηρεσιών, Υπηρεσιών Υγείας, Αστυνομίας, Εισαγγελίας και Κέντρων που παρέχουν προστασία είναι ιδιαίτερα σημαντικός τόσο για τον πρόληψη όσο και την αντιμετώπιση της βίας. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού αφορά κυρίως στην αξιολόγηση – εκτίμηση της κατάστασης και την αναζήτηση πόρων στην κοινότητα, τη συνεργασία με το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, την Αστυνομία, και την Εισαγγελία όπου είναι αναγκαίο. Η αναζήτηση υποστήριξης και προστασίας για τους εξυπηρετούμενους από εξειδικευμένες υπηρεσίες και η συνεργασία με φορείς που παρέχουν συμβουλευτική και επαγγελματικό προσανατολισμό για την ενδυνάμωση και την ένταξη στην αγορά εργασίας κακοποιημένων γυναικών θα πρέπει επίσης να συντονίζεται από την κοινωνική υπηρεσία. Θα πρέπει να τονιστεί επίσης ότι η βία είναι, τις περισσότερες φορές, συνεχιζόμενη και κανείς δεν γνωρίζει έως που μπορεί να φτάσει καθώς δεν υπάρχουν όρια (Κανδυλάκη, 2005).

5. Η ΕΡΕΥΝΑ

5.1 Σκοπός Μελέτης

Με την παρούσα μελέτη επιδιώχθηκε η εξέταση των απόψεων των σπουδαστών-στριών της Σ.Ε.Υ.Π του ΤΕΙ Κρήτης για την αποδοχή των σύγχρονων μύθων για την σεξουαλική επιθετικότητα.

Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των σπουδαστών-στριών γύρω από την σεξουαλική επιθετικότητα και τους μύθους που επικρατούν σε σχέση με αυτή. Πιο συγκεκριμένα, διερευνάται το κατά πόσο οι σπουδαστές-στρίες των συγκεκριμένων σχολών αποδέχονται αυτούς τους μύθους και αν αυτό διαφοροποιείται ανάλογα με το τμήμα που φοιτούν, το έτος σπουδών, το φύλο και την ηλικία τους.

5.2 Διατύπωση Ερευνητικών Ερωτημάτων ή Υποθέσεων

- ✓ Οι σπουδαστές-στρίες της Κοινωνικής Εργασίας και της Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Κρήτης αποδέχονται τους μύθους γύρω από την Σεξουαλική Επιθετικότητα;
- ✓ Σχετίζεται η ηλικία των ερωτηθέντων με την αποδοχή ή μη των μύθων;
- ✓ Το φύλο επηρεάζει την αποδοχή ή όχι των εν λόγω μύθων;
- ✓ Κατά πόσο το τμήμα που φοιτούν (Κοινωνική Εργασία/Νοσηλευτική) επηρεάζει τις απόψεις των σπουδαστών-στριών για το συγκεκριμένο ζήτημα;
- ✓ Υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του έτους φοίτησης και της αποδοχής των μύθων αυτών;

5.3 Μεθοδολογία Έρευνας/Δειγματοληψία

Το δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από 322 σπουδαστές/στρίες των δυο τμημάτων της σχολής Σ.Ε.Υ.Π του ΤΕΙ Κρήτης. Από το σύνολο των 322 συμμετεχόντων το

52,5 % ήταν σπουδαστές της Κοινωνικής Εργασίας και το 47,5 %, σπουδαστές της Νοσηλευτικής. Η δειγματοληψία έγινε τον Μάρτιο του 2014 ενώ η συλλογή των ερωτηματολογίων έγινε τον Απρίλιο του 2014.

Η επιλογή των σπουδαστών από κάθε Σχολή πραγματοποιήθηκε με προσέγγιση αυτών κατά την έναρξη και την λήξη των μαθημάτων, στις αίθουσες διδασκαλίας. Πιο συγκεκριμένα, απευθυνθήκαμε στους σπουδαστές και των δύο σχολών στα μαθήματα ειδικότητας της εκάστοτε σχολής. Έτσι λοιπόν, από τους σπουδαστές της Νοσηλευτικής προσεγγίστηκαν 153, σε επτά μαθήματα ειδικότητας και από την Κοινωνική Εργασία, 169, σε έξι μαθήματα ειδικότητας. Οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν από εμάς για τον σκοπό της έρευνας όσο και για την ύπαρξη ανωνυμίας.

5.4 Ερευνητικά Εργαλεία

Για την συλλογή πληροφοριών χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο είναι μεταφρασμένο στα ελληνικά. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος περιλαμβάνονται τα κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων όπως το φύλο, η σχολή, το έτος φοίτησης και η ηλικία. Το δεύτερο μέρος εμπεριέχει το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε, το οποίο είναι το Acceptance of Modern Myths About Sexual Aggression Scale - AMSSA, (Gerger et al., 2007, The Acceptance of Modern Myths about Sexual Aggression Scale: Development and validation in German and English. *Aggressive Behavior*, 33, 422-440). Το ερωτηματολόγιο έχει σταθμιστεί στα ελληνικά (Hantzi et al., *Validation of the Greek Acceptance of Modern Myths about Sexual Aggression (AMMSA) scale*, XVIII Workshop Aggression, Bielefeld University, November 7th-9th 2013 (Βλ. Παράρτημα).

(http://uni-bielefeld.de/workshop-aggression-2013/Program-Short_final.pdf).

Η κλίμακα αξιολόγησης αποδοχής των μύθων για την σεξουαλική επιθετικότητα AMMSA, είναι ένα όργανο που δημιουργήθηκε για να μετρά απόψεις και στάσεις που σχετίζονται με την σεξουαλική επιθετικότητα. Επομένως, εφόσον μπορεί να

μετρά απόψεις και στάσεις, είναι δυνατό να μετρά και την αποδοχή ή όχι των μύθων γύρω από την σεξουαλική επιθετικότητα. (Pryor,1987 στο Gerger κ.α, 2007).

Η μετάφραση της κλίμακας (από τα Αγγλικά στα Γερμανικά και αντίστροφα) έγινε σύμφωνα με τις οδηγίες για μία επιτυχημένη μετάφραση των εννοιών, σε μία διαπολιτισμική έρευνα (Brislin, 1970 στο Gerger κ.α, 2007). Συνολικά, οι 30 ερωτήσεις της κλίμακας AMMSA αποδείχθηκαν αξιόπιστες και έγκυρες. Υπήρχε υψηλή εσωτερική συνάφεια στο σύνολο της κλίμακας και απεδείχθη ότι η κλίμακα είχε υψηλά επίπεδα αξιοπιστίας στη διαδικασία ελέγχων- επανελέγχων (test- retest). Το συνολικό σκορ αποδοχής προκύπτει από το μέσο όρο των βαθμολογιών των απαντήσεων κάθε ερωτήματος (Gerger κ.α, 2007).

Το 2013 η κα. Χατζή Αλεξάνδρα, καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας του Πάντειου Πανεπιστημίου μετέφρασε και στάθμησε το ερωτηματολόγιο στα Ελληνικά. Το 2014, έπειτα από αίτημα της κυρίας Παπαδάκη Βασιλείας, υπεύθυνης εκπαιδευτικού της παρούσας πτυχιακής εργασίας, η κα. Χατζή έδωσε την άδεια για την χρήση του. Το ερωτηματολόγιο περιέχει 30 μύθους, ενώ τα περιγραφικά χαρακτηριστικά προστέθηκαν από την ομάδα για την καλύτερη μελέτη του δείγματος.

Εν κατακλείδι, η αποδοχή των μύθων γύρω από την σεξουαλική επιθετικότητα αξιολογήθηκε μέσω μιας κλίμακας τύπου Likert όπου οι απαντήσεις κυμαίνονταν από 1 (διαφωνώ απόλυτα) έως 7 (συμφωνώ απόλυτα).

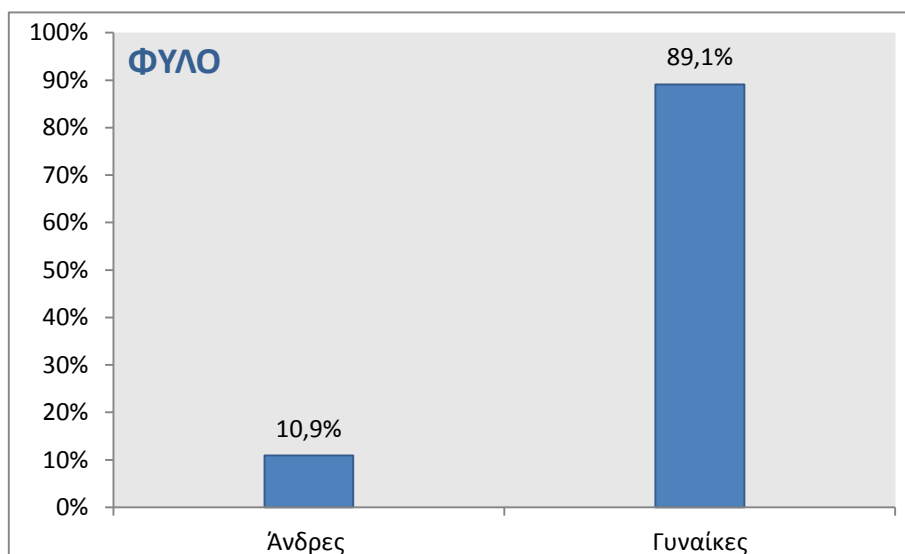
5.5 Στατιστική Ανάλυση

Για την επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS 18. Παρήχθησαν τα απαραίτητα περιγραφικά στοιχεία για όλες τις μεταβλητές του ερωτηματολογίου. Για την εξαγωγή συμπερασμάτων χρησιμοποιήθηκαν τα μη παραμετρικά κριτήρια One Sample Wilcoxon Signed Test, Mann Whitney και Kruskal-Wallis.

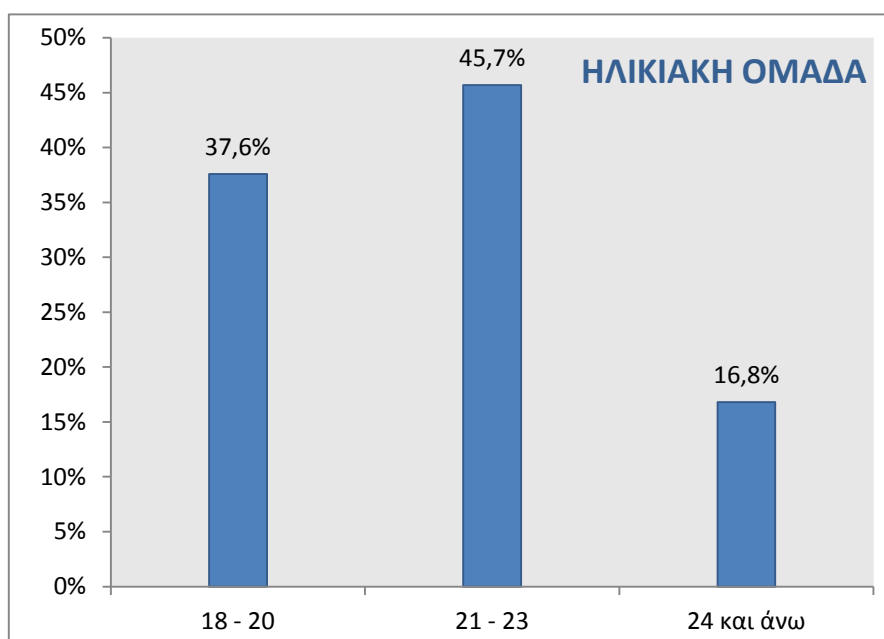
6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 Κοινωνικά και Δημογραφικά Χαρακτηριστικά των Συμμετεχόντων

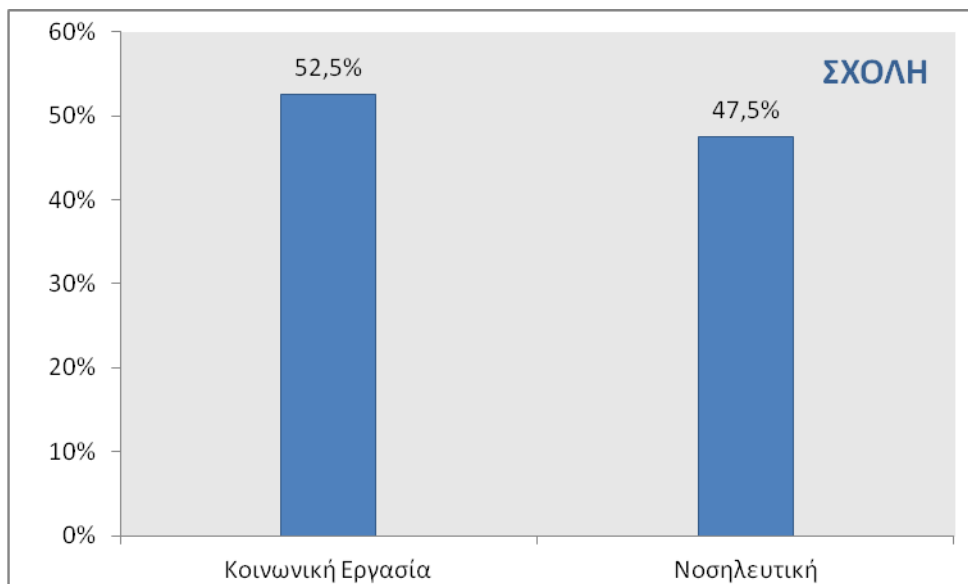
Οι συμμετέχοντες της έρευνας ήταν 322. Πιο αναλυτικά, στην πλειοψηφία τους ήταν γυναίκες (n= 287, 89,1%) και λιγότεροι άνδρες (n=35, 10,9 %).



Όσον αφορά την ηλικία, το ποσοστό των ατόμων που ανήκουν στην κατηγορία 18–20 είναι 37,6% (n=121) , στην κατηγορία 21–23 είναι 45,7% (n=147), στην κατηγορία 24 και άνω είναι 16,8% (n=54). Ο μέσος όρος των ηλικιών είναι 20–22 έτη.

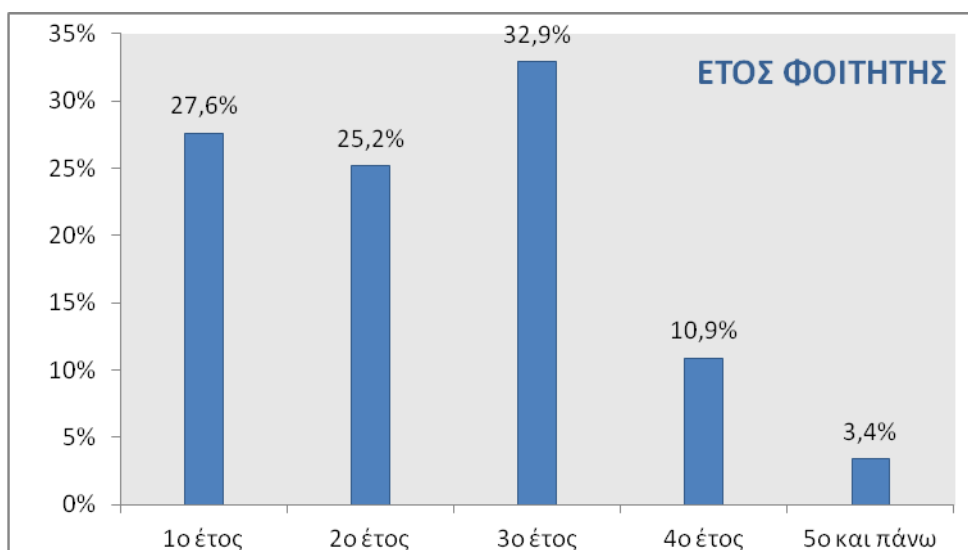


Σχετικά με το τμήμα φοίτησης το 52,5% (n=169) αποτελείται από σπουδαστές Κοινωνικής Εργασίας ενώ το ποσοστό της Νοσηλευτικής ανέρχεται σε 47,5% (n=153).



Συμπληρωματικά, από το σύνολο των 287 γυναικών το 53,3% είναι σπουδάστριες της Κοινωνικής Εργασίας ενώ το 46,7% σπουδάστριες της Νοσηλευτικής. Από το σύνολο των 35 ανδρών το 54,3% είναι φοιτητές Νοσηλευτικής και το 45,7% φοιτητές Κοινωνικής Εργασίας.

Τέλος, στο πρώτο έτος ανήκει το 27,6% των ερωτηθέντων (n=89), στο δεύτερο έτος το 25,2 % (n=81), στο τρίτο το 32,9% (n=106), στο τέταρτο το 10,9 % (n=35) και πάνω από το τέταρτο βρίσκεται το 3,4% (n= 11) των συμμετεχόντων .



Από το ραβδόγραμμα, παρατηρείται ότι τα 3 πρώτα έτη συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων. Συγκεκριμένα το 85.7% των φοιτητών προέρχεται από τα 3 πρώτα έτη, ενώ το υπόλοιπο 14.3% από το 4^ο έτος και πάνω.

6.2 Μέσες τιμές ερωτημάτων

Παρακάτω εξετάσαμε τη μέση τιμή των διαφορετικών απαντήσεων για κάθε ερώτημα που αναφέρεται στους μύθους για την σεξουαλική επιθετικότητα.

Πιο συγκεκριμένα, τα ερωτήματα 11, «Όποια γυναίκα είναι τόσο απρόσεκτη ώστε να περπατάει σε «σκοτεινά σοκάκια» τη νύχτα φταίει εν μέρει αν βιαστεί.» και 29, «Αντί να ανησυχεί για τα υποτιθέμενα θύματα σεξουαλικής βίας, η κοινωνία θα έπρεπε να φροντίζει πιο επείγοντα προβλήματα, όπως η περιβαλλοντική καταστροφή», τυγχάνουν κατά μέσο όρο της μικρότερης αποδοχής, αφού συγκεντρώνουν σκορ με μέσο όρο 2.56 και 2.55 αντίστοιχα. Από την άλλη πλευρά, οι ερωτήσεις με τους μεγαλύτερους μέσους όρους είναι η ερώτηση 17, «Όταν ένας άνδρας παροτρύνει τη σύντροφό του να κάνουν σεξ, αυτό δεν μπορεί να αποκληθεί βιασμός.» με μέσο όρο 4,94. Η ερώτηση 19, «Όταν οι πολιτικοί ασχολούνται με το θέμα του βιασμού, το κάνουν κυρίως επειδή αυτό το θέμα είναι πιθανό να προκαλέσει την προσοχή των μέσων ενημέρωσης» συγκεντώνει επίσης μέσο όρο 4,94. Επίσης, 4,89 είναι ο μέσος όρος της ερώτησης 28 «Στη σημερινή εποχή, τα θύματα σεξουαλικής βίας λαμβάνουν αρκετή βοήθεια με τη μορφή καταφυγίων γυναικών, προσφορών θεραπειών και ομάδων υποστήριξης».

Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται ο μέσος όρος κάθε απαντησης με φθίνουσα σειρά. Έτσι, οι πρώτες απαντήσεις που συγκεντρώνονται κοντά στο 5 τυγχάνουν κατα μέσο όρο μεγαλύτερης αποδοχής ενώ οι απαντήσεις που συγκεντρώνονται γύρω από το 2 τυγχάνουν κατα μέσο όρο μικρότερης αποδοχής. Με μία πιο προσεκτική ματιά παρατηρούμε πως οι απαντήσεις στους 16 από τους 30 μύθους συγκεντρώνουν σύμφωνα με το AMMSA score μεγαλύτερης αποδοχής από το δείγμα. Εξετάζοντας αναλυτικά τον πίνακα που ακολουθεί γίνεται φανερό πως οι τιμές που αντιστοιχούν σε 16 μύθους κυμαίνονται από 4,05 έως 4,94. Αυτό σημαίνει πως οι συγκεκριμένοι

μύθοι τυγχάνουν μεγαλύτερης αποδοχής από την πλειοψηφία του δείγματος. Εν συνεχεία τα AMMSA score των 12 επόμενων μύθων κυμαίνονται από 3,34 έως 3,89. Η συγκέντρωση των απαντήσεων γύρω από το 3 και ειδικότερα αφού 8 από τους μύθους συγκεντρώνουν AMMSA score πάνω από το 3,50 σημαίνει πως τείνουν προς το 4, δείχνει πως υπάρχει μεν μια ταλάντευση ανάμεσα στην αποδοχή και την απόριψη των μύθων με μεγαλύτερη δε τάση προς την αποδοχή. Οι απαντήσεις που απέμειναν αντιστοιχούν στο 2,55 και 2,56 και είναι οι 2 μύθοι που τυγχάνουν μικρότερης αποδοχής από την πλειοψηφία του δείγματος. Τέλος, φαίνεται πως το δείγμα ούτε αποδέχεται εντελώς αλλά και ούτε απορρίπτει εντελώς (στο 100%) κάποιον από τους μύθους.

ΜΥΘΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ	AMMSA SCORE
Όταν ένας άνδρας παροτρύνει την σύντροφο του να κάνουν σεξ αυτό δεν μπορεί να αποκληθεί βιασμός	4,94
Όταν οι πολιτικοί ασχολούνται με το θέμα του βιασμού το κάνουν κυρίως επειδή αυτό το θέμα είναι πιθανό να προκαλέσει την προσοχή των μέσων ενημέρωσης	4,94
Στην σημερινή εποχή τα θύματα σεξουαλικής βίας λαμβάνουν αρκετή βοήθεια με τη μορφή καταφυγίων γυναικών , προσφορών θεραπείας και ομάδων υποστήριξης	4,89
Στις γυναίκες αρέσει να το παίζουν σεμνές αυτό δεν σημαίνει ότι δεν θέλουν σεξ	4,56
Με την προϋπόθεση ότι δεν ξεφεύγουν τα υπαινικτικά σχόλια και υπονοούμενα απλά λένε σε μια γυναίκα ότι είναι ελκυστική	4,50
Όταν μια γυναίκα αρχίζει μια σχέση με έναν άνδρα πρέπει να έχει επίγνωση ότι ο άνδρας θα διεκδικήσει το δικαίωμα του να κάνει σεξ	4,46
Στην ερωτική επαφή οι γυναίκες περιμένουν οι άνδρες να παίρνουν την πρωτοβουλία	4,41

Είναι ισχυρή βιολογική ανάγκη για τους άνδρες να εκτονώνουν τη σεξουαλική ένταση πότε πότε	4,40
Αν και τα θύματα ένοπλης ληστείας έχουν τον φόβο για την ζωή τους εισπράττουν πολύ λιγότερη ψυχολογική υποστήριξη από ότι τα θύματα βιασμού	4,34
Όταν μια αδέσμευτη γυναίκα προσκαλεί έναν αδέσμευτο άνδρα στο διαμέρισμα της στέλνει σήματα ότι δεν είναι αντίθετη στο να κάνει σεξ	4,32
Στη σημερινή εποχή ένα μεγάλο ποσοστό των βιασμών προκαλείται εν μέρει από την προβολή της σεξουαλικότητας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης επειδή αυτό το γεγονός ανεβάζει την σεξουαλική ορμή των δυνητικών δραστών	4,28
Μετά από ένα βιασμό οι γυναίκες λαμβάνουν πολλή υποστήριξη στη σημερινή εποχή	4,25
Σε περιπτώσεις ρομαντικών ραντεβού η γενική προσδοκία είναι ότι η γυναίκα βάζει φρένο και ο άνδρας προχωρεί αποφασιστικά	4,23
Η ερμηνεία άκακων χειρονομιών ως σεξουαλική παρενόχληση είναι ένα δημοφιλές όπλο μεταξύ των δυο φίλων	4,17
Η συζήτηση για την σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο δουλειάς έχει φέρει κυρίως ως αποτέλεσμα πολλές άκακες συμπεριφορές να παρερμηνεύονται ως παρενόχληση	4,17
Επειδή η σαγήνη που ασκεί το σεξ είναι δυσανάλογα μεγάλη η ευαισθησία της κοινωνίας μας σε εγκλήματα αυτού του τύπου είναι επίσης δυσανάλογη	4,05
Οι περισσότερες γυναίκες προτιμούν να τις επαινούν για την εμφάνιση τους παρά για την εξυπνάδα τους	3,89

Πολλές γυναίκες τείνουν να παρερμηνεύουν μια καλοπροαίρετη χειρονομία ως σεξουαλική επίθεση	3,86
Πολλές γυναίκες τείνουν να μεγαλοποιούν το πρόβλημα της ανδρικής βίας	3,70
Η σεξουαλικότητα του άνδρα λειτουργεί σαν καζάνι που βράζει όταν η πίεση γίνεται υπερβολικά υψηλή πρέπει να ξεθυμάνει	3,62
Όταν ορίζεται ο συζυγικός βιασμός δεν υπάρχει ξεκάθαρη διάκριση μεταξύ φυσιολογικής συζυγικής συνουσίας και βιασμού	3,60
Από την στιγμή που ένας άνδρας και μια γυναίκα έχουν αρχίσει τα χόδια και τα φιλήματα οι δισταγμοί της γυναίκας για το σεξ αυτόματα θα εξαφανιστούν	3,58
Για να πάρουν την επιμέλεια των παιδιών τους οι γυναίκες συχνά κατηγορούν ψευδώς τον πρώην σύζυγο τους για τάσεις σεξουαλικής βίας	3,56
Οι γυναίκες συχνά κατηγορούν τους συζύγους τους για συζυγικό βιασμό μόνο και μόνο ως αντίποινα για μια αποτυχημένη σχέση	3,52
Το αλκοόλ είναι συνήθως ο ένοχος όταν ένας άνδρας βιάζει μια γυναίκα	3,44
Πολλές γυναίκες παραπονιούνται έντονα για σεξουαλικές παραβιάσεις χωρίς κανένα πραγματικό λόγο μόνο και μόνο για να φανούν χειραφετημένες	3,43
Αν μια γυναίκα καλέσει έναν άνδρα στο σπίτι της για καφέ μετά από μια βραδινή έξοδο αυτό σημαίνει ότι θέλει να κάνει σεξ	3,34
Στην σημερινή εποχή οι άνδρες που πραγματικά επιτίθενται σεξουαλικά σε γυναίκες τιμωρούνται δίκαια	3,34
Όποια γυναίκα είναι τόσο απρόσεκτη ώστε να περπατάει σε σκοτεινά σοκάκια τη νύχτα φταίει εν μέρει αν βιαστεί	2,56

<p>Αντί να ανησυχεί για τα υποτιθέμενα θύματα σεξουαλικής βίας η κοινωνία θα έπρεπε να φροντίζει πιο επείγοντα προβλήματα όπως η περιβαλλοντική καταστροφή</p>	<p>2,55</p>
--	-------------

6.3 Κατηγοριοποίηση των μύθων και συσχέτιση των κατηγοριών με το φύλο, το έτος και το τμήμα

Στην ενότητα αυτή θα ομαδοποιηθούν οι 30 ερωτήσεις του ερωτηματολογίου ως προς το περιεχόμενο τους σε 5 κατηγορίες (παράγοντες) και θα μελετηθεί εάν υπάρχει διαφοροποίηση στην στάση των ατόμων για κάθε μία από τις πέντε κατηγορίες ως προς το φύλο, το έτος φοίτησης αλλά και το τμήμα στο οποίο βρίσκονται οι φοιτητές.

Οι 5 κατηγορίες δημιουργήθηκαν από τους συγγραφείς της κλίμακας που μετρά την αποδοχή των μύθων για το βιασμό (Swim et al. [1995], στο Gerger κ.α, 2007).

Η 1^η κατηγορία μύθων αφορά την παρερμηνεία της οπτικής του προβλήματος της σεξουαλικής επιθετικότητας από τους φοιτητές.

Η 2^η κατηγορία μύθων αφορά το σύνολο των ερωτήσεων που σχετίζονται με την σύγκριση του βιασμού και των αναγκών - απαιτήσεων των θυμάτων σε σχέση με άλλα εγκλήματα και η 3^η κατηγορία μύθων αφορά το σύνολο των ερωτήσεων που σχετίζονται με την έλλειψη υποστήριξης πολιτικών που ως στόχο έχουν την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της σεξουαλικής βίας.

Στην 4^η κατηγορία μύθων συναντάμε το σύνολο των ερωτήσεων που σχετίζονται με τις απόψεις ότι ο ανδρικός καταναγκασμός αποτελεί φυσιολογικό κομμάτι των σεξουαλικών σχέσεων και η 5^η και τελευταία κατηγορία μύθων αφορά το σύνολο των ερωτήσεων που σχετίζονται με τις απόψεις που δικαιολογούν τον άνδρα θύτη κατηγορώντας το θύμα ή τις καταστάσεις

A. Παρερμίνευση της οπτικής του προβλήματος.

Στην ενότητα αυτή θα εξεταστεί κατά πόσο οι φοιτητές παρερμηνεύουν την οπτική του προβλήματος της σεξουαλικής επιθετικότητας. Θα εξετάσουμε εάν το φύλο, το έτος σπουδών αλλά και το τμήμα επηρεάζουν την παρερμίνευση της οπτικής του προβλήματος. Ο στατιστικός έλεγχος που χρησιμοποιήθηκε για να εξεταστεί το φύλο αλλά και το τμήμα ήταν ο έλεγχος Mann-Whitney για 2 ανεξάρτητα δείγματα ενώ για στην περίπτωση του έτους φοίτησης πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος Kruskal Wallis.

Μελετώντας την επίδραση του φύλου στην παρερμίνευση της οπτικής του προβλήματος, μέσω του ελέγχου Mann-Whitney, διαπιστώθηκε πως υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των ανδρών και των γυναικών. Πιο συγκεκριμένα διαπιστώθηκε ότι οι γυναίκες συγκριτικά με τους άνδρες είναι περισσότερο σύμφωνες με τους ακόλουθους ισχυρισμούς: θεωρούν ότι στην ερωτική επαφή οι γυναίκες περιμένουν οι άνδρες να παίρνουν την πρωτοβουλία συγκριτικά με τους άνδρες ($U=3838$, $N_A=35$, $N_T=287$, two-tailed $p=0.013$). Επιπλέον ότι πολλές γυναίκες παραπονούνται έντονα για σεξουαλικές «παραβιάσεις» χωρίς κανένα πραγματικό λόγο, μόνο και μόνο για να φανούν χειραφετημένες. ($U=3350$, $N_A=35$, $N_T=286$, two-tailed $p=0.001$). Θεωρούν ακόμη ότι οι γυναίκες προτιμούν να τις επαινούν για την εμφάνισή τους παρά για την εξυπνάδα τους ($U=3341$, $N_A=34$, $N_T=287$, two-tailed $p=0.001$) αλλά και ότι στις γυναίκες αρέσει να το παίζουν σεμνές χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν θέλουν σεξ. ($U=4027$, $N_A=35$, $N_T=285$, two-tailed $p=0.038$), Πιστεύουν επίσης ότι πολλές γυναίκες τείνουν να μεγαλοποιούν το πρόβλημα της ανδρικής βίας ($U=3841$, $N_A=35$, $N_T=286$, two-tailed $p=0.015$) και ότι οι γυναίκες συχνά κατηγορούν τους συζύγους τους για συζυγικό βιασμό, μόνο και μόνο ως αντίποινα για μια αποτυχημένη σχέση ($U=3838$, $N_A=35$, $N_T=287$, two-tailed $p=0.013$).

Τέλος οι γυναίκες συμφωνούν με την ιδέα ότι πολλές γυναίκες τείνουν να παρερμηνεύουν μια καλοπροαίρετη χειρονομία ως «σεξουαλική επίθεση» ($U=3749$, $N_A=34$, $N_T=285$, two-tailed $p=0.019$) και θεωρούν ότι με την προϋπόθεση ότι δεν ξεφεύγουν τα υπαινικτικά σχόλια και υπονοούμενα, οι άνδρες, μπορούν απλά να λένε σε μια γυναίκα ότι είναι ελκυστική ($U=4078$, $N_A=35$, $N_T=286$, two-tailed $p=0.049$). Όταν δε, μια αδέσμευτη γυναίκα προσκαλεί έναν αδέσμευτο άνδρα στο διαμέρισμά

της, στέλνει σήματα ότι δεν είναι αντίθετη στο να κάνει σεξ ($U=3837$, $N_A=35$, $N_T=286$, two-tailed $p=0.014$).

Διαφοροποιημένες παρουσιάζονται οι απόψεις των σπουδαστών ανάλογα με το τμήμα στο οποίο φοιτούν, όπως φαίνεται από τον έλεγχο Mann-Whitney. Οι φοιτητές του τμήματος νοσηλευτικής συγκριτικά με το τμήμα κοινωνικής εργασίας φαίνεται να συμφωνούν περισσότερο με τους ακόλουθους ισχυρισμούς, θεωρούν αρχικά ότι πολλές γυναίκες παραπονούνται έντονα για σεξουαλικές «παραβιάσεις» χωρίς κανένα πραγματικό λόγο, μόνο και μόνο για να φανούν χειραφετημένες ($U=10443.50$, $N_{K.E}=168$, $N_{Noσ}=153$, two-tailed $p=0.002$), ακόμα για να πάρουν την επιμέλεια των παιδιών τους, οι γυναίκες συχνά κατηγορούν ψευδώς τον πρώην σύζυγό τους για τάσεις σεξουαλικής βίας. ($U=10541.50$, $N_{K.E}=169$, $N_{Noσ}=153$, two-tailed $p=0.002$) πιστεύουν ακόμα ότι οι περισσότερες γυναίκες προτιμούν να τις επαινούν για την εμφάνισή τους παρά για την εξυπνάδα τους. ($U=10287.0$, $N_{K.E}=168$, $N_{Noσ}=153$, two-tailed $p=0.001$) και ότι πολλές γυναίκες τείνουν να μεγαλοποιούν το πρόβλημα της ανδρικής βίας ($U=9912.0$, $N_{K.E}=168$, $N_{Noσ}=153$, two-tailed $p=0.00$).

Ακόμα, οι γυναίκες συχνά κατηγορούν τους συζύγους τους για συζυγικό βιασμό, μόνο και μόνο ως αντίποινα για μια αποτυχημένη σχέση. ($U=10705.50$, $N_{K.E}=167$, $N_{Noσ}=153$, two-tailed $p=0.007$).

Τέλος η συζήτηση για τη σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο δουλειάς έχει φέρει κυρίως ως αποτέλεσμα πολλές άκακες συμπεριφορές να παρερμηνεύονται ως παρενόχληση. ($U=11010.50$, $N_{K.E}=169$, $N_{Noσ}=153$, two-tailed $p=0.014$) και ότι πολλές γυναίκες τείνουν να παρερμηνεύουν μια καλοπροαίρετη χειρονομία ως «σεξουαλική επίθεση». ($U=10107.50$, $N_{K.E}=168$, $N_{Noσ}=153$, two-tailed $p=0.00$) πιστεύουν ακόμη στη σημερινή εποχή, οι άνδρες που πραγματικά επιτίθενται σεξουαλικά σε γυναίκες τιμωρούνται δίκαια. ($U=10781$, $N_{K.E}=167$, $N_{Noσ}=153$, two-tailed $p=0.006$).

Το κριτήριο Kruskal Wallis δείχνει ότι η διαφοροποίηση του έτους οδηγεί σε σημαντικά στατιστικές διαφορές σχετικά με την παρερμηνευση της οπτικής του προβλήματος. Πιο συγκεκριμένα υπάρχει διαφοροποίηση στις απόψεις των φοιτητών ως προς τον ισχυρισμό ότι για να πάρουν την επιμέλεια των παιδιών τους, οι γυναίκες συχνά κατηγορούν ψευδώς τον πρώην σύζυγό τους για τάσεις σεξουαλικής βίας. (chi-

square =10.781 $N_1=89$, $N_2=81$, $N_3=106$, $N_4=34$, $N_5=11$ two-tailed $p=0.038$) με τους φοιτητές του τρίτου και τέταρτου έτους να είναι περισσότερο σύμφωνοι με τον ισχυρισμό, επιπλέον οι φοιτητές του δεύτερου έτους σε σχέση με τα άλλα έτη πιστεύουν ότι οι περισσότερες γυναίκες προτιμούν να τις επαινούν για την εμφάνισή τους παρά για την εξυπνάδα τους. (chi-square =9.672, $N_1=89$, $N_2=80$, $N_3=106$, $N_4=34$, $N_5=11$ two-tailed $p=0.046$).

B. Σύγκριση του βιασμού και των αναγκών – απαιτήσεων των θυμάτων σε σχέση με άλλα εγκλήματα

Εξετάζοντας την 2^η κατηγορία μύθων που αφορά το σύνολο των ερωτήσεων που σχετίζονται με την σύγκριση του βιασμού και των αναγκών – απαιτήσεων των θυμάτων σε σχέση με άλλα εγκλήματα, μέσω του στατιστικού ελέγχου Mann-Whitney, διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ως προς το φύλο στις απόψεις που έχουν οι φοιτητές.

Εξετάζοντας την ίδια κατηγορία μύθων ως προς το τμήμα φοίτησης, και πάλι μέσω του ελέγχου Mann-Whitney, διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές αφού παρατηρήθηκε ότι οι σπουδαστές του τμήματος Νοσηλευτικής συγκριτικά με το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας συμφωνούν περισσότερο με την άποψη ότι αντί να ανησυχεί για τα υποτιθέμενα θύματα σεξουαλικής βίας, η κοινωνία θα έπρεπε να φροντίζει πιο επείγοντα προβλήματα, όπως η περιβαλλοντική καταστροφή. ($U=11172,50$ $N_{K.E}=169$, $N_{Nοσ}=153$, two-tailed $p=0.009$).

Τέλος, μέσω του ελέγχου chi-square, διαπιστώθηκε ότι η φοίτηση σε διαφορετικό έτος δεν παρουσιάζει στατιστικά σημαντική διαφορά στην στάση που έχουν οι φοιτητές για την σύγκριση του βιασμού και των αναγκών - απαιτήσεων των θυμάτων σε σχέση με άλλα εγκλήματα.

Γ. Έλλειψη υποστήριξης πολιτικών που ως στόχο έχουν την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της σεξουαλικής βίας

Στην 3^η κατηγορία μύθων που αφορά το σύνολο των ερωτήσεων που σχετίζονται με την «έλλειψη υποστήριξης πολιτικών που ως στόχο έχουν την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της σεξουαλικής βίας», δεν παρατηρήθηκε να υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στην στάση των ατόμων ως προς το φύλο, ούτε ως προς το τμήμα προέλευσης τους κρίνοντας από τα αποτελέσματα του ελέγχου Mann-Whitney.

Επίσης δεν υπήρξε στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα ούτε και ως προς το έτος στο οποίο φοιτούν, μέσω του ελέγχου Kruskal Wallis που κάναμε. Φαίνεται ότι δεν υπάρχει διαφοροποιημένη άποψη σε θέματα όπως στο ότι μετά από ένα βιασμό, οι γυναίκες λαμβάνουν πολλή υποστήριξη στη σημερινή εποχή ή ότι όταν οι πολιτικοί ασχολούνται με το θέμα του βιασμού, το κάνουν κυρίως επειδή αυτό το θέμα είναι πιθανό να προκαλέσει την προσοχή των μέσων ενημέρωσης.

Δ. Ο ανδρικός καταναγκασμός αποτελεί φυσιολογικό κομμάτι των σεξουαλικών σχέσεων

Μελετώντας την 4^η κατηγορία μύθων που αφορά το σύνολο των ερωτήσεων που σχετίζονται με την άποψη ότι ο ανδρικός καταναγκασμός αποτελεί φυσιολογικό κομμάτι των σεξουαλικών σχέσεων διαπιστώθηκε από τον έλεγχο Mann-Whitney ότι υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές ως προς το φύλο αφού οι περισσότερες γυναίκες έχουν διαφοροποιημένη άποψη από τους άνδρες και εντονότερη πεποίθηση ότι είναι ισχυρή βιολογική ανάγκη για τους άνδρες να εκτονώνουν τη σεξουαλική ένταση πότε – πότε ($U=3709$, $N_A=35$, $N_{\Gamma}=285$, two-tailed $p=0.006$) πιστεύουν ακόμα ότι όταν μια γυναίκα αρχίζει μια σχέση με έναν άνδρα, πρέπει να έχει επίγνωση ότι ο άνδρας θα διεκδικήσει το δικαίωμά του να κάνει σεξ. ($U=4031$, $N_A=35$, $N_{\Gamma}=287$, two-tailed $p=0.031$) και ότι η σεξουαλικότητα του άνδρα λειτουργεί σαν καζάνι που βράζει - όταν η πίεση γίνεται υπερβολικά υψηλή, πρέπει να «ξεθυμάνει» ($U=3235$, $N_A=35$, $N_{\Gamma}=285$, two-tailed $p=0.00$).

Στατιστικά σημαντικές διαφορές εντοπίζονται και ως προς το τμήμα (στατιστικός έλεγχος Mann-Whitney) αφού οι φοιτητές του τμήματος νοσηλευτικής

συγκριτικά με του τμήματος κοινωνικής εργασίας έχουν περισσότερο ενισχυμένη άποψη στο θέμα ότι όταν μια γυναίκα αρχίζει μια σχέση με έναν άνδρα, πρέπει να έχει επίγνωση ότι ο άνδρας θα διεκδικήσει το δικαίωμά του να κάνει σεξ (U=11088,50 $N_{K.E}$ =169, $N_{Noσ}$ =153, two-tailed $p=0.013$) και στο ότι η σεξουαλικότητα του άνδρα λειτουργεί σαν καζάνι που βράζει – όταν η πίεση γίνεται υπερβολικά υψηλή, πρέπει να «ξεθυμάνει» (U=10632,00 $N_{K.E}$ =168, $N_{Noσ}$ =152, two-tailed $p=0.005$).

Επίσης υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ως προς το έτος μέσω του ελέγχου Kruskal Wallis, με τους δευτεροετείς φοιτητές να έχουν διαφοροποιημένη άποψη συγκριτικά με τους φοιτητές από άλλα έτη συγκλίνοντας περισσότερο στην άποψη ότι σε περιπτώσεις «ρομαντικών ραντεβού» η γενική προσδοκία είναι ότι η γυναίκα «βάζει φρένο» και ο άνδρας «προχωράει αποφασιστικά» (chi-square =13.778, $N_1=89$, $N_2=81$, $N_3=106$, $N_4=34$, $N_5=11$ two-tailed $p=0.008$).

Ε. Ο άνδρας θύτης δικαιολογείται και οι κατηγορίες βαραίνουν το θύμα ή τις καταστάσεις

Η 5^η και τελευταία κατηγορία μύθων αφορά το σύνολο των ερωτήσεων που σχετίζονται με τις απόψεις που δικαιολογούν τον άνδρα θύτη κατηγορώντας το θύμα ή τις καταστάσεις. Παρατηρείται μέσω του στατιστικού ελέγχου Mann-Whitney ότι ως προς την συγκεκριμένη κατηγορία μύθων δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ως προς το φύλο, αλλά υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ως προς το τμήμα.

Πιο συγκεκριμένα οι φοιτητές του τμήματος Νοσηλευτικής φαίνεται να έχουν διαφορετική και περισσότερο ενισχυμένη άποψη συγκριτικά με τους φοιτητές του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας θεωρώντας ότι στη σημερινή εποχή, ένα μεγάλο ποσοστό των βιασμών προκαλείται εν μέρει από την προβολή της σεξουαλικότητας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης επειδή αυτό το γεγονός ανεβάζει τη σεξουαλική ορμή των δυνητικών δραστών (U=11118,50 $N_{K.E}$ =168, $N_{Noσ}$ =151, two-tailed $p=0.038$) θεωρούν επίσης ότι όποια γυναίκα είναι τόσο απρόσεκτη ώστε να περπατάει σε «σκοτεινά σοκάκια» τη νύχτα φταίει εν μέρει αν βιαστεί. (U=11389,50 $N_{K.E}$ =169,

$N_{Noσ} = 153$, two-tailed $p=0.019$) και ότι το αλκοόλ είναι συνήθως ο ένοχος όταν ένας άνδρας βιάζει μια γυναίκα ($U=9971,50$ $N_{K.E} = 168$, $N_{Noσ} = 153$, two-tailed $p=0.00$).

Στατιστικά σημαντική διαφορά εντοπίζεται επίσης και ως προς το έτος, μέσω του ελέγχου Kruskal Wallis αφού οι φοιτητές του δεύτερου έτους θεωρούν επίσης ότι το αλκοόλ είναι συνήθως ο ένοχος όταν ένας άνδρας βιάζει μια γυναίκα συγκριτικά με τους φοιτητές που φοιτούν σε άλλα έτη ($\chi^2 = 14.390$, $N_1=89$, $N_2 =81$, $N_3=106$, $N_4=34$, $N_5=10$, two-tailed $p=0.006$).

6.4 Οι φοιτητές της Κοινωνικής Εργασίας και της Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Κρήτης αποδέχονται τους μύθους γύρω από την Σεξουαλική Επιθετικότητα;

Στην ενότητα αυτή θα εξετάσουμε κάθε μύθο ξεχωριστά και θα ελεγχθεί εάν οι φοιτητές τον αποδέχονται, εάν τον απορρίπτουν και εάν ούτε τον αποδέχονται ούτε τον απορρίπτουν.

Όπως εξετάσαμε και στην ενότητα 6.2 (βλ. σελ. 60) που αφορούσε τις μέσες τιμές των 30 ερωτήσεων του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε, γίνεται φανερό πως απαντήσεις που συγκεντρώνονται κοντά στο 5 τυγχάνουν κατα μέσο όρο μεγαλύτερης αποδοχής, ενώ οι απαντήσεις που συγκεντρώνονται γύρω από το 2 τυγχάνουν κατά μέσο όρο μικρότερης αποδοχής.

Έτσι, παρατηρείται πως οι απαντήσεις στους 16 από τους 30 μύθους σύμφωνα με το AMMSA score τυγχάνουν μεγαλύτερης αποδοχής από το δείγμα (με score που κυμαίνεται από 4,05 έως 4,94).

Ωστόσο, το δείγμα ούτε αποδέχεται εντελώς αλλά και ούτε απορρίπτει εντελώς (στο 100%) κάποιον από τους μύθους.

6.5 Σχετίζεται η ηλικία των ερωτηθέντων με την αποδοχή ή μη των μύθων;

Για να απαντήσουμε στο ερώτημα αυτό ελέγξαμε αν η ηλικία επηρεάζει τις απαντήσεις που έδωσαν οι φοιτητές σε κάθε μύθο.

Πραγματοποιήθηκε έλεγχος Kruskal Wallis και διαπιστώθηκε ότι η ηλικιακή ομάδα δεν επηρεάζει τις απαντήσεις που έδωσαν οι φοιτητές αφού σχεδόν σε όλες τις ερωτήσεις έγινε δεκτή η αρχική υπόθεση για ισότητα μέσω των τιμών ανά ηλικιακή ομάδα. Επομένως δεν υπήρξαν στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα προς παρουσίαση.

6.6 Το φύλο επηρεάζει την αποδοχή ή όχι των εν λόγω μύθων;

Στην ενότητα αυτή θα ελεγχθεί εάν το φύλο επηρεάζει την αποδοχή ή όχι του κάθε μύθου. Για να ελεγχθεί αυτό θα πραγματοποιηθεί μη παραμετρικός έλεγχος Mann-Whitney, καθώς το φύλο είναι δίτιμη μεταβλητή.

Ο έλεγχος έδειξε ότι οι γυναίκες έχουν διαφορετική άποψη από τους άνδρες καθώς βρέθηκαν στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα στους ακόλουθους μύθους. «Δεν θεωρούν ότι στην ερωτική επαφή οι γυναίκες περιμένουν οι άνδρες να παίρνουν την πρωτοβουλία. ($U=3838$, $N_A= 35$, $N_{\Gamma}= 287$, $p=0.013<0.05$)», ούτε «ότι πολλές γυναίκες παραπονούνται έντονα για σεξουαλικές «παραβιάσεις» χωρίς κανένα πραγματικό λόγο, μόνο και μόνο για να φανούν χειραφετημένες. ($U=3350.5$, $N_A= 35$, $N_{\Gamma}= 286$, $p=0.001<0.05$)».

Ακόμη, «δεν θεωρούν ακόμη ότι είναι ισχυρή βιολογική ανάγκη για τους άνδρες να εκτονώνουν τη σεξουαλική ένταση τότε – τότε. ($U=3709$, $N_A= 35$, $N_{\Gamma}= 285$, $p=0.006<0.05$)» αλλά ούτε και πείθονται ότι «με την προϋπόθεση ότι δεν ξεφεύγουν, τα υπαινικτικά σχόλια και υπονοούμενα απλά λένε σε μια γυναίκα ότι είναι ελκυστική ($U=4078$, $N_A= 35$, $N_{\Gamma}= 286$, $p=0.049<0.05$)». Φαίνεται επίσης οι γυναίκες

να διαφωνούν με τον μύθο ότι «όταν μια γυναίκα αρχίζει μια σχέση με έναν άνδρα, πρέπει να έχει επίγνωση ότι ο άνδρας θα διεκδικήσει το δικαίωμά του να κάνει σεξ. (U=4031, N_A= 35, N_Γ= 287, p=0.031<0.05)» και δεν πιστεύουν ακόμη ότι «οι περισσότερες γυναίκες προτιμούν να τις επαινούν για την εμφάνισή τους παρά για την εξυπνάδα τους. (U=3341, N_A= 35, N_Γ= 287, p=0.001<0.05)». Ο μύθος ότι «στις γυναίκες αρέσει να το παίζουν σεμνές. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν θέλουν σεξ (U=4027.5, N_A= 34, N_Γ= 285, p=0.038<0.05)» δεν τις βρίσκει σύμφωνες ούτε και ο ισχυρισμός ότι «πολλές γυναίκες τείνουν να μεγαλοποιούν το πρόβλημα της ανδρικής βίας (U=3841, N_A= 35, N_Γ= 286, p=0.015<0.05)». Απορρίπτουν επίσης τον ισχυρισμό ότι «όταν μια αδέσμευτη γυναίκα προσκαλεί έναν αδέσμευτο άνδρα στο διαμέρισμά της, στέλνει σήματα ότι δεν είναι αντίθετη στο να κάνει σεξ. (U=3837, N_A= 35, N_Γ= 286, p=0.014<0.05)». Δεν πιστεύουν ότι «η σεξουαλικότητα του άνδρα λειτουργεί σαν καζάνι που βράζει – όταν η πίεση γίνεται υπερβολικά υψηλή, πρέπει να «ξεθυμάνει» (U=3235, N_A= 35, N_Γ= 285, p=0.0<0.05)» αλλά ούτε και «ότι οι γυναίκες συχνά κατηγορούν τους συζύγους τους για συζυγικό βιασμό, μόνο και μόνο ως αντίποινα για μια αποτυχημένη σχέση. (U=3815, N_A= 35, N_Γ= 285, p=0.014<0.05)» και ότι «πολλές γυναίκες τείνουν να παρερμηνεύουν μια καλοπροαίρετη χειρονομία ως «σεξουαλική επίθεση» (U=3749, N_A= 34, N_Γ= 287, p=0.019<0.05)».

6.7 Κατά πόσο το τμήμα που φοιτούν (Κοινωνική Εργασία/Νοσηλευτική) επηρεάζει τις απόψεις των φοιτητών για το συγκεκριμένο ζήτημα;

Για να ελέγξουμε εάν διαφέρουν οι απόψεις των σπουδαστών του κάθε τμήματος για τον κάθε μύθο ξεχωριστά χρησιμοποιήθηκε ο μη παραμετρικός έλεγχος για δύο Mann-Whitney, καθώς το τμήμα φοίτησης είναι δίτιμη μεταβλητή.

Πραγματοποιώντας τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι οι φοιτητές Κοινωνικής εργασίας έχουν διαφοροποιημένη άποψη σε κάποιους μύθους συγκριτικά με τους φοιτητές Νοσηλευτικής. Δεν πιστεύουν ότι πολλές γυναίκες παραπονούνται έντονα για σεξουαλικές «παραβιάσεις» χωρίς κανένα πραγματικό λόγο, μόνο και μόνο για να φανούν χειραφετημένες. (U=10443.5, N_{Κ.Ε} =168, N_{Νοσ} =153 p=0.002<0.05). ούτε

φαίνονται να ισχυρίζονται ότι για να πάρουν την επιμέλεια των παιδιών τους, οι γυναίκες συχνά κατηγορούν ψευδώς τον πρώην σύζυγό τους για τάσεις σεξουαλικής βίας. ($U=10541.5$, $N_{K.E}=169$, $N_{Noσ}=153$, $p=0.002<0.05$). Δεν θεωρούν ακόμη ότι στη σημερινή εποχή, ένα μεγάλο ποσοστό των βιασμών προκαλείται εν μέρει από την προβολή της σεξουαλικότητας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης επειδή αυτό το γεγονός ανεβάζει τη σεξουαλική ορμή των δυνητικών δραστών. ($U=11118$, $N_{K.E}=168$, $N_{Noσ}=151$, $p=0.038<0.05$) και ότι όποια γυναίκα είναι τόσο απρόσεκτη ώστε να περπατάει σε «σκοτεινά σοκάκια» τη νύχτα φταίει εν μέρει αν βιαστεί. ($U=11389,5$, $N_{K.E}=169$, $N_{Noσ}=153$ $p=0.019<0.05$). Φαίνεται να απορρίπτουν τον ισχυρισμό ότι όταν μια γυναίκα αρχίζει μια σχέση με έναν άνδρα, πρέπει να έχει επίγνωση ότι ο άνδρας θα διεκδικήσει το δικαίωμά του να κάνει σεξ. ($U=11088.5$ $N_{K.E}=169$, $N_{Noσ}=153$, $p=0.013<0.05$) ότι οι περισσότερες γυναίκες προτιμούν να τις επαινούν για την εμφάνισή τους παρά για την εξυπνάδα τους. ($U=10287$, $N_{K.E}=168$, $N_{Noσ}=153$ $p=0.001<0.05$) και ότι πολλές γυναίκες τείνουν να μεγαλοποιούν το πρόβλημα της ανδρικής βίας. ($U=9912$, $N_{K.E}=168$, $N_{Noσ}=153$, $p=0.0<0.05$). Ο ισχυρισμός ότι η σεξουαλικότητα του άνδρα λειτουργεί σαν καζάνι που βράζει – όταν η πίεση γίνεται υπερβολικά υψηλή, πρέπει να «ξεθυμάνει». ($U=10632$, $N_{K.E}=169$, $N_{Noσ}=152$, $p=0.005<0.05$) δεν φαίνεται να είναι σε αυτούς αποδεκτός ούτε και ότι η συζήτηση για τη σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο δουλειάς έχει φέρει κυρίως ως αποτέλεσμα πολλές άκακες συμπεριφορές να παρερμηνεύονται ως παρενόχληση ($U=11010.5$, $N_{K.E}=167$, $N_{Noσ}=153$, $p=0.014<0.05$). Δεν θεωρούν ότι το αλκοόλ είναι συνήθως ο ένοχος όταν ένας άνδρας βιάζει μια γυναίκα. ($U=9971$, $N_{K.E}=169$, $N_{Noσ}=153$, $p=0.00<0.05$) ούτε ότι πολλές γυναίκες τείνουν να παρερμηνεύουν μια καλοπροαίρετη χειρονομία ως «σεξουαλική επίθεση». ($U=10107$, $N_{K.E}=168$, $N_{Noσ}=153$, $p=0.0<0.05$).

Τέλος δεν πιστεύουν ότι αντί να ανησυχεί για τα υποτιθέμενα θύματα σεξουαλικής βίας, η κοινωνία θα έπρεπε να φροντίζει πιο επείγοντα προβλήματα, όπως η περιβαλλοντική καταστροφή. ($U=11172.5$, $N_{K.E}=169$, $N_{Noσ}=153$, $p=0.009<0.05$) και ότι στη σημερινή εποχή, οι άνδρες που πραγματικά επιτίθενται σεξουαλικά σε γυναίκες τιμωρούνται δίκαια. ($U=10781$, $N_{K.E}=167$, $N_{Noσ}=153$ $p=0.006<0.05$).

6.8 Υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του έτους φοίτησης και της αποδοχής των μύθων αυτών;

Για να εξεταστεί εάν το έτος φοίτησης επηρεάζει την αποδοχή των μύθων πραγματοποιήθηκε μη παραμετρικού ελέγχου Kruskal-Wallis για τρεις ή περισσότερους ανεξάρτητους πληθυσμούς, στην περίπτωση μας πέντε στο σύνολο.

Ολοκληρώνοντας των έλεγχο διαπιστώθηκε ότι στους ακόλουθους μύθους οι φοιτητές έχουν διαφορετική άποψη. Οι φοιτητές άνω του 4^{ου} έτους δεν πιστεύουν ότι για να πάρουν την επιμέλεια των παιδιών τους, οι γυναίκες συχνά κατηγορούν ψευδώς τον πρώην σύζυγό τους για τάσεις σεξουαλικής βίας. (chi-square = 10.132, $N_1=89$, $N_2=81$, $N_3=106$, $N_4=34$, $N_5=11$, $p=0.038<0.05$) ούτε ότι οι περισσότερες γυναίκες προτιμούν να τις επαινούν για την εμφάνισή τους παρά για την εξυπνάδα τους. (chi-square = 9.672, $N_1=89$, $N_2=80$, $N_3=106$, $N_4=34$, $N_5=11$, $p=0.046<0.05$) και ότι σε περιπτώσεις «ρομαντικών ραντεβού» η γενική προσδοκία είναι ότι η γυναίκα «βάζει φρένο» και ο άνδρας «προχωράει αποφασιστικά». (chi-square = 13.778, $N_1=89$, $N_2=81$, $N_3=106$, $N_4=34$, $N_5=11$, $p=0.008<0.05$).

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

7.1 Συμπεράσματα - συζήτηση

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης της αποδοχής των σύγχρονων μύθων για την σεξουαλική επιθετικότητα των σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα αφορούσε τους/τις σπουδαστές/στρίες της Σ.Ε.Υ.Π. του ΤΕΙ Κρήτης και τις απόψεις τους για το εν λόγω ζήτημα.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αποτελούν μια προσπάθεια ανάδειξης της κατάστασης, καθώς δεν έχουν πραγματοποιηθεί παρόμοιες έρευνες που να εξετάζουν το φαινόμενο αυτό στην χώρα μας.

Σύμφωνα με τους μέσους όρους κάθε απάντησης φαίνεται πως οι 16 από τους 30 μύθους τυγχάνουν μεγαλύτερης αποδοχής από την πλειοψηφία του δείγματος, ωστόσο, φαίνεται πως το δείγμα ούτε αποδέχεται εντελώς αλλά και ούτε απορρίπτει εντελώς κάποιον από τους μύθους. Εάν και περιμέναμε μικρότερη αποδοχή, καθώς μιλάμε για δυο επαγγέλματα υγείας – πρόνοιας όπως είναι η Κοινωνική εργασία και η Νοσηλευτική, θα υπέθετε κανείς πως οι σπουδαστές/στρίες φαίνεται να υιοθετούν τέτοιου είδους στερεότυπα.

Επιπλέον, φαίνεται πως ένας ακόμη παράγοντας που επιδρά επάνω στην αποδοχή των μύθων είναι το τμήμα φοίτησης των σπουδαστών. Τα αποτελέσματα του ερωτήματος, καταδεικνύουν πως οι σπουδαστές/στρίες της Νοσηλευτικής τείνουν περισσότερο προς την «ουδέτερη στάση» ή στην αποδοχή αυτών των μύθων, ενώ από την άλλη μεριά, οι σπουδαστές/στρίες της Κοινωνικής Εργασίας τείνουν προς την απόρριψη αυτών.

Αναλύοντας την συσχέτιση του έτους φοίτησης με την αποδοχή των μύθων, καταλήξαμε πως υφίσταται σχέση μεταξύ του έτους που φοιτά ένας/μία σπουδαστής/στρία και στο βαθμό που αποδέχεται ή απορρίπτει τους μύθους για την σεξουαλική επιθετικότητα με τους/τις σπουδαστές/στρίες άνω του 4^{ου} έτους να διαφωνούν με πολλούς απο αυτούς. Θα μπορούσε κανείς να υποθέσει πως ένας λόγος που συμβαίνει αυτό είναι διότι με την πάροδο των εξαμήνων στο κάθε τμήμα, ο/η

σπουδαστής/στρια αποκτά όλο και περισσότερες γνώσεις γύρω από την σεξουαλική επιθετικότητα, την πρόληψη, την αναγνώριση ενός συμβάντος αλλά και την αντιμετώπιση αυτού.

Επομένως, μέσω της γνώσης για το ζήτημα, συνειδητοποιούν και την κατάσταση, καταλήγοντας πως διαφωνούν με την πλειονότητα των μύθων.

Εκτενής έρευνα έχει γίνει και για την αναγνώριση δεικτών πρόβλεψης της αποδοχής μύθων βιασμού. Οι πιο συχνοί δείκτες που αξιολογήθηκαν ήταν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, όπως φύλο, επάγγελμα, ηλικία και φυλή. Θεωρείται πως οι άντρες υποστηρίζουν γενικά τέτοιους μύθους περισσότερο από τις γυναίκες (Charpleau κ.α. 2008, Garland, 2005, Lonsway & Fitzgerald, 1994 στο Trangsrud, 2010).

Επιπλέον, φαίνεται πως οι αστυνομικοί είναι πιο δεκτικοί, σε σχέση με τους επαγγελματίες υγείας (Campbell, 2005, Lonsway & Fitzgerald, 1994 στο Trangsrud, 2010). Προσοχή δόθηκε όμως και σε άλλα δημογραφικά χαρακτηριστικά όπως προηγούμενες εμπειρίες βιασμού, γνώση κάποιου θύματος, ομοφοβία κτλ (Aosved & Long, 2006, Lonsway & Fitzgerald, 1994, στο Trangsrud, 2010).

Στη συνέχεια, στην έρευνά μας, εξετάζοντας την ηλικία των ερωτηθέντων σε σχέση με την αποδοχή ή μη των μύθων, βρέθηκε πως τελικά δεν επηρεάζεται η αποδοχή τους. Ενδεχομένως η μικρή απόκλιση μεταξύ των ηλικιακών κατηγοριών να έπαιξε ρόλο στην εξαγωγή μη στατιστικώς σημαντικών συμπερασμάτων. Επιπροσθέτως, το φύλο σχετίζεται άμεσα με την αποδοχή των μύθων. Ειδικότερα, όπως έδειξαν τα αποτελέσματα της έρευνας τα οποία επαληθεύονται από τις βιβλιογραφικές πηγές που χρησιμοποιήθηκαν, οι γυναίκες φαίνεται να διαφωνούν με τους περισσότερους μύθους ενώ οι άντρες τείνουν να τους υποστηρίζουν.

Στην Αμερική το 2002 εκτιμάται πως βιάστηκαν ή κακοποιήθηκαν σεξουαλικά πάνω από 247.000 άνδρες και γυναίκες. Οι περισσότερες έρευνες εστίασαν στα θηλυκά θύματα, παρά το γεγονός ότι το 13% (31.640) των δηλωμένων θυμάτων βιασμού και σεξουαλικής κακοποίησης ήταν άντρες. Οι γυναίκες είναι θύματα πολύ πιο συχνά από τους άντρες, όμως η αναλογία των αρσενικών θυμάτων

σε σχέση με τα θηλυκά μπορεί να είναι αλλοιωμένη, λόγω των φυλετικών διαφορών στους ρυθμούς δήλωσης του γεγονότος.

Παρόλο που ο ρυθμός δήλωσης των γυναικών είναι χαμηλός, έρευνες δείχνουν ότι οι άντρες είναι μιάμιση φορά λιγότερο πιθανοί να δηλώσουν βιασμό τους από άντρα στην αστυνομία. Αυτός ο αριθμός μπορεί να είναι ακόμη πιο μικρός, όταν ο θύτης είναι γυναίκα, αν και δεν είναι γνωστή η σχέση μεταξύ φύλου του θύτη και πιθανότητας δήλωσης του περιστατικού στις Αρχές (Pino & Meier, 1999 στο Charleau κ.α., 2008).

Η Donovan το 2007 εξέτασε αν το φύλο του παρατηρητή επηρέαζε την απόδοση ευθυνών σε περιστατικό βιασμού. Έβαλε 213 σπουδαστές/στριες να αποδώσουν ευθύνες σε θύτη και θύμα ανταποκρινόμενοι σε μια ψεύτικη αστυνομική αναφορά για μια σεξουαλική επίθεση, στην οποία ο θύτης ήταν άντρας και το θύμα γυναίκα. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι άντρες θεωρούσαν τους θύτες λιγότερο υπεύθυνους για τη συμπεριφορά τους και κατηγορούσαν τα θύματα περισσότερο εξ αιτίας της προκλητικής συμπεριφοράς τους, σε σχέση με τις φοιτήτριες. Η Donovan υπέθεσε ότι οι σπουδαστές ταυτίζονταν με τους δράστες, και γι' αυτό ήταν πιο ελαστικοί με αυτούς και κατηγορούσαν περισσότερο τα θύματα, ενώ οι φοιτήτριες αντιλαμβάνονταν την πιθανότητα θυματοποίησης από βιασμό, και γι' αυτό κατηγορούσαν λιγότερο το θύμα (Transgrud, 2010).

Είναι συχνό εύρημα ότι οι ετεροφυλόφιλοι άντρες αποδέχονται περισσότερο τους μύθους του βιασμού, απ' ότι οι γυναίκες. Για να εξηγήσουν αυτή τη διαφορά των φύλων, οι Lonsway και Fitzgerald, εξέτασαν το ρόλο που παίζει η επιθετικότητα προς τις γυναίκες. Υπέθεσαν ότι η Κλίμακα Αποδοχής Διαπροσωπικής Βίας και η Κλίμακα Ανταγωνιστικών Σεξουαλικών Πεποιθήσεων του Burt είχαν μια κοινή ιδεολογία: την επιθετικότητα προς τις γυναίκες. Χρησιμοποιώντας ανανεωμένες φυλετικά ουδέτερες κλίμακες, ανακάλυψαν ότι αυτή η επιθετικότητα ευθύνονταν για την αυξημένη, σχεδόν διπλάσια διαφορά στο ποσοστό αποδοχής μύθων βιασμού από τους άντρες απ' ότι στις γυναίκες. Συμπεράναν λοιπόν, ότι οι σχετικοί μύθοι εξυπηρετούν διαφορετικό σκοπό σε άντρες και γυναίκες.

Για τους άντρες, οι μύθοι για τα γυναικεία θύματα δικαιολογούν τη σεξουαλική κυριαρχία τους πάνω σε αυτές, ενώ για τις γυναίκες αντιπροσωπεύουν το

φόβο και το γεγονός ότι είναι ευάλωτες (Lonsway και Fitzgerald,1995 στο Chapleau κ.α.,2008).

Εν κατακλείδι, σύμφωνα με τον Burt (1980) πολλοί Αμερικανοί όντως πίστευαν σε μύθους γύρω από την σεξουαλική επιθετικότητα και τους στερεοτυπικούς ρόλους των φύλων. Τέτοιοι μύθοι δημιούργησαν ένα υποστηρικτικό κλίμα υπέρ του βιασμού, του οποίου τα θύματα είναι υπεύθυνα για τον δικό τους βιασμό, ενώ οι δράστες δικαιώνονται και συγχωρούνται ή θεωρούνται δικαιολογημένοι για τις πράξεις τους. Μπορεί η θέση των δύο φύλων στη σημερινή κοινωνία να έχει αλλάξει συνταρακτικά σε σύγκριση με τους δυο προηγούμενους αιώνες, ωστόσο πολλά από τα στερεότυπα εξακολουθούν να διαιώνίζονται μέχρι και σήμερα.

7.2 Περιορισμοί Έρευνας

Όσον αφορά τις βιβλιογραφικές πηγές, η πρώτη δυσκολία που αντιμετωπίσαμε ήταν το γεγονός ότι τα περισσότερα κείμενα εστίαζαν σε περιπτώσεις όπου το θύμα μίας σεξουαλικής επίθεσης είναι γυναίκα, και ο θύτης άνδρας και σε ελάχιστες περιπτώσεις το αντίστροφο. Ένας ακόμη περιορισμός, ήταν και η εύρεση τόσο ξενόγλωσσων όσο και ελληνικών ερευνών με θέμα την αποδοχή των μύθων για την σεξουαλική επιθετικότητα. Οι περισσότερες έρευνες έδιναν στοιχεία για ένα πιο ειδικό ζήτημα, όπως αυτό του βιασμού και όχι για την σεξουαλική επιθετικότητα και τους μύθους.

Τέλος, όσον αφορά το ερευνητικό κομμάτι, η δυσκολία που αντιμετωπίσαμε εστιάζεται στο δείγμα του πληθυσμού. Τόσο η Κοινωνική Εργασία όσο και η Νοσηλευτική, είναι δύο τμήματα με την πλειοψηφία των σπουδαστών να είναι γυναίκες, με αποτέλεσμα το δείγμα των ανδρών να είναι περιορισμένο.

7.3 Προτάσεις

Η κατανόηση των επιπτώσεων της αποδοχής των μύθων γύρω από το φαινόμενο της σεξουαλικής επιθετικότητας, θα συμβάλλει σημαντικά στην πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου, τόσο στο πλαίσιο της κοινωνίας όσο και πιο

συγκεκριμένα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης. Καθώς η πρόληψη είναι ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης διαφόρων προβλημάτων, πολλές παρεμβάσεις θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για το προαναφερθέν ζήτημα.

Σύμφωνα με την παρούσα μελέτη φαίνεται πως περισσότεροι από τους μισούς μύθους για την σεξουαλική επιθετικότητα τυγχάνουν μεγαλύτερης αποδοχής από την πλειοψηφία των σπουδαστών/ στριών και των δυο τμημάτων. Λαμβάνοντας υπόψη την σπουδαιότητα της φοίτησης στη Σχολή καθώς διαμορφώνονται οι ηθικές και επαγγελματικές αξίες τόσο του Κοινωνικού Λειτουργού όσο και του Νοσηλευτή είναι αναγκαίο οι εποπτείες αλλά και τα εργαστήρια που πραγματοποιούν στους εκάστοτε φορείς οι σπουδαστές/στρίες να είναι πιο στοχευμένες έτσι ώστε να αποκτήσουν εμπειρία και στο συγκεκριμένο κομμάτι.

Όσον αφορά το κάθε τμήμα χωριστά, φαίνεται πως οι σπουδαστές/στρίες της Κοινωνικής Εργασίας τείνουν να απορρίπτουν τους μύθους σε σχέση με τους σπουδαστές/στρίες της Νοσηλευτικής. Το αποτέλεσμα αυτό είναι αναμενόμενο καθώς η Κοινωνική Εργασία αποτελεί ένα τμήμα που εστιάζει περισσότερο στον άνθρωπο και στην ψυχική υγεία του ενώ η Νοσηλευτική εστιάζει περισσότερο στο ιατρικό κομμάτι. Όντας δυο επαγγέλματα υγείας και πρόνοιας, θα μπορούσαν να ενταχθούν στα ακαδημαϊκά προγράμματα σπουδών κάποια κοινά μαθήματα και για τα δυο τμήματα καθώς η αντιμετώπιση ενός τέτοιου περιστατικού χρειάζεται κοινές πρακτικές.

Σχετικά με το φύλο, οι γυναίκες φαίνεται να διαφωνούν περισσότερο σε σχέση με τους άντρες στην αποδοχή των μύθων. Πιο συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα και σε αυτό το ερευνητικό ερώτημα ήταν αναμενόμενα και ο λόγος είναι ότι στους άνδρες κυριαρχούν περισσότερο οι στερεοτυπικές αντιλήψεις για το ρόλο τους, ενώ οι γυναίκες δείχνουν να το έχουν αμφισβητήσει περισσότερο αυτό. Ακόμα, το σχολείο δεν αποτελεί εξαίρεση στην διάδοση μιας τέτοιας στερεότυπης αντίληψης και πάλι πλην ελαχίστων εξαιρέσεων. Έτσι, αυτό που πρέπει να γίνει έτσι ώστε να μην θεωρείται θύμα μονάχα η γυναίκα και θύτης μόνο ο άντρας είναι η προαγωγή της ισότητας των φύλων από την πρωτοβάθμια έως και την τελευταία βαθμίδα εκπαίδευσης.

Τέλος, στο έτος φοίτησης τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι σπουδαστές/στριες του 4^{ου} και άνω έτους διαφωνούν με αρκετούς απο τους μύθους. Απο την μια μεριά τα αποτελέσματα ήταν αναμενόμενα καθώς οι σπουδαστές/στριες του 4^{ου} και άνω έτους βρίσκονται στο τέλος των σπουδών τους, άρα, έχουν αποκτήσει γενικές γνώσεις πάνω σε διάφορα ζητήματα σε σύγκριση με έναν νεοεισερχόμενο στην σχολή ο οποίος τώρα έρχεται σε επαφή με τις γνώσεις που θα του προσφέρει η σχολή. Απο την άλλη πλευρά, η διαφοροποίηση αυτή του 4^{ου} και άνω έτους θα μπορούσε να θεωρηθεί και τυχαίο γεγονός καθώς θα έπρεπε να υπάρχει από το πρώτο έτος βαθμιαία διαφοροποίηση στην αποδοχή ή μη των μύθων με τους σπουδαστές/στριες που 4^{ου} και άνω έτους να απορρίπτουν σχεδόν το σύνολο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Γιωτάκος Ο., (2004) *Σεξουαλική Επιθετικότητα & Παραφιλίες*, Αθήνα: Βήτα.

Γιωτάκος Ο., Πρεκατέ Β., (2006) *Σεξουαλική Κακοποίηση, Μυστικό; Όχι πια!*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Γιωτάκος Ο., Τσιλιάκου Μ., (2008) *Βιασμός*, Αθήνα: Αρχιπέλαγος.

Δημοπούλου Λαγωνίκα, Μ. (2009) *Μεθοδολογία Κοινωνικής Εργασίας – Μοντέλα Παρέμβασης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Κανδυλάκη, Α. (2005) «Αντιμετωπίζοντας τη βία στην οικογένεια μέσα από τα δίκτυα υπηρεσιών στην τοπική αυτοδιοίκηση» στο: Ζαϊμάκης, Γ & Κανδυλάκη, Α. *Δίκτυα Κοινωνικής Προστασίας*, Αθήνα : Κριτική ΑΕ, σελ. 454 – 457, 460- 465

Κανδυλάκη, Α. (2008) *Η Συμβουλευτική στην Κοινωνική Εργασία, δεξιότητες και τεχνικές*, Αθήνα: Τόπος

Κανταρτζή Ε., (1991) *Η εικόνα της γυναίκας: Διαχρονική έρευνα των αναγνωστικών βιβλίων του δημοτικού σχολείου*, Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη

Παντελίδου Μαλουτά Μ., (2002) *Το Φύλο της Δημοκρατίας: Ιδιότητα του πολίτη και έμφυλα υποκείμενα*, Αθήνα: Σαββάλας

Πενταράκη, Μ. (2004). Σωματικές συνέπειες της συντροφικής βίας στις κακοποιημένες γυναίκες και η αναγκαιότητα παρέμβασης του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ», 2004, τεύχος 74, σελ.101-114

Στρατηγάκη Μ. (2006), *Το Φύλο της κοινωνικής πολιτικής*, Αθήνα: ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Στρατηγάκη Μ. (2008), *Πολιτικές Ισότητας των Φύλων*, Αθήνα: GUTENBERG

Τσιγκρής Α., (1996) Βιασμός: Το Αθέατο Έγκλημα, Σακκουλά: Αθήνα- Κομοτηνή.

Τσιλιάκου Μ. (2011), *Οι δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων, νέες μορφές δικαιοσύνης*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Χατζηφωτίου, Σ. (2005) *Ενδοοικογενειακή Βία Κατά των Γυναικών και Παιδιών*, Θεσσαλονίκη: Τζιόλα.

Χατζηφωτίου, Σ. (2005) «Βία κατά των γυναικών στην Ελλάδα: Υποστηρικτικές δομές και υπηρεσίες» στο: Ζαϊμάκης, Γ & Κανδυλάκη, Α . *Δίκτυα Κοινωνικής Προστασίας*, Αθήνα : Κριτική ΑΕ, σελ. 477-479

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Burt M.R., (1980), Cultural myths and supports for rape, *Journal of Personality and Social Psychology*, vol 38, number 2, p.p 217 – 230, PsycINFO Database Record

Chapleau K, Oswald D, Russel B (2008) *Male rape myths. The role of gender, violence and sexism*, Marquette University and Pennsylvania State University – Berks, Sage Publications

Craig A, Hockett J, Hoffman B, Saucier D, Smith S (2009) *Violence against woman*, The Authors vol. 15, number 8, p.p. 877 – 897, Sage Publications

Edwards, S (1995) «A socio-legal evaluation of gender ideologies in domestic violence, assault and spousal homicides», *Victimology*, vol 10, p.p 4

Gerger H., Kley H., Bohner G., Siebler F. (2007) *The Acceptance of Modern Myths About Sexual Aggression Scale: Development and Validation in German and English*, vol 33, p.p 422–440, Department of Psychology, Universitat Bielefeld, Bielefeld, Germany

Trangsrud H. (2010) *Examination of victim and perpetrator blame in date rape scenarios and exploration of ambivalent sexism subtypes as predictors of male and*

female rape myths among a sample of college students, University of Kansas, Missouri

Μεταφρασμένη Βιβλιογραφία

Thio A, (2003) *Παρεκκλίνουσα Συμπεριφορά*, Μετάφραση: Μπαρπάτση Μ. 4^η Έκδοση, Αθήνα, Εκδόσεις: Έλλην.

Culkin J & Perrotto R, (2008) *Θεμελιώδεις Αρχές της Ψυχολογίας*, Αθήνα, Εκδόσεις: Έλλην.

Hughes M & Kroehler C, (2007) *Κοινωνιολογία, Οι Βασικές Έννοιες*, Αθήνα: Κριτική

Walker L (1989), Η κακοποιημένη γυναίκα, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (2011), *Πίνακας των βιασμών στην επικράτεια τα έτη 1991-2010 και 2011(10μηνο)*, Αθήνα: Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c181/>, 17/12/2014)

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (2013), *Στατιστικά στοιχεία τηλεφωνικών κλήσεων προς τη γραμμή SOS 15900 Εθνικής εμβέλειας για την άμεση υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας*, Αθήνα: Υπουργείο Εσωτερικών (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c181/>, 17/12/2014)

Εθνικός κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας (2011), Αθήνα: Υπουργείο Υγείας, Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών (<http://www.moh.gov.cy/Moh/MOH.nsf/All/>, 20/09/2015)

Ευριπίδου Μιχαηλίδου, Α. (2014) « *Ισότητα των Φύλων στην Εκπαίδευση*», Κύπρος: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=910&Itemid=383, 20/12/2014)

FRA- Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2014), *Βία κατά των Γυναικών: πανευρωπαϊκή έρευνα, Τα αποτελέσματα με μία ματιά*, 978-92-9239-378-6, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_el.pdf , 10/01/2014)

FRA- Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2014), *Βία κατά των γυναικών/ Πανευρωπαϊκή Έρευνα*, Βιέννη: FRA- Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-factsheet_violenceagainstwomen_el.pdf , 15/12/2014)

<http://www.klimaka.org.gr/newsite/library/psycho/menuena4.html> , 4/7/2014

Λυμπεράκη Α. (2013), «*Τι είναι σεξισμός;*», Η Καθημερινή, (<http://www.kathimerini.gr>, 4/7/2014)

Μουν, Μ. (2009) « Τέλος στην βία κατά των γυναικών» <http://www.kathimerini.gr/713683/opinion/epikairothta/arxeio-monimes-sthles/telos-sth-via-kata-twn-gynaikwn> , 12/12/2014)

Μουν, Μ. (2013) «*Διεθνής Ημέρα Γυναικών - Μπαν Κι-Μουν: Να μετατρέψουμε την οργή μας σε δράση.*» Βρυξέλλες: Περιφεριακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών (https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26995:8-2013-&catid=4:latest-news&Itemid=18 , 14/12/2014)

ΟΗΕ (1979) *Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεως κατά των γυναικών*, (http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26233&Itemid=33, 14/1/2014)

Office of student life, Student wellness center. Ohio State University, (<http://swc.osu.edu/sexual-violence/sexual-violence-education/myths-vs-facts/>, 1/3/2015)

Παπαδακάκη, Μ., Ράτσικα, Ν., Πελεκίδου, Λ., Βασιλάκη, Ε., Χλιαουτάκης, Ι., Ανησατάκη, Μ., Παπανικολάου, Μ., Orozco S., J., L., Zuriagga, SS., Navarrete, E., Olsson, I., Calli, S., Sellgren, M. (2014) *Συστάσεις για την πρόληψη και διαχείριση της έμφυλης βίας*. Ευρωπαϊκή Επιτροπή

(http://www.srep.ro/wompower/doc/Booklet%20for%20policy%20makers%20GR_19_09_14.pdf, 31/1/2015)

Πιλάι, Ν.(2010) « Τα εγκλήματα τιμής και η ενδοοικογενειακή βία», *Ελευθεροτυπία*, Αθήνα: Τεγόπουλος Α.Ε. (<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=140827> , 14/12/2014)

Phillipe Gibrain (1980), *Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεως κατά των γυναικών* , Νέα Υόρκη: Ηνωμένα Έθνη (http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26233&Itemid=33 , [29/11/2014])

Σπανάκη Ο. & Τσαπαλάκη Μ. (2011) « Το έγκλημα του βιασμού και η νομική αντιμετώπισή του». *De Jure*, 1(2), σσ. 50-56. (http://issuu.com/de_jure/docs/dejure2, 12/12/2014)

Τσαούση, Α. (2006) « Η αντιμετώπιση της ανισότητας των δύο φύλων : το διεθνές νομικό πλαίσιο», Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών. (<http://old.phs.uoa.gr/~ahatzis/SGH12.pdf>, 20/12/2014)

United for Human Rights (2008), *Μάθε τα Ανθρώπινα Δικαιώματά σου*, Los Angeles: United for Human Rights (<http://gr.humanrights.com/#/home>, 15/12/2014)

Wallstrom, M. (2012) « Πολεμικό όπλο, ο βιασμός» *Η Καθημερινή*. <http://www.kathimerini.gr/451517/article/epikairothta/kosmos/polemiko-oplo-o-viasmos> , 7/12/2014)

<http://www.who.int/en/> , 5/7/2014

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

A: Παρακαλούμε, συμπληρώστε τα πεδία 1,2,3 με ένα X. Στο πεδίο 4 συμπληρώστε ολογράφως το έτος φοίτησής σας.

1. Φύλο: Α Γ

2. Ηλικία: 18 – 20

21 – 23

24 - άνω

3. Σχολή: Κοινωνική Εργασία

4. Έτος φοίτησης:

Νοσηλευτική

B: Παρακαλούμε δηλώστε το βαθμό στον οποίο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις, κυκλώνοντας τον αριθμό που αντιπροσωπεύει καλύτερα την απάντησή σας, σύμφωνα με την παρακάτω κλίμακα.

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5	6	7

1. Στην ερωτική επαφή οι γυναίκες περιμένουν οι άνδρες να παίρνουν την πρωτοβουλία.	1	2	3	4	5	6	7
2. Από τη στιγμή που ένας άνδρας και μια γυναίκα έχουν αρχίσει τα χάρδια και τα φιλά, οι δισταγμοί της γυναίκας για το σεξ αυτόματα θα εξαφανιστούν.	1	2	3	4	5	6	7
3. Πολλές γυναίκες παραπονούνται έντονα για σεξουαλικές «παραβιάσεις» χωρίς κανένα πραγματικό λόγο, μόνο και μόνο για να φανούν χειραφετημένες.	1	2	3	4	5	6	7
4. Για να πάρουν την επιμέλεια των παιδιών τους, οι γυναίκες συχνά κατηγορούν ψευδώς τον πρώην σύζυγό τους για τάσεις σεξουαλικής βίας.	1	2	3	4	5	6	7
5. Η ερμηνεία άκακων χειρονομιών ως «σεξουαλική παρενόχληση» είναι ένα δημοφιλές όπλο στην μάχη μεταξύ των δύο φύλων.	1	2	3	4	5	6	7
6. Είναι ισχυρή βιολογική ανάγκη για τους άνδρες να εκτονώνουν τη σεξουαλική ένταση πότε – πότε.	1	2	3	4	5	6	7
7. Μετά από ένα βιασμό, οι γυναίκες λαμβάνουν πολλή υποστήριξη στη σημερινή εποχή.	1	2	3	4	5	6	7
8. Στη σημερινή εποχή, ένα μεγάλο ποσοστό των βιασμών προκαλείται εν μέρει από την προβολή της σεξουαλικότητας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης επειδή	1	2	3	4	5	6	7

αυτό το γεγονός ανεβάζει τη σεξουαλική ορμή των δυνητικών δραστών.									
9. Αν μια γυναίκα καλέσει έναν άνδρα στο σπίτι της για καφέ μετά από μια βραδινή έξοδο αυτό σημαίνει ότι θέλει να κάνει σεξ.	1	2	3	4	5	6	7		
10. Με την προϋπόθεση ότι δεν ξεφεύγουν, τα υπαινκτικά σχόλια και υπονοούμενα απλά λένε σε μια γυναίκα ότι είναι ελκυστική.	1	2	3	4	5	6	7		
11. Όποια γυναίκα είναι τόσο απρόσεκτη ώστε να περπατάει σε «σκοτεινά σοκάκια» τη νύχτα φταίει εν μέρει αν βιαστεί.	1	2	3	4	5	6	7		
12. Όταν μια γυναίκα αρχίζει μια σχέση με έναν άνδρα, πρέπει να έχει επίγνωση ότι ο άνδρας θα διεκδικήσει το δικαίωμά του να κάνει σεξ.	1	2	3	4	5	6	7		
13. Οι περισσότερες γυναίκες προτιμούν να τις επαινούν για την εμφάνισή τους παρά για την εξυπνάδα τους.	1	2	3	4	5	6	7		
14. Επειδή η σαγήνη που ασκεί το σεξ είναι δυσανάλογα μεγάλη, η ευαισθησία της κοινωνίας μας σε εγκλήματα αυτού του τύπου είναι επίσης δυσανάλογη.	1	2	3	4	5	6	7		
15. Στις γυναίκες αρέσει να το παίζουν σεμνές. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν θέλουν σεξ.	1	2	3	4	5	6	7		
16. Πολλές γυναίκες τείνουν να μεγαλοποιούν το πρόβλημα της ανδρικής βίας.	1	2	3	4	5	6	7		
17. Όταν ένας άνδρας παροτρύνει τη σύντροφό του να κάνουν σεξ, αυτό δεν μπορεί να αποκληθεί βιασμός.	1	2	3	4	5	6	7		
18. Όταν μια αδέσμευτη γυναίκα προσκαλεί έναν αδέσμευτο άνδρα στο διαμέρισμά της, στέλνει σήματα ότι δεν είναι αντίθετη στο να κάνει σεξ.	1	2	3	4	5	6	7		
19. Όταν οι πολιτικοί ασχολούνται με το θέμα του βιασμού, το κάνουν κυρίως επειδή αυτό το θέμα είναι πιθανό να προκαλέσει την προσοχή των μέσων ενημέρωσης.	1	2	3	4	5	6	7		
20. Όταν ορίζεται ο «συζυγικός βιασμός», δεν υπάρχει ξεκάθαρη διάκριση μεταξύ φυσιολογικής συζυγικής συνουσίας και βιασμού.	1	2	3	4	5	6	7		
21. Η σεξουαλικότητα του άνδρα λειτουργεί σαν καζάνι που βράζει – όταν η πίεση γίνεται υπερβολικά υψηλή, πρέπει να «ξεθυμάνει».	1	2	3	4	5	6	7		
22. Οι γυναίκες συχνά κατηγορούν τους συζύγους τους για συζυγικό βιασμό, μόνο και μόνο ως αντίποινα για μια αποτυχημένη σχέση.	1	2	3	4	5	6	7		
23. Η συζήτηση για τη σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο δουλειάς έχει φέρει κυρίως ως αποτέλεσμα πολλές άκακες συμπεριφορές να παρερμηνεύονται ως παρενόχληση.	1	2	3	4	5	6	7		
24. Σε περιπτώσεις «ρομαντικών ραντεβού» η γενική προσδοκία είναι ότι η γυναίκα «βάζει φρένο» και ο άνδρας «προχωράει αποφασιστικά».	1	2	3	4	5	6	7		
25. Αν και τα θύματα ένοπλης ληστείας έχουν το φόβο για τη ζωή τους, εισπράττουν πολύ λιγότερη ψυχολογική υποστήριξη απ' ό,τι τα θύματα βιασμού.	1	2	3	4	5	6	7		
26. Το αλκοόλ είναι συνήθως ο ένοχος όταν ένας άνδρας βιάζει μια γυναίκα.	1	2	3	4	5	6	7		
27. Πολλές γυναίκες τείνουν να παρερμηνεύουν μια καλοπροαίρετη χειρονομία ως «σεξουαλική επίθεση».	1	2	3	4	5	6	7		
28. Στη σημερινή εποχή, τα θύματα σεξουαλικής βίας λαμβάνουν αρκετή βοήθεια με τη μορφή καταφυγίων γυναικών, προσφορών θεραπείας και ομάδων υποστήριξης.	1	2	3	4	5	6	7		
29. Αντί να ανησυχεί για τα υποτιθέμενα θύματα σεξουαλικής βίας, η κοινωνία θα έπρεπε να φροντίζει πιο επείγοντα προβλήματα, όπως η περιβαλλοντική καταστροφή.	1	2	3	4	5	6	7		
30. Στη σημερινή εποχή, οι άνδρες που πραγματικά επιτίθενται σεξουαλικά σε γυναίκες τιμωρούνται δίκαια.	1	2	3	4	5	6	7		